

ВНАВНИЧНИЙ АКТ
ОСВІТА

Ф. М. РІВКІНД, Л. В. ОЛЯНИЦЬКА

МАТЕМАТИКА

1

УДК 51(075.2)
ББК 22.1я721
Р49

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
(наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України від 07.02.2012 р. № 118)*

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

**Експертизу підручника проводив
Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України**

Умовні позначення:

— виконай за зразком

— кругові приклади

— практичне завдання

— запам'ятай

— пригадай

— банк математичних цікавинок

Рівкінд, Ф. М.

Р49 Математика: підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Ф. М. Рівкінд,
Л. В. Оляницька. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 144 с.

ISBN 978-617-656-099-9

**УДК 51(075.2)
ББК 22.1я721**

ISBN 978-617-656-099-9

© Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницька, 2012
© Видавничий дім «Освіта», 2012
© Н. Г. Антоненко, художнє оформ-
лення, 2012

Математика — це королева і слуга наук.

Ерік Беел

Математика — гімнастика для розуму.

Сократ

Любий друже!

Ця книжка — твій перший підручник з математики. Ми віримо, що ти потоваришуєш з нею. На сторінках цієї книги тобі зустрінуться чимало нових незвичайних героїв: Точка Мандрівниця, Хлопчик Крок, Плюс Плюсович та його друг — Мінус Мінусович, Козеня, що вміло лічити до 10, та багато інших казкових героїв. Вони навчатимуть тебе лічити, порівнювати, розв'язувати задачі та приклади, познайомлять з різними величинами, множинами, геометричними фігурами тощо...

Можливо, ти чув математичну казку Альфа Прейсена «Козеня, що вміло лічити до 10» або дивився мультфільм. Якщо ні, то маєш можливість познайомитися з нею на сторінках даної книги (див. додаток). У цьому тобі допоможуть батьки або вчитель. Прослухавши цю казку, ти впевнишся, що математичні знання необхідні у житті кожному.

А головне — навчайся з бажанням, і тоді навчишся логічно і творчо мислити, тренувати увагу, гостроту розуму, спостережливість, робити висновки. Успіхів тобі у навчанні!

Автори

Розділ 1

ОЗНАКИ І ВЛАСТИВОСТІ ПРЕДМЕТІВ. МНОЖИНИ. ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ. НАТУРАЛЬНІ ЧИСЛА 1-10 І ЧИСЛО 0

1. Скільки? Хто ближче; хто далі? Хто зліва; хто справа?

2. Напиши палички.

3. Кого побачив півник у бінокль?

4. Опиши малюнок. Використай слова: у, на, під, над, внизу, вгорі, попереду, позаду, зліва, справа, між, за.

1. Хто де знаходиться? Об'єднай тварин у групи за якоюсь ознакою. Зроби це по-іншому.

2. Намалюй стільки квадратів, скільки тварин на вітрильнику, і стільки прямокутників, скільки тварин на березі.

3. Хто де заховався? Полічи.

4. Хто де знаходиться? Полічи.

1. Який предмет зайвий? Чому?

2. Назви кожний предмет. Об'єднай предмети у групи за їх призначенням. Скільки предметів у кожній групі?

Групу предметів, об'єднаних за певною ознакою, називають множиною.

3. Множина бджіл — рій. Елемент множини — бджола.

4. Скільки елементів містить множина тюльпанів? А троянд? Утвори інші множини: за кольором; за розміром. Скільки елементів містить кожна з них? Як називають множину квітів у вазі?

1.

— множина фруктів

1

— множина овочів

2

— множина іграшок

3

Кількість предметів множини виражають числом.

2. Які числа відповідають множинам, зображеним на малюнках?

3. Назви кількість зернят на кожній годівничці.

Відсутність елементів у множині виражають числом нуль. Число нуль позначають цифрою 0.

4. Напиши один рядок.

1. Хто увійде в клас першим? Другим? Третім?
Хто останнім?

2. Постав запитання до малюнку.

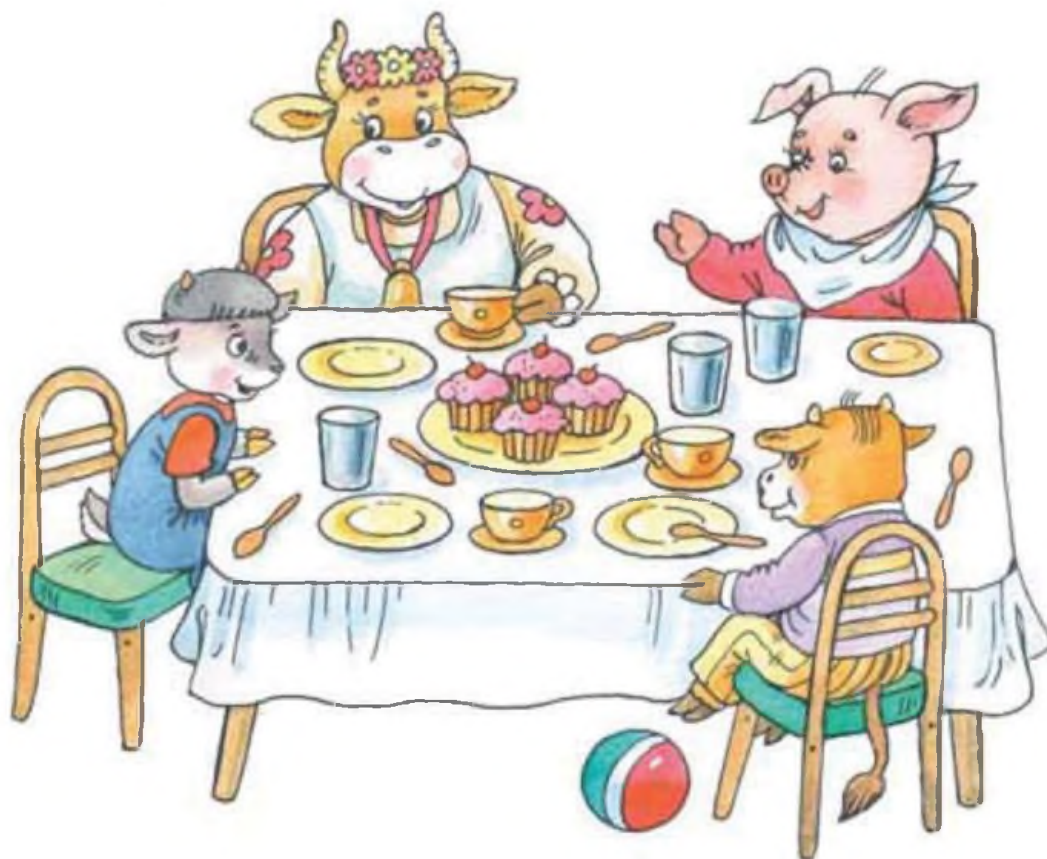
Напиши стільки елементів, скільки казкових героїв на малюнку.

3. Скільки? Назви порядковий номер кожної тварини, починаючи з козенятка. Полічи в іншому напрямку.

4. Намалюй трикутники.

5. Хто високий? Хто низький?

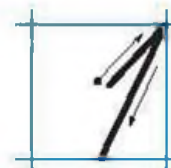
6. Миколка вищий за Василька, але нижчий за Гліба. Хто вищий — Василько чи Гліб?

1. Скільки?

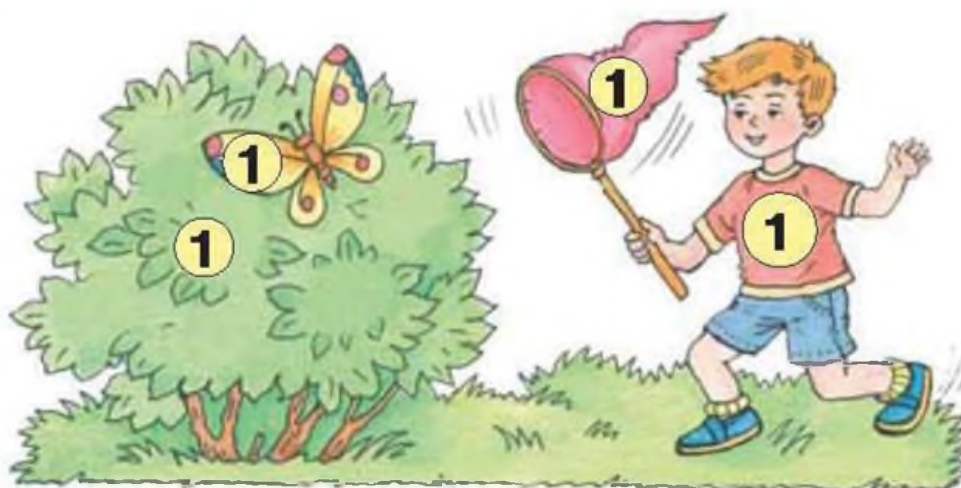

Я — перший!

Цифрою 1 позначають число один.

2.

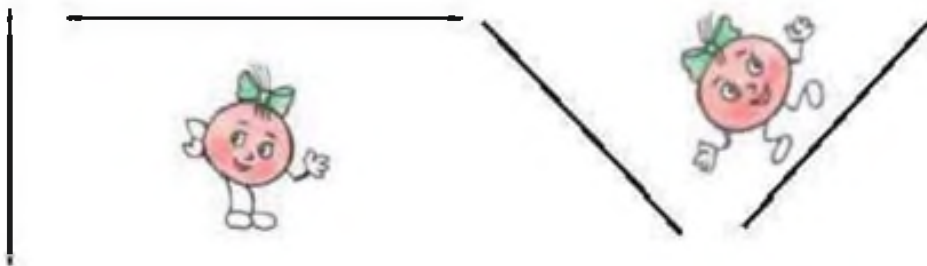
3. Хто один? Кого багато?

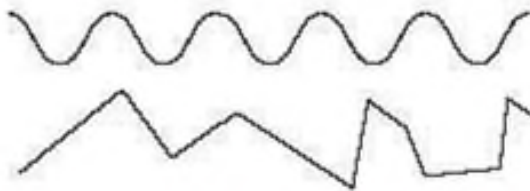
1. • — це точка.

Ця лінія — **пряма**, без початку і кінця.
Прямі бувають вертикальні, горизонтальні, похилі.

2.

— **крива** лінія.

— **ламана** лінія.

3. Бувають лінії замкнені і незамкнені. Назви кожену лінію.

4. Утвори множини за кольором; за розміром.

5. Намалюй лінії.

1. Скільки?

Телятко — друге!

**Цифрою 2 позначають число два.
Воно наступне після одиниці.**

2. Чому їжачок переміг у змаганні?

3. Чого один чи одна? Чого двоє? Що зайве на малюнку? Чому?

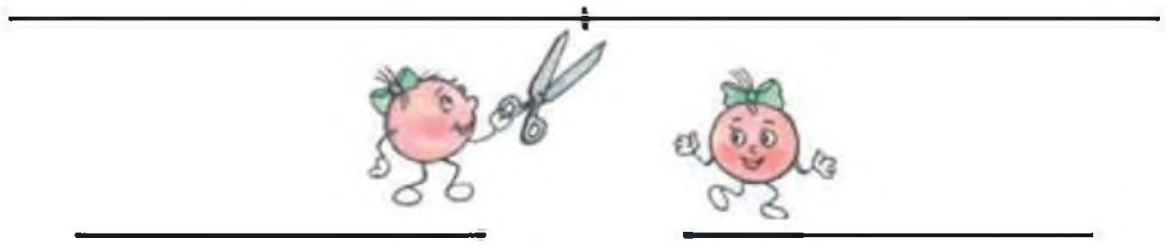
4. Де на малюнку заховалися цифри 1? А цифри 2?

5. У Лесі жовтий олівець коротший за синій, а синій коротший за червоний. Який олівець довший — жовтий чи червоний?

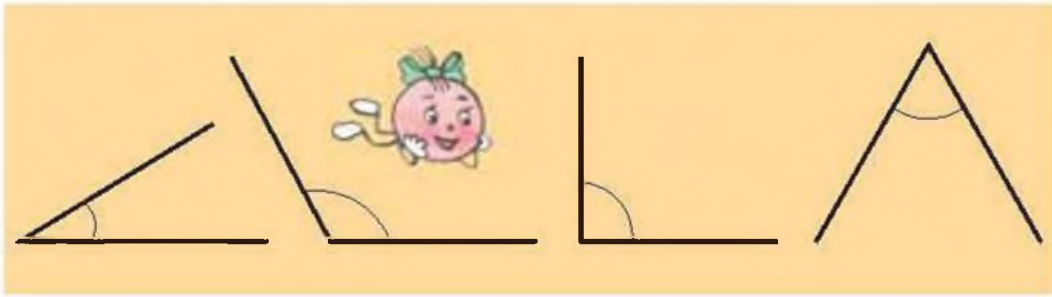
1.

Це — промені.

Промінь — це частина прямої, яка тільки з одного боку обмежена точкою.

2. Розглянь малюнок. Це — кути.

Кут — це фігура, утворена двома променями, що мають спільний початок.

3. Які лінії заховалися на малюнку?

1.

Відрізок — це частина прямої, яка з обох боків обмежена точками. Точки — це кінці відрізка.

2. Довжину відрізка можна виміряти. Хто найвищий, а хто найнижчий? Скільки пальм зліва, а скільки — справа?

3. Це — хлопчик Крок. Один крок — це мірка довжини. Порівняй довжини відрізків.

Ламана — це сукупність поєднаних між собою відрізків. Ці відрізки — ланки ламаної.

4. Скільки ланок має кожна ламана?

1. Скільки? Хто зліва від козеняти, а хто — справа?

Корова — третя!

Цифрою 3 позначають число три.
Воно наступне після числа два.
Число 2 передує числу 3.

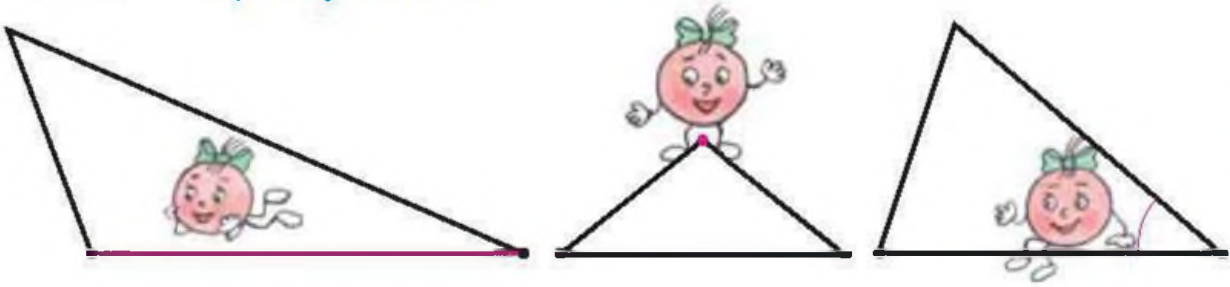
2. Чого по три?

3. Об'єднай у множини за кольором; за формою; за розміром. Скільки фігур у кожній множині?

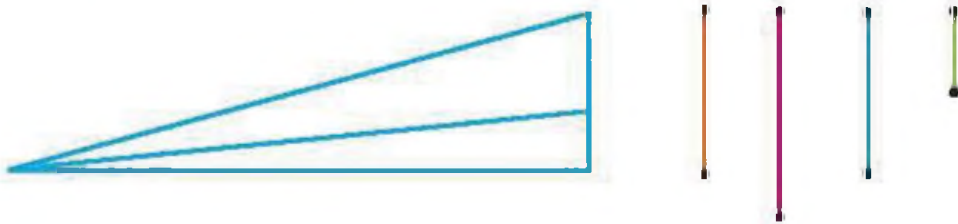
1. Це — трикутники.

Це — сторона. Це — вершина. Це — кут.
Трикутник має 3 сторони, 3 вершини, 3 кути.

Трикутник — це замкнена ламана, що складається з трьох ланок.

2. Скільки трикутників на малюнку зліва?

Скільки відрізків на малюнку справа? Якого кольору найдовший відрізок? Найкоротший? А відрізки однакової довжини?

3. Скільки кольорів у світлофора?
Що вони означають?

4. Де на на малюнку заховалися цифри 3?

1. Кого на малюнку три? Чого на малюнку три?

1 і 1 і 1

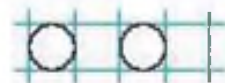
1 і 2

2 і 1

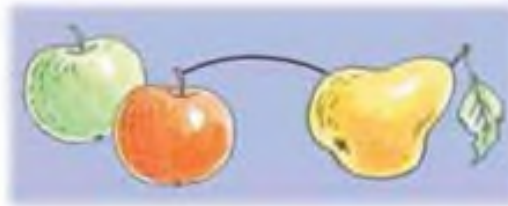
2. Порівняй предмети за кольором, формою, розміром, матеріалом, призначенням. Кого на малюнку три? Чого на малюнку три?

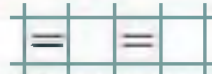
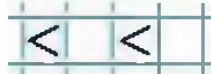
3. Намалюй кружечки.

1. Чого порівню? Чого більше? Чого менше?

2. Напиши знаки.

Ці знаки використовують для порівняння кількості предметів.

Знак порівняння — знак-дивак. Чому дивак? Бо крутиться то вліво, то вправо і все порівнює. Повертається, де більше, аж ротик розкриває від подиву. Ось так: $>$. А повертається кутиком у бік, де менше, ображається, що мало, і ротик закриває. Ось так: $<$. Там, куди розкрив ротик цей знак, завжди більше.

Знак рівності крутиться не любить. Як не крути, він завжди однаковий, бо вказує на однакову кількість: $1 = 1$.

3.

$$2 > 1$$

$$1 < 3$$

$$3 = 3$$

Читаємо так:

$2 > 1$ — «два більше одного»;

$1 < 3$ — «один менше трьох»;

$3 = 3$ — «три дорівнює трьом».

4. Прочитай: $3 > 2$, $2 < 3$, $1 = 1$.

1. У кого більше яблук? Менше? Порівну?

2. Скільки машинок зліва? Скільки справа? Скільки машинок разом?

$$2 + 1 = 3$$

Знак $+$ означає додати, а запис $2 + 1 = 3$ читають так: «Два плюс один дорівнює три» або «До двох додати один, буде три».

3. Скільки кульок було? Скільки полетіло? Скільки кульок залишилося?

$$3 - 1 = 2$$

Знак $-$ означає відняти, а запис $3 - 1 = 2$ читають так: «Три мінус один дорівнює два» або «Від трьох відняти один, буде два».

4. Напиши знаки.

+	+

-	-

1. Порівняй предмети.

2. У числа 2 в «сусіди»: попереднє — 1; наступне — 3. Порівняй ці числа. Зроби відповідні записи у зошиті.

3. Закінчи речення.

Якщо стіл вищий, ніж стілець, то стілець

Якщо струмок вузчий, ніж ріка, то ріка

Якщо зошит тонший, ніж книжка, то книжка

4. Хто з ким розмовляє по телефону?

1. Скільки?

$$3 + 1 = 4$$

Бик — четвертий!

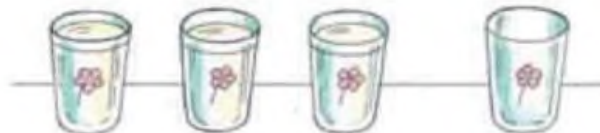

Цифрою 4 позначають число чотири.

2. Скільки? Хто ближче до фінішу? Хто далі?

3. На столі стояло 4 склянки молока. Мама випила склянку молока. Скільки склянок залишилося?

1. Кого на малюнку чотири? Чого на малюнку чотири?

$1 + 1 + 1 + 1$

$3 + 1$

$2 + 2$

$1 + 3$

2. Які числа потрібно вставити?

$\square + 1 = 4$

$\square + 2 = 4$

$1 + \square = 4$

$4 - \square = 2$

$\square - 1 = 3$

$\square - 3 = 1$

$4 - \square = 1$

$4 - \square = 3$

$\square - 2 = 2$

3.

Це казкові чоловічки — Плюс Плюсович та Мінус Мінусович. Виконай завдання від Плюса Плюсовича та Мінуса Мінусовича. Які знаки потрібно вставити?

$3 \bigcirc 1 = 4$

$2 \bigcirc 1 = 1$

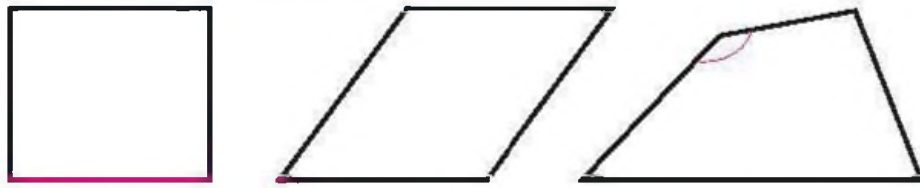
$2 \bigcirc 2 = 4$

$3 \bigcirc 1 = 2$

4. Іринка й Оленка мають однаковий зріст. Оленка вища за Катрусю, а Тетянка вища за Іринку. Хто з дівчат вище — Тетянка чи Катруся?

1. Це — **чотирикутники**.

Чотирикутник має 4 сторони, 4 вершини, 4 кути.

Чотирикутник — це замкнена ламана лінія, що складається з чотирьох ланок.

2. Які геометричні фігури ти бачиш на малюнку?

3. $1 + 1$ $1 + 2$ $3 + 1$ $2 + 1$ $4 - 1$ $2 + 2$

4. Скільки всього кульок? Скільки зелених? Скільки червоних?

5. Скількома різними способами їжачок може взяти 4 фрукти?

1. Скільки?

$4 + 1 = 5$
Кінь — п'ятий!

Цифрою 5 позначають число п'ять .

2. Скільки всього скейтів? Яким по порядку є жовтий скейт? А синій? А якщо лічити справа наліво?

3. Назви «сусідів» числа 2; числа 4.

4. 2 — наступне після , 4 — попереднє до ,
5 — наступне після , 3 — попереднє до .

1. Порівняй кількість предметів.

2. $1 < 3$ $2 \circ 1$ $3 \circ 4$ $4 \circ 5$ $5 \circ 2$
 $5 > 4$ $5 \circ 3$ $2 \circ 5$ $5 \circ 1$ $1 \circ 5$

3. На які два числа можна розкласти число 5?

4. Це — п'ятикутники.

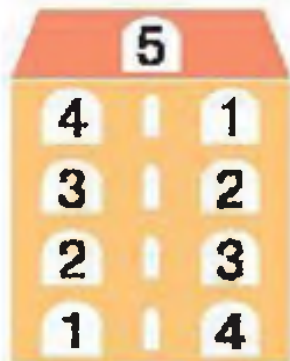

П'ятикутник має 5 вершин, 5 сторін, 5 кутів.

5. Скільки всього звіряток? Полічи за порядком. Що тримає кожен з них? Хто найближче знаходиться до la-la? Хто — найдалі?

1. У цих чарівних будиночках живуть числа. Якщо додамо числа, що мешкають на кожному поверсі, отримаємо число, що мешкає на даху. Засели вільні квартири.

2. Які знаки потрібно вставити?

$$3 \bigcirc 2 = 5$$

$$2 \bigcirc 3 = 5$$

$$5 \bigcirc 1 = 4$$

$$5 \bigcirc 3 = 2$$

3. $1+1+1+1+1$ $2+2+1$ $5-4$ $3+2$ $4+1$
 $5-1-1-1-1$ $3+1+1$ $5-2$ $5-3$ $5-1$

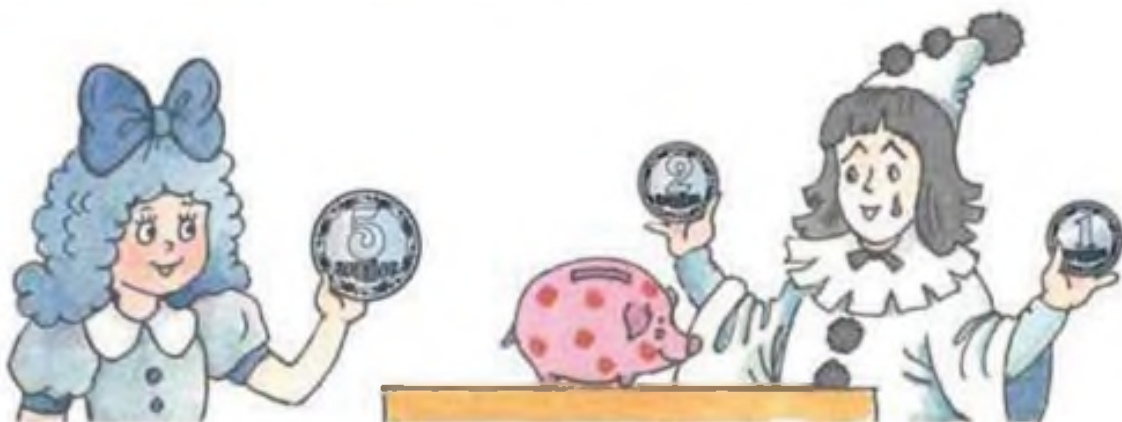
4.

$$\text{1 coin} + \text{1 coin} + \text{1 coin} + \text{1 coin} + \text{1 coin} = \text{5 coin}$$

$$\text{1 coin} + \text{1 coin} + \text{1 coin} + \text{2 coin} = \text{5 coin}$$

$$\text{2 coin} + \text{2 coin} + \text{1 coin} = \text{5 coin}$$

5. У кого більше монет? У кого більше копійок?

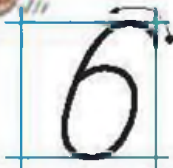

1. Скільки?

$$5 + 1 = 6$$

Свиня — шоста!

Цифрою 6 позначають число шість.

2. На які два числа можна розкласти число 6?

3. Які монети слід узяти, щоб отримати 6 копійок?

4. Назви «сусідів» числа 3. Яке число наступне за числом 5? Яке число передує числу 2? Числу 6?

1. Засели вільні квартири у чарівних будиночках.

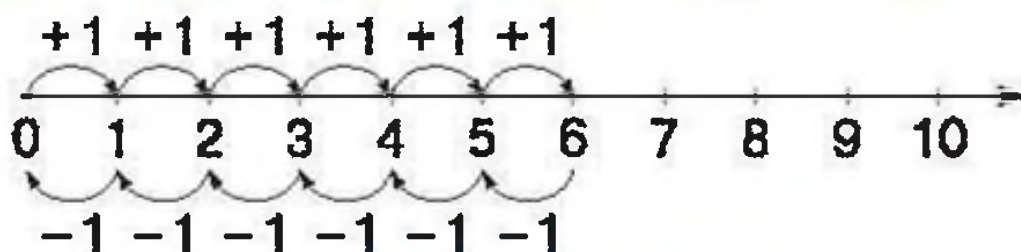
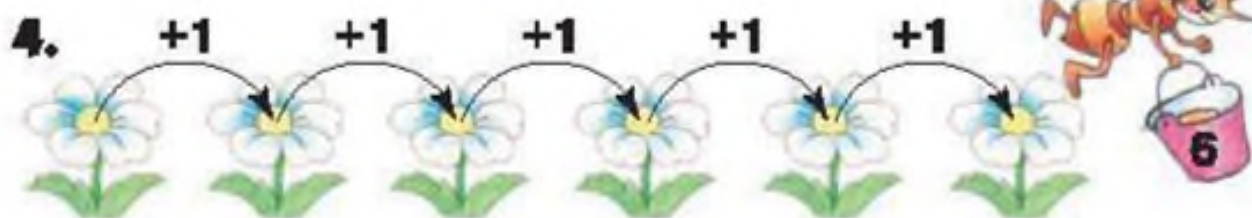

2. $4 + 2$ $2 + 2 + 2$ $3 + 3$ $6 - 2$ $6 - 4$
 $5 + 1$ $3 + 2 + 1$ $6 - 1$ $6 - 3$ $6 - 5$

3. Це — шестикутники.

Шестикутник має 6 сторін, 6 вершин, 6 кутів.

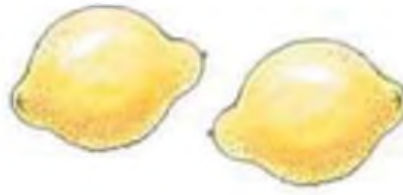

Це — **числовий промінь**.

Якщо до числа додамо 1, то отримаємо наступне число, а якщо віднімемо 1, то отримаємо попереднє.

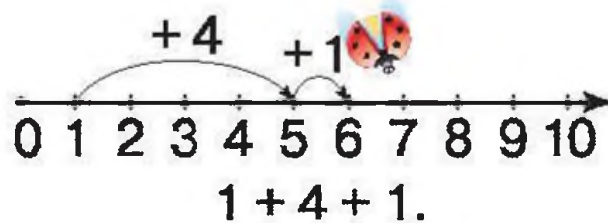

1. Скільки предметів слід додати, щоб їх кількість стала 6? Запиши утворені рівності.

2. $2 + 2$ $3 + 1$ $3 + 3$ $4 + 2$
 $5 + 1$ $6 - 1$ $6 - 3$ $6 - 2$
 $3 + 2$ $4 - 1$ $5 - 2$ $6 - 4$

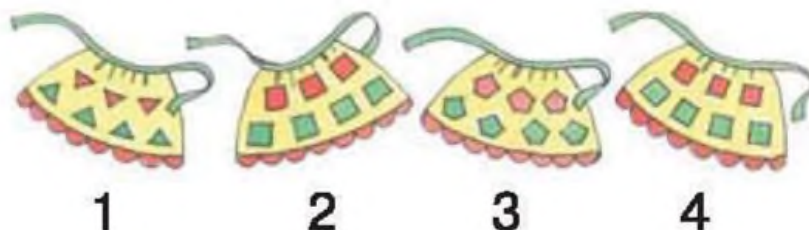
3. Полічи за допомогою числового променя.

4. Хто в якому будиночку живе?

5. Знайди однакові фартушки.

1. Скільки?

$6 + 1 = 7$
Кіт — сьомий!

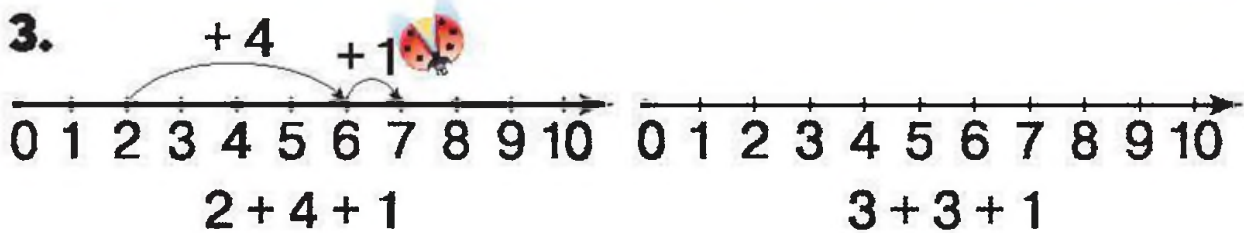

Цифрою 7 позначають число сім.

2. Порівняй кількість предметів.

3.

4. Назви «сусідів» числа 4. Яке число наступне за числом 6? Яке передує числу 5? А числу 7?

1. Засели вільні квартири у чарівних будиночках.

2. На які два числа можна розкласти число 7?

3. Які монети слід узяти, щоб отримати сім копійок?

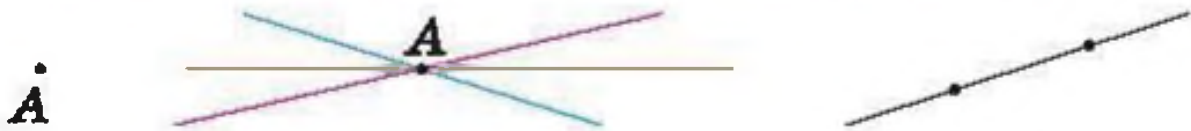

4. $1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1$ $2 + 2 + 2 + 1$ $7 - 4$
 $7 - 1 - 1 - 1 - 1$ $3 + 1 + 1 + 2$ $5 + 2$

5. Скільки днів у тижні? Скільки робочих днів? А скільки вихідних? Назви яких днів тижня ти можеш пояснити? Який день тижня буде за порядком третім; п'ятим; сьомим? Який день передує неділі; середі; вівторку?

6. У Тетянки день народження в понеділок, а в її подружки Софійки — через 4 дні. В який день тижня день народження у Софійки?

1. Точку позначають великою літерою латинського алфавіту. Називають: «Точка А». Скільки прямих можна провести через одну точку? Кажуть: «Прямі перетинаються в одній точці». Через дві точки можна провести лише одну пряму.

2. Якщо дві точки з'єднати частиною прямої, то отримуємо відрізок. Ці точки називають кінцями відрізка. Кінці відрізка позначають великими літерами латинського алфавіту.

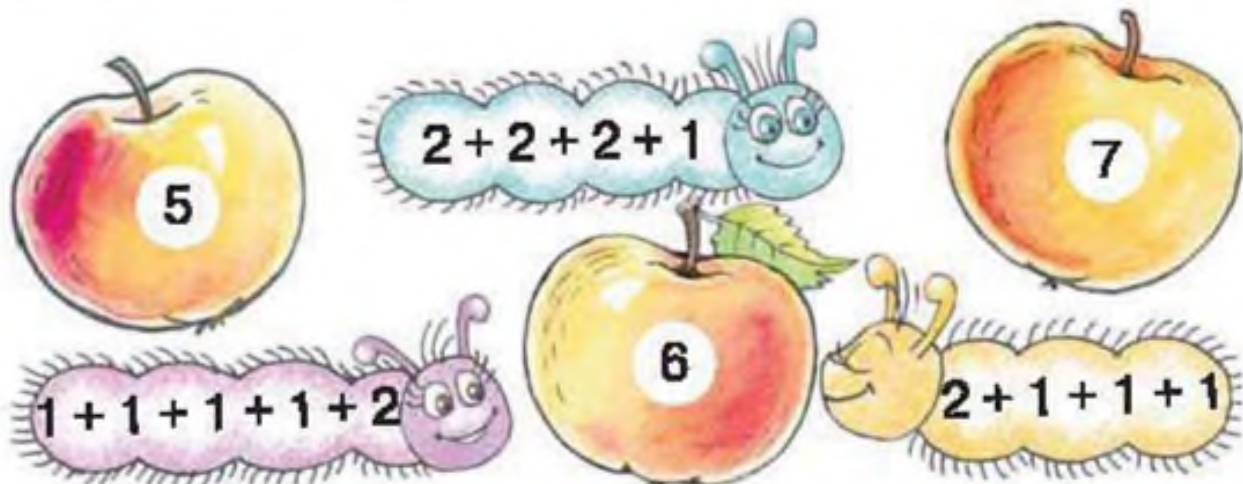

Називають: «Відрізок АВ».

3. Який відрізок найдовший? Найкоротший? Скільки відрізків однакової довжини?

4. До якого яблука повзе кожна гусінь?

1. Скільки?

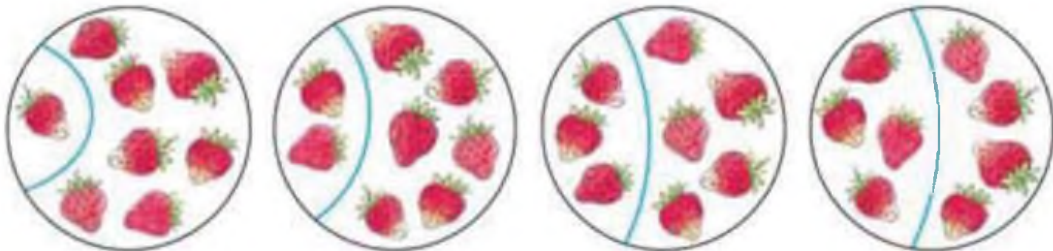
$$7 + 1 = 8$$

Собака — восьмий!

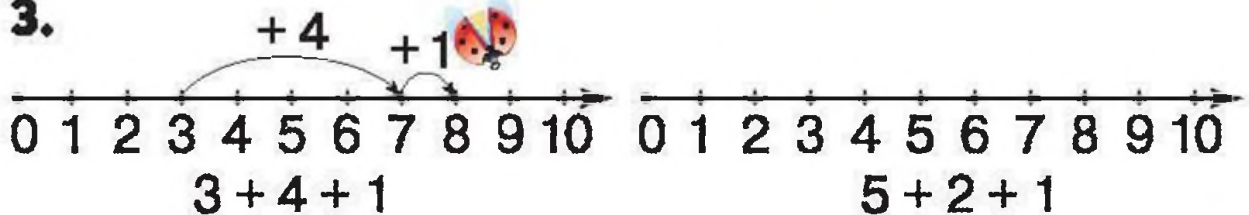

Цифрою 8 позначають число вісім.

2. На які два числа можна розкласти число 8?

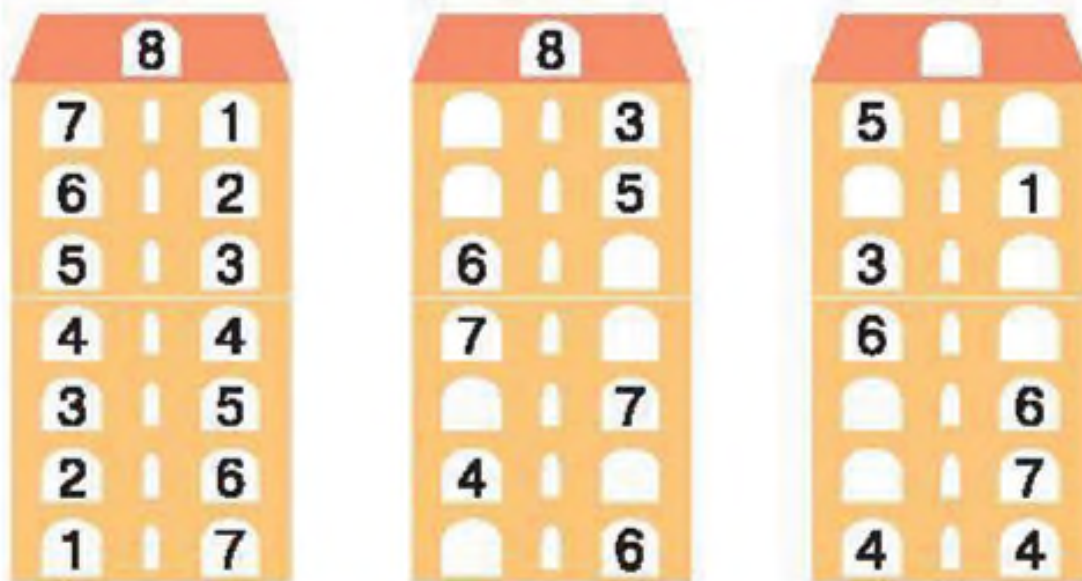
3.

4. Назви сусідів числа 5; числа 6; числа 7.

1. Засели вільні квартири на кожному поверсі.

2. Які числа потрібно вставити?

$7 + \square = 8$

$5 + \square = 8$

$4 + \square = 8$

$\square + 2 = 8$

$\square + 1 = 8$

$\square + 3 = 8$

3. Які монети слід узяти, щоб отримати 8 копійок?

4. Кролик вирвав 6 морквинок, а має принести додому 8. Скільки морквинок йому не вистачає?

5. Допоможи Мудрій Сові поділити порівну 8 горішків між двома білочками.

$5 + 1 + 1 + 1$

$2 + 2 + 2 + 1 + 1$

$8 - 4$

$8 - 6$

$8 - 1 - 1 - 1$

$3 + 1 + 1 + 2 + 1$

$8 - 2$

$8 - 5$

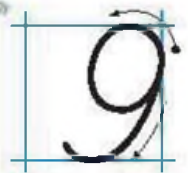

1. Скільки?

$$8 + 1 = 9$$

Баран — дев'ятий!

Цифрою 9 позначають число дев'ять.

2. Скільки фігур треба додати, щоб їх стало 9 ?

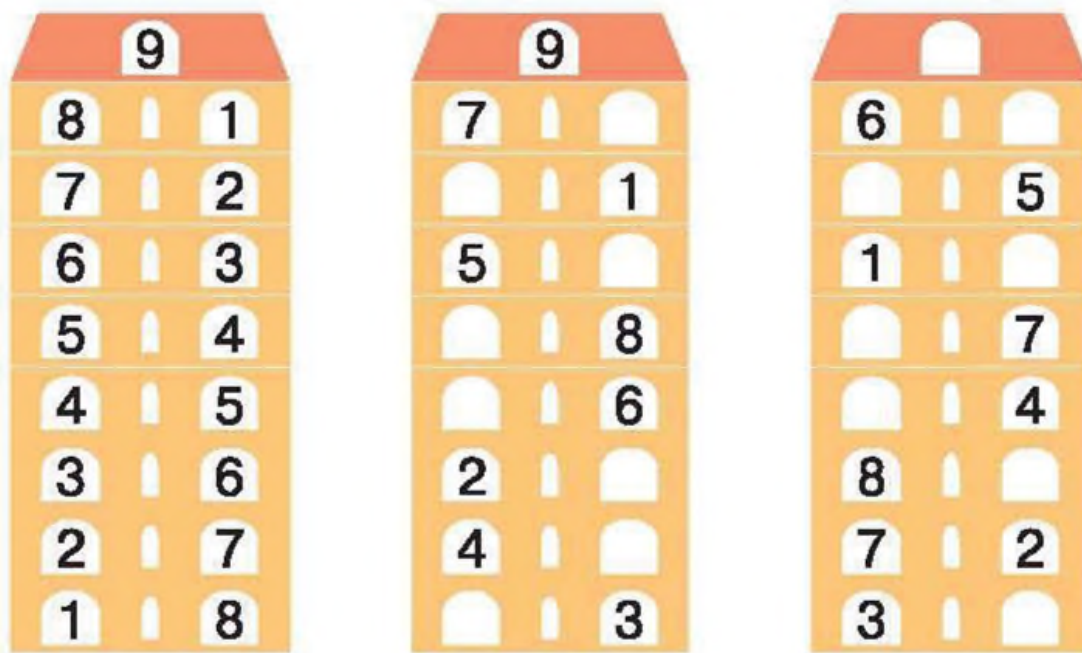
$9 = 9$ — це **рівність**. Читають так: «Дев'ять дорівнює дев'яти».

$9 > 8$ — це **нерівність**. Читають так: «Дев'ять більше восьми».

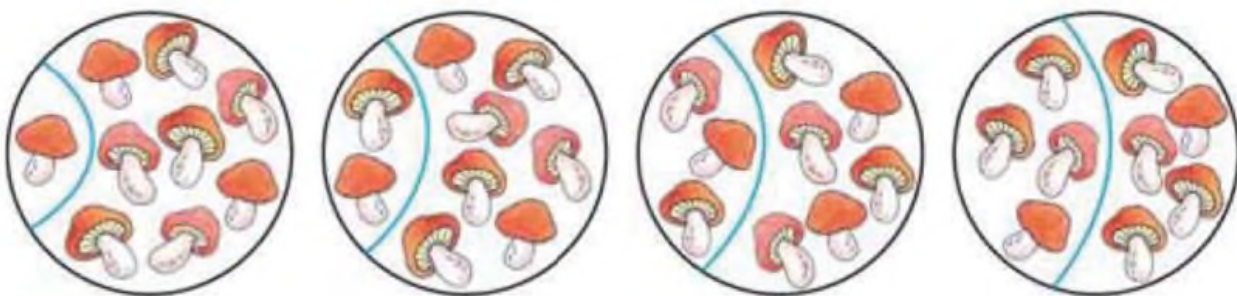
$8 < 9$ — це **нерівність**. Читають так: «Вісім менше дев'яти».

1. Засели вільні квартири на кожному поверсі.

2. На які два числа можна розкласти число 9?

3. $9 > 5$ $8 < 9$ $7 < 9$ $1 < 9$ $9 < 6$ $9 < 9$

4. Які числа потрібно вставити?

$7 + \square = 9$ $5 + \square = 9$ $4 + \square = 9$ $\square + 3 = 9$

5. Яким шляхом равлик швидше дістанеться до сонечка?

1. За малюнками склади і розв'яжи приклади на додавання.

2. За малюнками склади і розв'яжи приклади на віднімання.

3.

Многокутники

Трикутники

Чотирикутники

П'ятикутники

Многокутники мають кути, сторони, вершини. За якою ознакою многокутники об'єднані в групи? Скільки кутів, сторін, вершин має шестикутник? А восьмикутник?

4.	$2 + 3$	$4 + 4$	$7 + 2$	$6 + 3$	$4 + 5$
	$6 - 3$	$8 - 4$	$9 - 4$	$9 - 2$	$9 - 6$

5. Скільки трикутників на малюнку? А чотирикутників?

1.

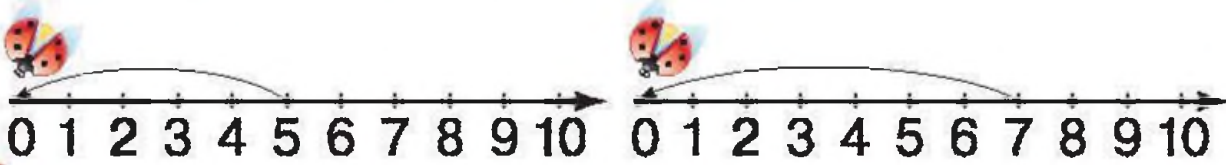

7 шапочок

$7 - 7$

0 шапочок

2. Склади приклади за числовими променями.

Цифри — це знаки, якими позначають числа.
Цифр є десять: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

3. Назви числа по порядку від 0 до 9 і від 9 до 0.

Кожне з чисел 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 записують за допомогою однієї цифри. Ці числа називають **одноцифровими**.

4. $1 > 0$ $0 \circ 1$ $5 \circ 4$ $3 \circ 1$ $0 \circ 2$
 $2 = 2$ $0 \circ 9$ $5 \circ 0$ $6 \circ 6$ $0 \circ 7$

1. $1 + 0 = 1$ $0 + 1 = 1$ $3 - 0 = 3$ $2 - 2 = 0$
 $5 + 0$ $0 + 5$ $5 - 0$ $4 - 4$
 $7 + 0$ $0 + 7$ $7 - 0$ $9 - 9$
 $4 + 0$ $0 + 4$ $4 - 0$ $7 - 7$

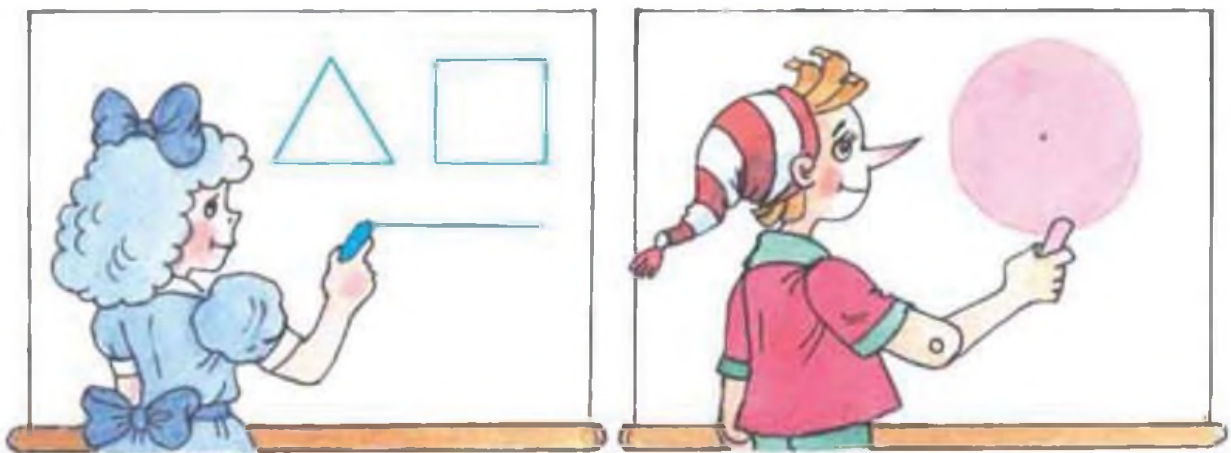
При додаванні нуля до будь-якого числа отримуємо те саме число: $1 + 0 = 1$.

При додаванні до нуля будь-якого числа отримуємо те саме число: $0 + 1 = 1$.

При відніманні нуля від будь-якого числа отримуємо те саме число: $3 - 0 = 3$.

При відніманні рівних (однакових) чисел отримуємо нуль: $2 - 2 = 0$.

2. Мальвіна і Буратіно намалювали фігури. Чим відрізняється фігура, яку намалював Буратіно?

Це — **круг**. Круг не має кутів, вершин, сторін.

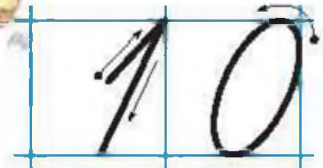
3. Гномики Веселунчик, Хитрунчик і Стрибунець креслили трикутники, чотирикутники і п'ятикутники. Які фігури креслив Веселунчик, якщо відомо, що Хитрунчик креслив чотирикутники, а Стрибунець — не трикутники?

1. Скільки?

$$9 + 1 = 10$$

Півень — десятий!

Число 10 записують двома цифрами: 1 і 0.

2. Скільки іграшок потрібно додати на кожному малюнку, щоб їх стало 10?

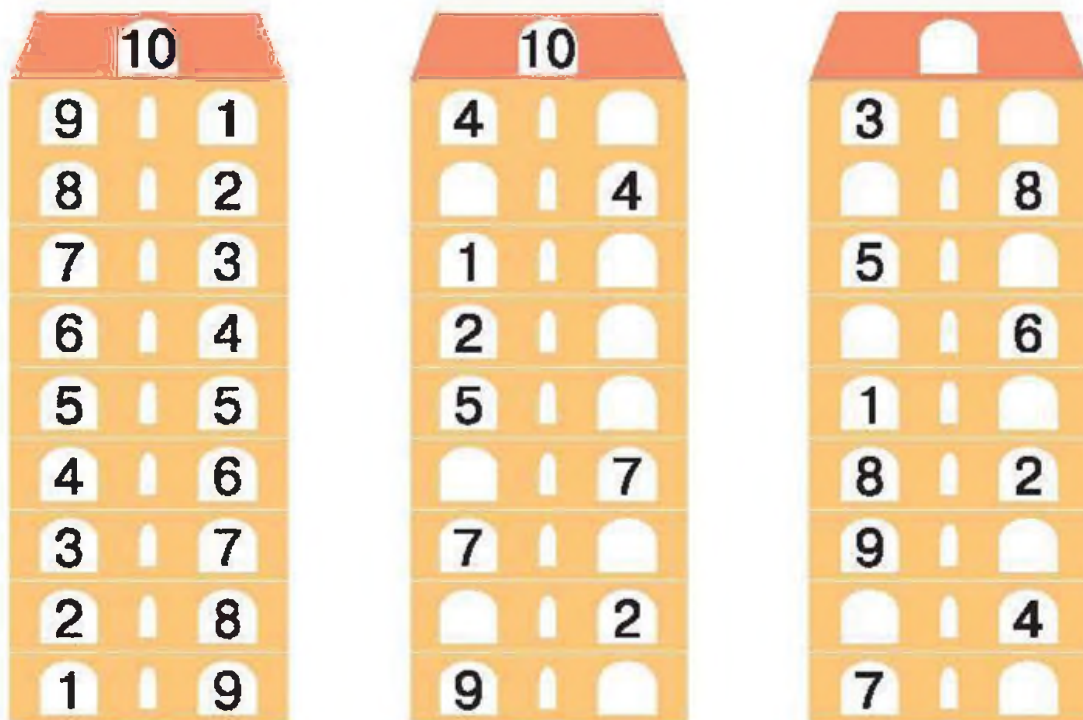

Числа 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10... використовують при лічбі. Їх називають **натуральними**. Найменше натуральне число — 1, найбільшого натурального числа не існує. 0 — не натуральне число.

3. Утворіть пари чисел, якщо перша пара — 0 і 3, наступна — 1 і 4....

1. Засели вільні квартири на кожному поверсі.

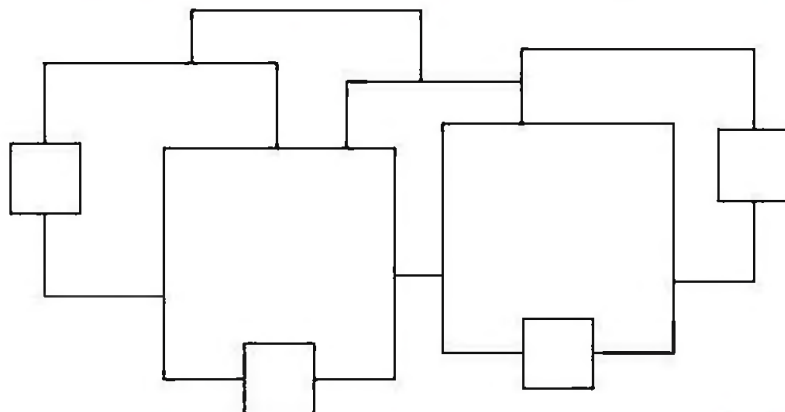

2. $9 < 10$ $10 \circ 9$ $7 \circ 10$ $10 \circ 5$
 $10 = 10$ $8 \circ 8$ $5 \circ 6$ $10 \circ 2$

3. Які монети слід узяти, щоб отримати 10 копійок? Які варіанти можливі?

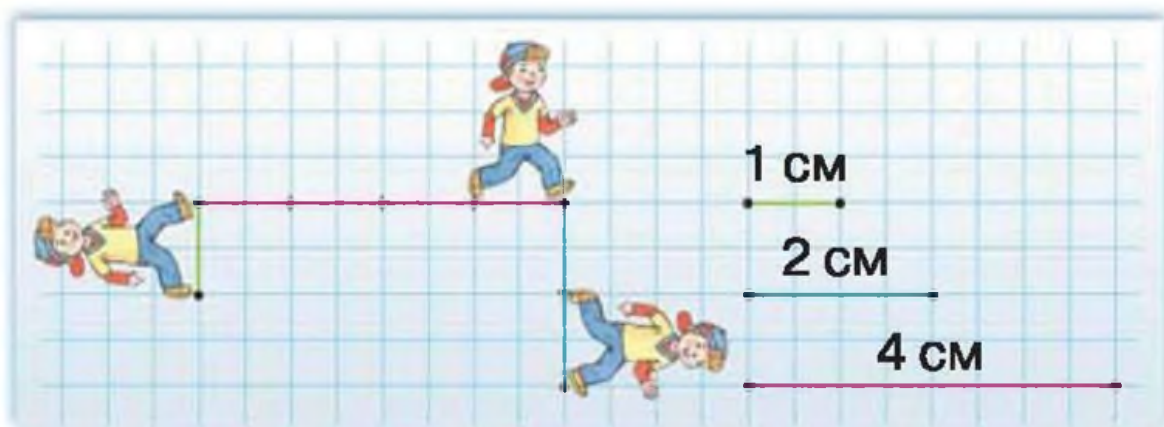
4. Скільки квадратів заховалося на малюнку?

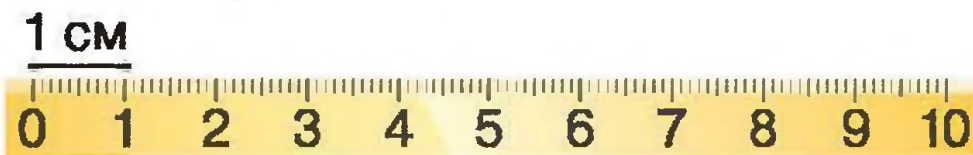
Намалюй стільки ж трикутників.

1.

Довжину відрізка вимірюють **лінійкою**. На лінійці є мірки — **сантиметри**. Мірка від 0 до 1 — це 1 см; від 0 до 2 — 2 см... .

2. Розглянь відрізки. Вимірй лінійкою їх довжину.

Яка довжина найкоротшого відрізка? Найдовшого? Чи є відрізки однакової довжини?

3. $4 + 3$ $6 + 4$ $10 - 1$ $7 + 3$ $5 + 5$
 $6 - 3$ $9 - 4$ $10 - 4$ $8 + 2$ $10 - 2$

4.

$2 \bigcirc 1 = 3$ $5 \bigcirc 1 > 5$
 $9 \bigcirc 1 < 10$ $7 \bigcirc 1 = 8$

5. Юрко і Петрик вимірювали кроками відстань від школи до спортивного майданчика. Чому вони отримали різні відповіді: у Юрка 9 кроків; у Петрика — 8?

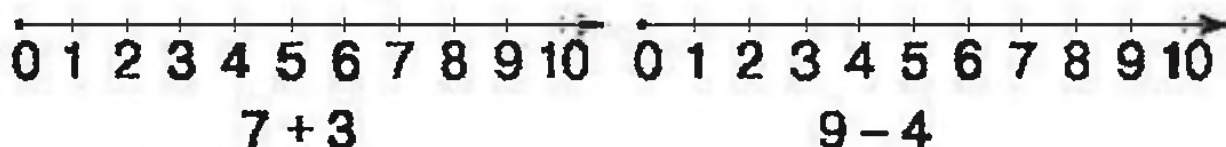
Перевір свої знання

1. Полічи кроликів, які сховалися за парканом.

2. Полічи яблука, що впали. Де більше яблук — на дереві чи під ним?

3. Обчисли за допомогою числового променя.

4. Даринка розсипала намистинки. Якщо їх правильно зібрати, можна слово відгадати.

$3 + 2$	$10 - 9$	$3 + 3$	$8 - 6$	$2 + 1$	$6 - 2$	$5 + 2$
р	м	и	а	т	е	к

5. Утвори множини. Порівняй кількість їх елементів.

1. Скільки зірочок на малюнку?

$$\begin{array}{ccccccc} \text{доданок} & & \text{доданок} & & \text{сума} \\ 3 & + & 2 & = & 5 \\ \hline & & \text{сума} & & \end{array}$$

Щоб дати відповідь на питання, слід **додати** 3 і 2, виконати дію **додавання**.

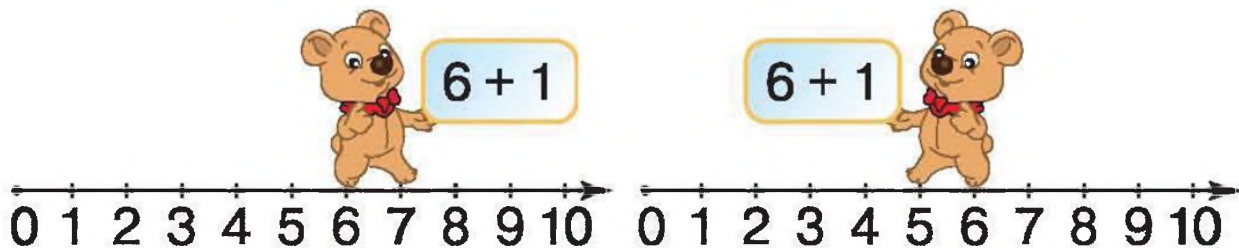
Числа, що додають, називають **доданками**, а число, яке отримали виконуючи дію додавання, називають **сумою**.

Читають так: «**Сума чисел 3 і 2 дорівнює 5**», або «**Перший доданок 3; другий доданок 2; сума 5**».

2. Знайди суму. Підкресли другий доданок.

2 + 3	6 + 1	4 + 2	5 + 3	4 + 4
7 + 2	5 + 5	3 + 4	6 + 4	8 + 2

3. Двоє ведмедиків додавали число 1 до 6. Хто з них помилився? Назви суму.

4. Які числа потрібно вставити?

$$3 + \square = 4 \quad \square + 1 = 10 \quad \square + 2 = 7 \quad 5 + \square = 9$$

5. Даринка додавала числа. Перший доданок 7, а другий доданок 2. Яку суму вона отримала?

1. За малюнками склади приклади на додавання.
Назви доданки. Знайди суму.

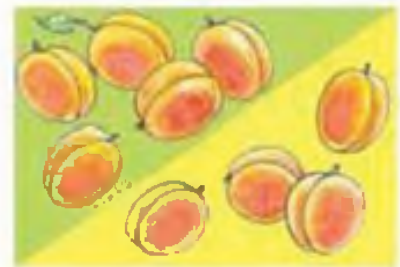

2. Який приклад до якого малюнка підходить?
Назви доданки. Знайди суму.

$$4 + 2$$

$$5 + 4$$

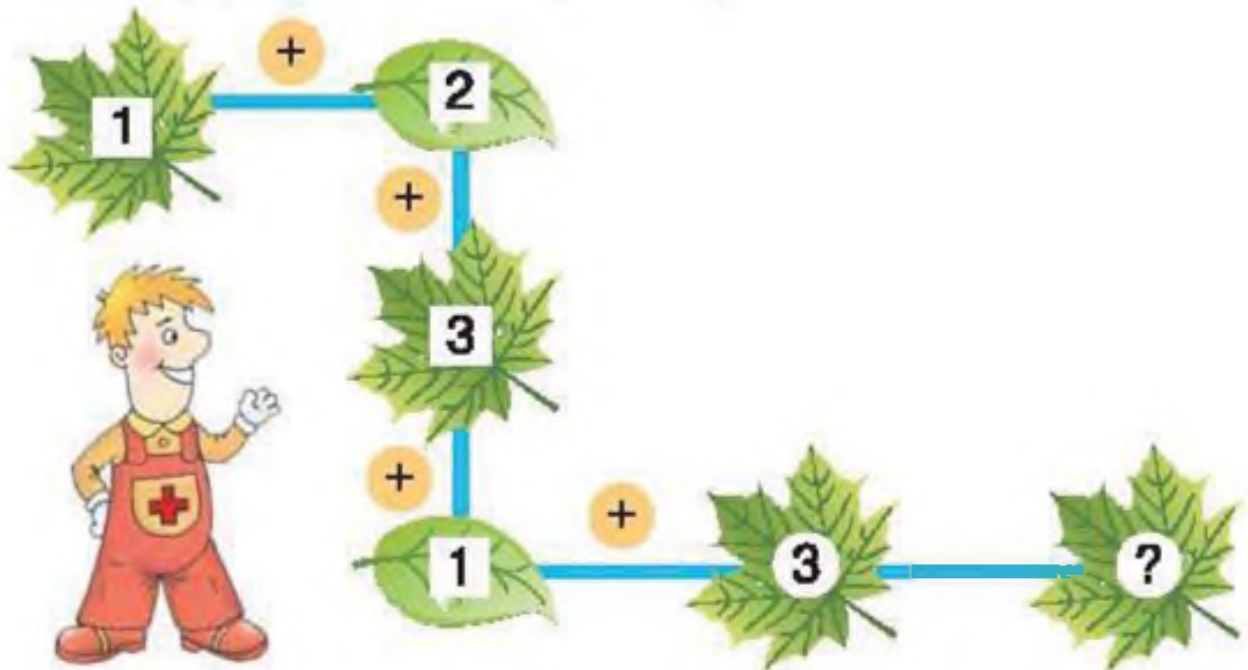

$$7 + 3$$

$$5 + 1$$

3. Склади і розв'яжи приклади.

1. Скільки машинок можуть їздити?

$$\begin{array}{ccccccc} \text{зменшуване} & & \text{від'ємник} & & \text{різниця} & & \\ 5 & - & 3 & = & 2 & & \\ \hline & & \text{різниця} & & & & \end{array}$$

Щоб дати відповідь на запитання, слід **відняти** від п'яти два, виконати дію **віднімання**.

Число, від якого віднімають, називають **зменшуваним**; число, яке віднімають, називають **від'ємником**. Число, яке отримали, виконуючи дію віднімання, називають **різницею**.

Читають так: «**Різниця чисел 5 і 3 дорівнює 2**», або «**Від 5 відняти 3, буде 2**», або «**5 мінус 3 дорівнює 2**».

2. Двоє ведмедиків віднімали число 1 від 6. Хто з них помилився? Назви різницю.

3. Знайди різницю. Підкресли від'ємник.

5 - 3	4 - 2	5 - 1	8 - 4	10 - 5	9 - 2
6 - 3	7 - 2	9 - 4	10 - 1	7 - 4	10 - 4

1. Склади за малюнками приклади на віднімання.

2. Які числа потрібно вставити? Як їх називають?

$$6 - \square = 3 \quad 7 - \square = 4 \quad 8 - \square = 6 \quad 4 - \square = 1$$

$$\square - 2 = 3 \quad \square - 2 = 6 \quad \square - 4 = 2 \quad \square - 4 = 5$$

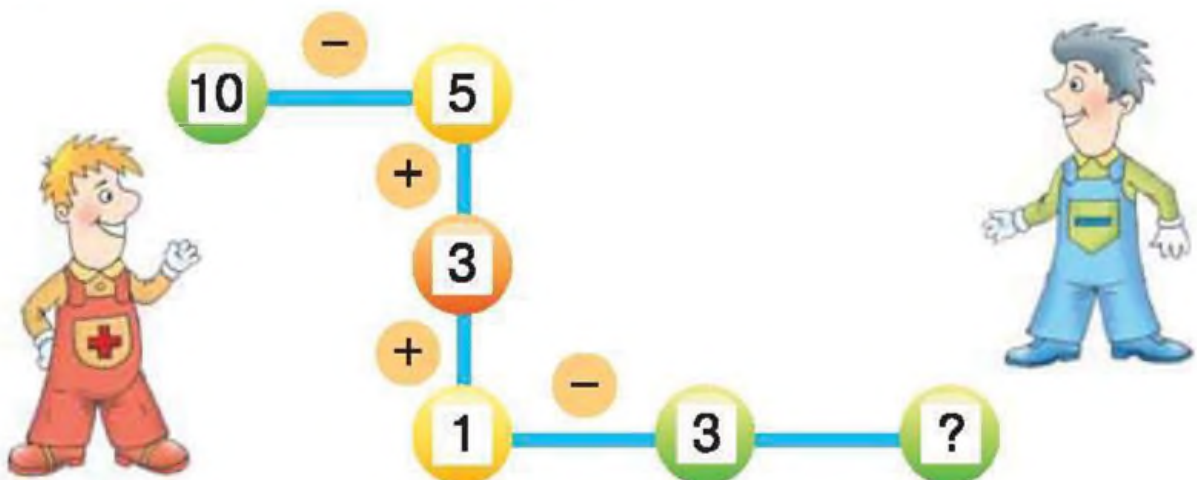
3. $6 + 4$ $5 + 4$ $3 + 4$ $9 - 3$
 $6 - 4$ $7 - 3$ $8 - 2$ $5 + 3$
 $4 - 3$ $5 - 4$ $7 + 3$ $8 - 7$

4. Виміряй довжини відрізків. Чи є відрізки однакової довжини?

Відрізки однакової довжини називають рівними.

5. Склади і розв'яжи приклади.

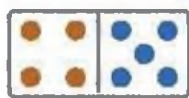
1. Розглянь приклади. Що цікавого ти помітив?

$$2 + 3 = 5 \quad 5 - 2 = 3 \quad 5 - 3 = 2$$

Якщо від суми віднімемо перший доданок, отримаємо другий доданок.

Якщо від суми віднімемо другий доданок, отримаємо перший доданок.

2. До кожного прикладу на додавання запиши по 2 приклади на віднімання.

$2 + 3 = 5$

$4 + 4 = 8$

$4 + 5 = 9$

$6 + 1 = 7$

$5 - 2 = 3$

$8 - 4 = 4$

$9 - 4 = 5$

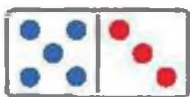
$7 - \square = \square$

$5 - 3 = 2$

$8 - \square = 4$

$9 - \square = \square$

$7 - \square = \square$

$5 + 3 = 8$

$6 + 2 = 8$

$6 + 3 = 9$

$4 + 2 = 6$

$\square - 5 = 3$

$\square - 6 = 2$

$\square - \square = 3$

$\square - \square = \square$

$\square - 3 = 5$

$\square - 2 = 6$

$\square - \square = 6$

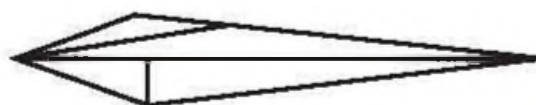
$\square - \square = \square$

3. Знайди невідомі числа. Як їх отримати з відомих чисел? Запиши відповідні рівності.

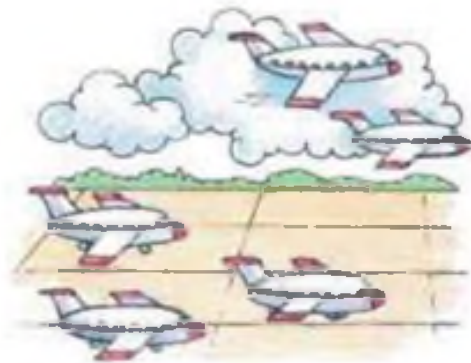
Доданок	1	2	4		5	
Доданок	3			2	5	1
Сума		6	8	7		10

Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми відняти відомий доданок.

4. Скільки трикутників на малюнку?

1. Склади за малюнками приклади на віднімання.

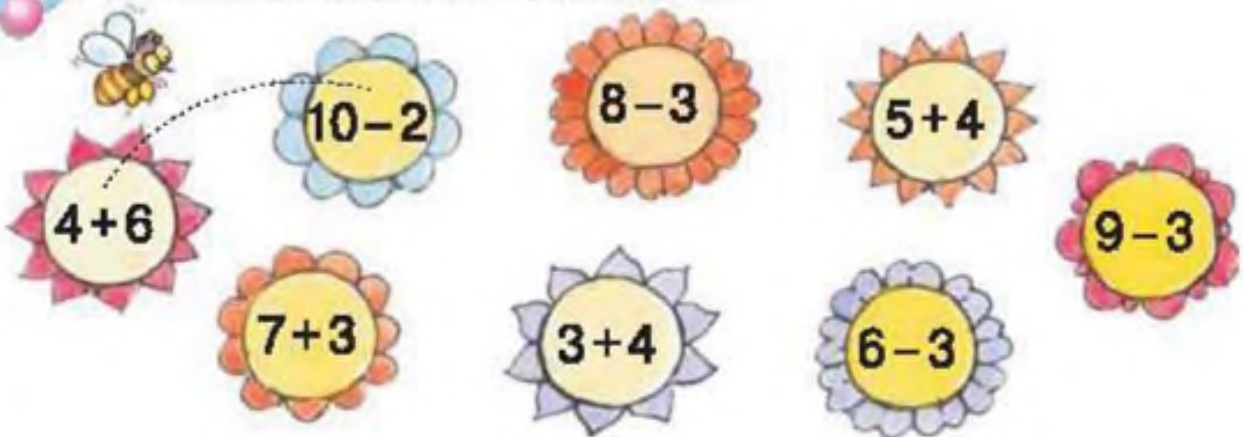

2. Які числа потрібно вставити? Як називають ці числа? Запиши утворені рівності в зошит.

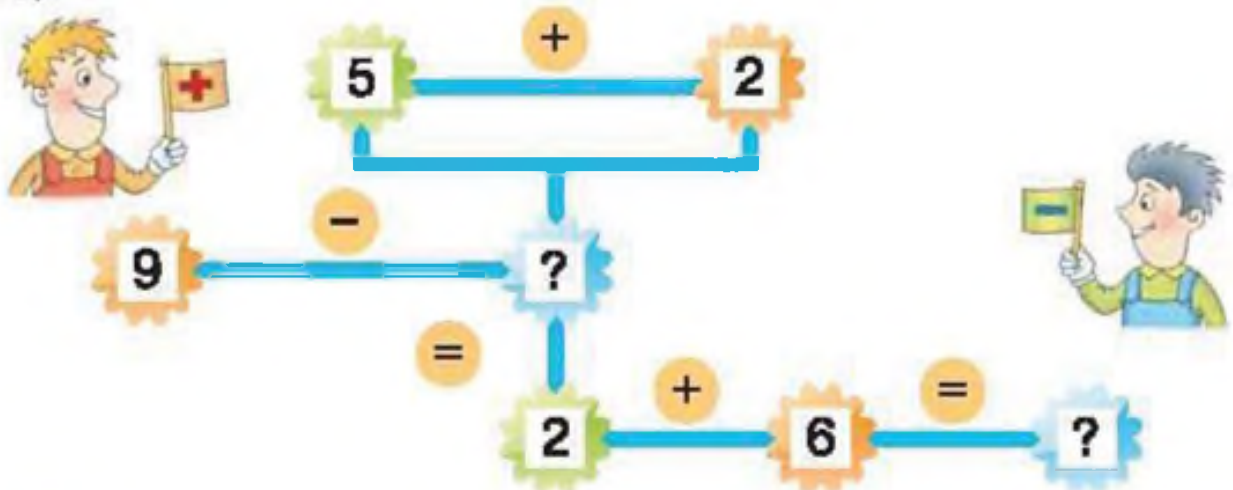
$$8 + \square = 9 \quad 7 + \square = 10 \quad \square + 4 = 9 \quad 8 - \square = 4$$

$$7 - \square = 5 \quad \square - 1 = 3 \quad 2 + \square = 10 \quad 10 - \square = 6$$

3. Розв'яжи кругові приклади.

4.

1. Складемо **задачу** за малюнком.

У кошику лежало троє кошенят.
Неподалік гралося ще двоє. } — **Умова задачі**

Скільки всього кошенят? — **Запитання задачі**

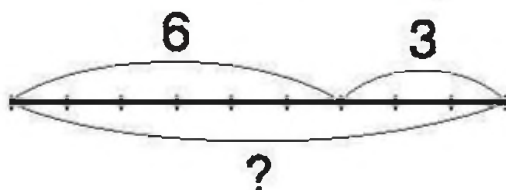
$3 + 2 = 5$ (к.) — **Розв'язання задачі**

Відповідь: 5 кошенят.

Якщо предмети об'єднують (приєднують), то виконують дію додавання й отримують більше число.

2. У вазі лежало 6 цукерок. Мама поклала ще 3. Скільки стало цукерок у вазі?

Розглянь схему:

Запиши так:

$$6 + 3 = 9 \text{ (ц.)}$$

Відповідь: 9 цукерок.

3. Аліса запросила на бал 3 принцес і 4 принців. Скількох гостей запросила Аліса?

4. Склади задачу за рівністю. Розв'яжи її.

$$\square + \square = \square$$

5. Склади задачу за розв'язанням.

$$6 + 2 = 8 \text{ (ябл.)}$$

1. Складемо задачу за малюнком.

На годівниці сиділо 4 пташки.
Дві пташки полетіли. } — Умова задачі

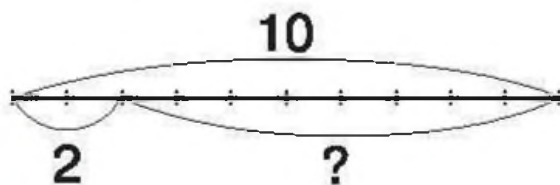
Скільки пташок залишилось? — Запитання

$4 - 2 = 2$ (пт.) — Розв'язання задачі

Відповідь: 2 пташки.

2. Бабуся спекла 10 пиріжків. Два з них з'їли онуки.
Скільки пиріжків залишилося?

Розглянь схему:

Запиши так:

$10 - 2 = 8$ (п.)

Відповідь: 8 пиріжків.

Якщо частину предметів забирають (вилучають), то виконують дію віднімання й отримують менше число.

3. Клоун підкидав 5 кілець. 2 з них впали на арену.
Скільки кілець він продовжив підкидати?

4. Склади задачу за рівністю. Розв'яжи її.

$$\square - \square = \square$$

1. Знайди невідомі числа. Запиши утворені рівності.

Доданок	4	5		5	2		1	2	
Доданок	5		6	3		4		3	7
Сума		10	10		7	8	6		9

2. $6 - 4 + 1$ $8 + 2 - 5$ $7 - 2 - 5$ $8 - 5 + 0$
 $7 + 2 - 5$ $9 - 5 - 2$ $2 + 5 - 3$ $5 - 5 + 7$
 $4 + 2 - 3$ $5 - 1 - 4$ $6 + 4 - 5$ $9 + 1 - 5$

3. На столі лежали 3 виделки і стільки ж ножів. Скільки всього приборів лежало на столі? (Візьми до уваги: **стільки ж** — це така сама кількість.)

4. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

5 подарунків

стільки ж

⏟
?

5. На заняття танцювального гуртка прийшло 4 дівчат і стільки ж хлопців. Скільки всього дітей прийшло? Скільки пар утворилося?

6. Із 7 однакових паличок склади 3 трикутники.

Перевір свої знання

1. $0 < 8$ $7 \circ 6$ $0 \circ 0$ $10 \circ 10$ $9 \circ 1$ $4 \circ 5$

2. Які числа потрібно вставити? Запиши утворені рівності в зошит.

$9 - 2 = \square$ $5 + \square = 8$ $\square + 3 = 9$ $\square - 3 = 4$

$\square - 1 = 9$ $6 - \square = 3$ $4 - \square = 1$ $5 + \square = 7$

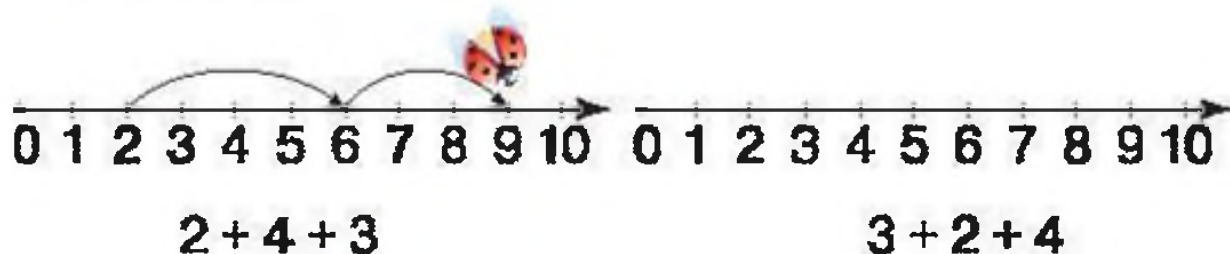
3. Знайди помилки. Порівняй правильно.

$4 = 4$ $4 + 3 = 7$ $5 + 2 = 8$ $6 - 4 = 3$

$3 < 1$ $6 + 2 = 9$ $7 - 2 = 4$ $8 - 4 = 4$

$5 > 7$ $3 + 2 > 6$ $6 < 6 + 4$ $9 - 7 = 9 - 6$

4. Знайди відповідь за допомогою числового променя.

5. Фокусник витягнув з правого рукава 5 стрічок, а з лівого рукава 4. Скільки всього стрічок він витягнув?

6. Фокусник виніс на арену велику клітку з 10 голубами. 7 голубів вилетіли з клітки. Скільки голубів залишилось у клітці?

Розділ 2

ТАБЛИЧНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА У МЕЖАХ 10

Розглянь таблиці додавання і віднімання числа 1:

+ 1

$1 + 1 = 2$

$2 + 1 = 3$

$3 + 1 = 4$

$4 + 1 = 5$

$5 + 1 = 6$

$6 + 1 = 7$

$7 + 1 = 8$

$8 + 1 = 9$

$9 + 1 = 10$

- 1

$2 - 1 = 1$

$3 - 1 = 2$

$4 - 1 = 3$

$5 - 1 = 4$

$6 - 1 = 5$

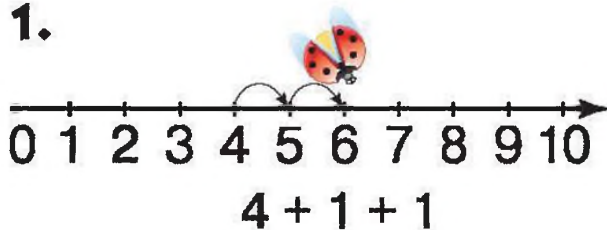
$7 - 1 = 6$

$8 - 1 = 7$

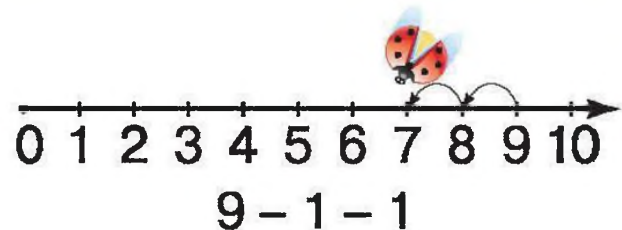
$9 - 1 = 8$

$10 - 1 = 9$

1.

Скільки всього додали?

Скільки всього відняли?

2. $2 + 1 + 1$ $5 - 1 - 1$ $6 + 1 + 1$ $8 - 1 - 1$
 $2 + 2$ $5 - 2$ $6 + 2$ $8 - 2$

3. Ігор зробив 5 паперових літачків. Вадим зробив один літачок, а потім ще один. Скільки літачків зробили хлопчики разом?

4. У Лісовичка було 9 тістечок. Він пригостив одним тістечком Галявинку й одним тістечком Поляночку. Скільки тістечок у нього залишилося?

1.

Збільшили на 1

Зменшили на 1

Щоб збільшити число на кілька одиниць, потрібно додати. Щоб зменшити число на кілька одиниць, потрібно відняти.

2. Складемо задачу за малюнком.

У їжачка 4 грибочки

У ведмежати на 1 грибочок більше } — Умова

Скільки грибочків у ведмежати? — Запитання

$4 + 1 = 5$ (гр.) — Розв'язання

Відповідь: 5 грибочків.

3. За малюнком поясни, яку дію потрібно виконати.

?, на 1 більше

?, на 1 менше

Розглянь таблиці додавання і віднімання числа 2:

+ 2

$$1 + 2 = 3$$

$$2 + 2 = 4$$

$$3 + 2 = 5$$

$$4 + 2 = 6$$

$$5 + 2 = 7$$

$$6 + 2 = 8$$

$$7 + 2 = 9$$

$$8 + 2 = 10$$

- 2

$$3 - 2 = 1$$

$$4 - 2 = 2$$

$$5 - 2 = 3$$

$$6 - 2 = 4$$

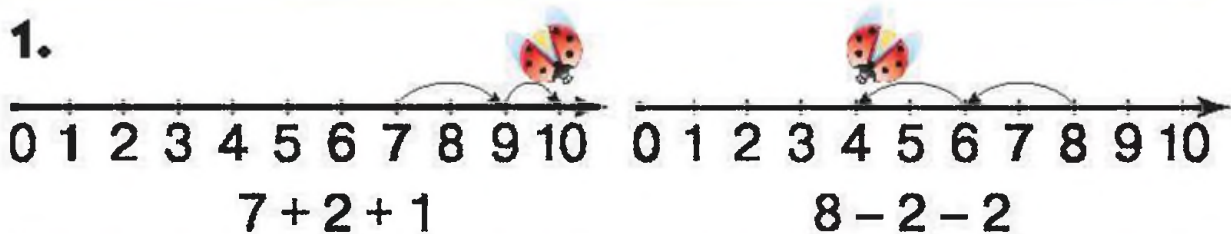
$$7 - 2 = 5$$

$$8 - 2 = 6$$

$$9 - 2 = 7$$

$$10 - 2 = 8$$

1.

Скільки всього додали? Скільки всього відняли?

2. Додавай по 2, починаючи з числа 4. Віднімай по 2, починаючи з числа 9.

3.

$$2 + 2$$

$$2 + 2 + 2$$

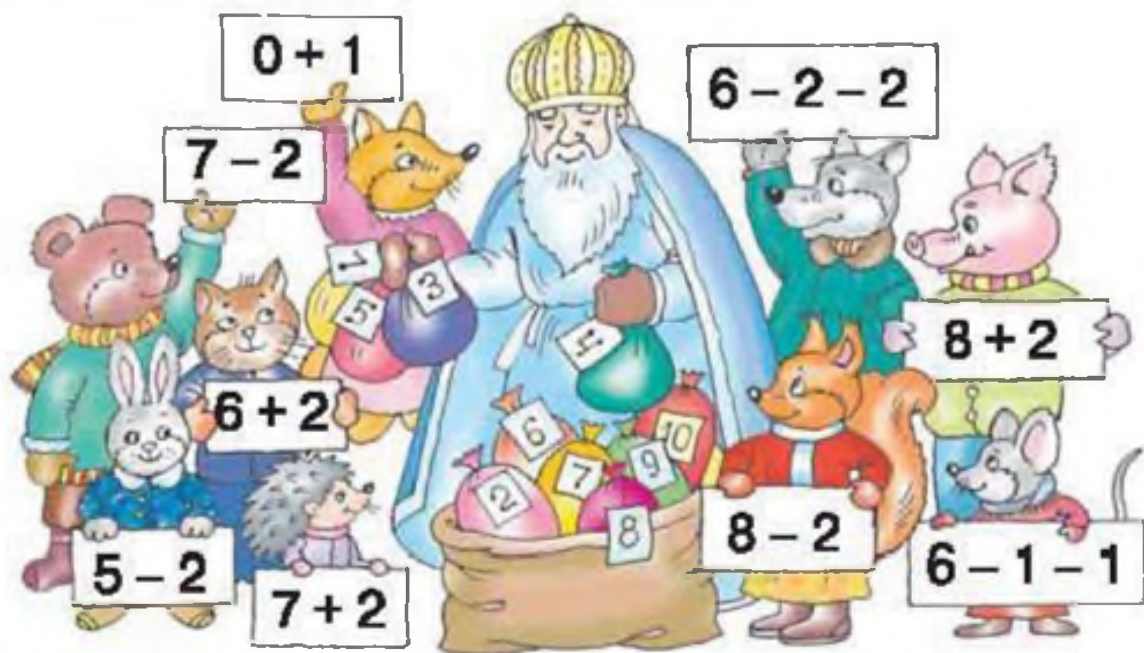
4. $4 + 2$ $6 + 2$ $8 + 2$ $2 + 2$ $5 - 2$ $7 - 2$
 $7 + 2$ $5 + 2$ $3 + 2$ $1 + 2$ $6 - 2$ $8 - 2$

5. У лисячій норі сиділи лис, лисиця і 5 лисенят. Скільки всього звірів було в норі?

6. Розстав у кімнаті 4 стільці таким чином, щоб уздовж кожної стіни стояло по 2 стільці.

1. Хто який подарунок отримає?

2. $8 + 1$ $10 - 1 - 1$ $7 - 1 - 1$ $5 + 2 - 1$
 $9 - 2$ $4 + 1 - 2$ $6 - 1 - 1$ $3 + 2 + 5$

3. $4 - 1 - 1 = 2$ $2 + 1 + 1 \bigcirc 5$ $9 - 1 - 1 \bigcirc 7$
 $5 + 1 < 7$ $7 - 2 \bigcirc 6$ $4 + 2 \bigcirc 5$
 $5 + 2 > 6$ $6 + 2 \bigcirc 5$ $8 - 3 \bigcirc 7$

4. Склади задачі за малюнками і розв'яжи їх.

5. Склади задачі за рівностями: $6 + 2 = 8$ і $8 - 2 = 6$.

6. Яке число можна вставити?

$6 + \square > 7$ $9 - \square > 6$ $3 + \square < 4$

1. Склади задачу і поясни її розв'язання.

5

$$5 + 2 = 7 \text{ (р.)}$$

Відповідь: 7 рибок у хлопчика.

?, на 2 р. більше

2. Склади задачу і поясни її розв'язання.

5

$$5 - 2 = 3 \text{ (ш.)}$$

Відповідь: 3 шишки у зайчика.

?, на 2 ш. менше

Шукаючи **більше число**, слід **додавати**.

Шукаючи **менше число**, слід **віднімати**.

3. Гагара пірнула на глибину 8 м, а баклан — на 2 м глибше. На яку глибину пірнув баклан?

4. Пончик з'їв 3 пиріжки, а Незнайко — на 2 пиріжки менше. Скільки пиріжків з'їв Незнайко?

5. Збільш на 2.

2	4	6	8	1	3	5

Зменш на 2.

2	5	7	8	9	3	10

1. $9 - 2$	$7 - 2$	$6 + 2$	$1 + 2$
$2 + 2$	$5 - 2$	$4 + 2$	$0 + 2$
$6 - 2$	$3 + 2$	$8 + 2$	$5 + 2$

2. Склади задачу за малюнком та схемою.
Розв'яжи задачу.

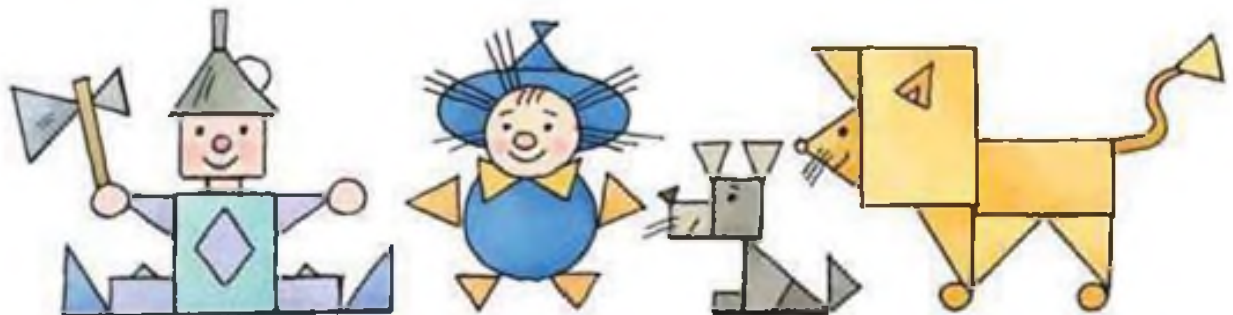

3. Склади задачу за малюнком та схемою.
Розв'яжи задачу.

4. $4 - 1 - 1 = 2$	$3 + 1 + 1 \bigcirc 5$	$4 + 2 \bigcirc 5$
$5 + 1 < 7$	$8 - 1 \bigcirc 6$	$9 - 3 \bigcirc 7$
$5 + 2 > 6$	$10 - 2 \bigcirc 7$	$5 + 5 \bigcirc 10$

5. Знайди на малюнку різні геометричні фігури і назви їх.

Розглянь таблиці додавання і віднімання числа 3:

+ 3

$1 + 3 = 4$

$2 + 3 = 5$

$3 + 3 = 6$

$4 + 3 = 7$

$5 + 3 = 8$

$6 + 3 = 9$

$7 + 3 = 10$

- 3

$4 - 3 = 1$

$5 - 3 = 2$

$6 - 3 = 3$

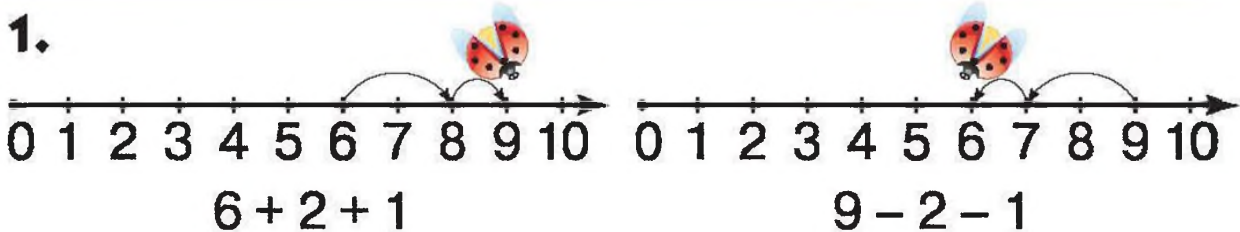
$7 - 3 = 4$

$8 - 3 = 5$

$9 - 3 = 6$

$10 - 3 = 7$

1.

Скільки всього додали?

Скільки всього відняли?

2. Додавай по 3, починаючи з числа 2.

Віднімай по 3, починаючи з числа 10.

3. Збільш на 3.

Зменш на 3.

2	4	6	7	1	3	5

4	5	7	8	9	3	10

4. $4 + 3$ $6 + 3$ $8 + 2$ $2 + 3$ $0 + 3$

$7 + 3$ $5 + 3$ $3 + 2$ $1 + 3$ $4 - 3$

$5 - 3$ $6 - 3$ $8 - 2$ $3 - 3$ $9 - 3$

5. Іринка відгадала 3 загадки, а Ганнуся — на 3 загадки більше. Скільки загадок відгадала Ганнуся?

6. Олекса накреслив 4 відрізки, а Тарасик — на 3 відрізки менше. Скільки відрізків накреслив Тарасик?

Пригадай, як називають числа при додаванні.

$$\begin{array}{ccccccc} 5 & + & 3 & = & 8 \\ \text{доданок} & & \text{доданок} & & \text{сума} \end{array}$$

Щоб знайти невідомий доданок, потрібно від суми відняти відомий доданок.

1. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

8

Скористайся рівностями: $3 + \square = 8$ $8 - 3 = \square$

2. Розв'яжи задачу за коротким записом.

Великих — 6 м'ячів
Малих — ? } 10 м'ячів

3. Прослідкуй, як зміниться сума від зміни одного доданку при сталому другому. Зроби висновки.

Доданок	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Доданок	0	1	2	3	4	5	6	7	8
Сума	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Доданок	0	1	2	3	4	5	6	7
Доданок	3	3	3	3	3	3	3	3
Сума	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Порівняй, не обчислюючи.

$$3 + 1 \bigcirc 3 + 6 \quad 7 + 3 \bigcirc 5 + 3 \quad 3 + 4 \bigcirc 3 + 2$$

1. Знайди невідомі числа. Як їх отримати з відомих чисел? Запиши відповідні рівності.

Зменшуване	10	9	8		
Від'ємник	3			3	5
Різниця		6	5	2	3

Щоб знайти невідомий від'ємник, треба від зменшуваного відняти різницю.

Щоб знайти невідоме зменшуване, треба додати від'ємник і різницю.

2. Знайди місце посадки кожного парашутиста.

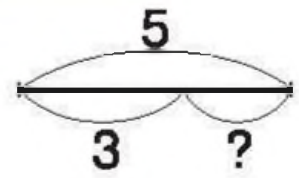
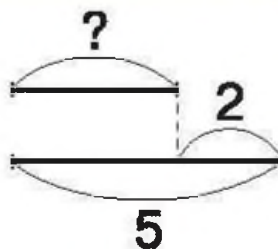
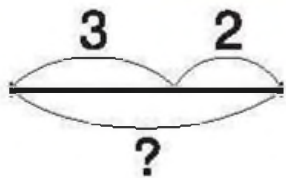

3. Діти ліпили зі снігу зимове містечко. Хлопчики зліпили 5 фігур, а дівчатка — на 2 фігури менше. Скільки фігур зліпили дівчатка?
4. Із гірки на лижах спускалося троє дітей, а на санчатах — на 3 більше. Скільки дітей спускалося на санчатах?

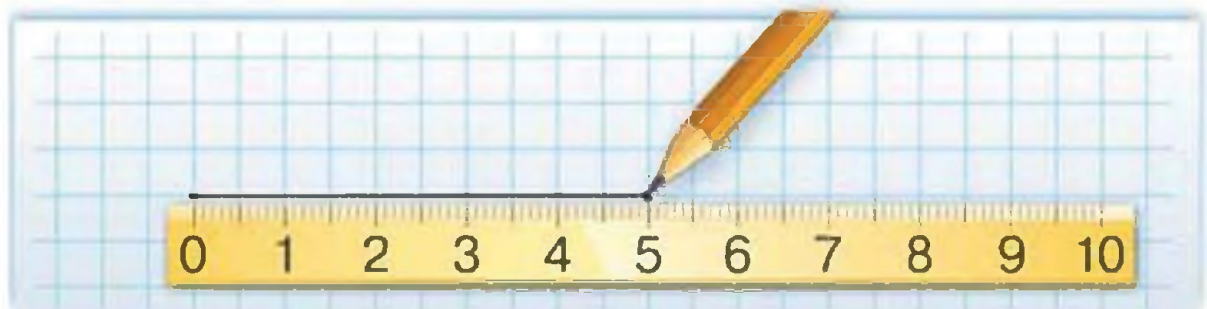
1. $5 + 3$	$6 + 3$	$8 - 3$	$2 + 3$	$9 - 3$
$7 - 3$	$7 + 3$	$3 + 3$	$4 - 3$	$3 - 3$
$5 - 3$	$6 - 3$	$4 + 3$	$0 + 3$	$1 + 3$

2. Склади задачі за малюнком. Підбери до них схеми. Розв'яжи задачі.

3. Побудуй у зошиті відрізок завдовжки 5 см за допомогою лінійки. Для цього:

- знайди місце на сторінці зошита;
- познач точкою один кінець відрізка;
- приклади до цього кінця лінійку позначкою 0;
- відміряй 5 см і познач точкою другий кінець відрізка;
- з'єднай олівцем уздовж лінійки 2 точки (кінці відрізка).

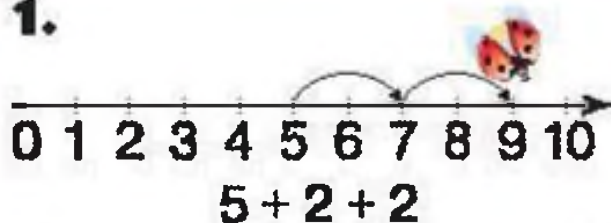
4. $9 - 3 > 5$ $6 + 3 \bigcirc 7$ $4 + 3 \bigcirc 7$ $3 - 3 \bigcirc 1$

Розглянь таблиці додавання і віднімання числа 4:

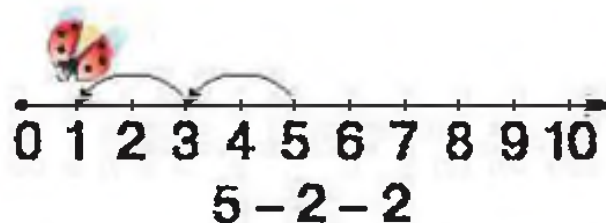
+4	
1 + 4 =	5
2 + 4 =	6
3 + 4 =	7
4 + 4 =	8
5 + 4 =	9
6 + 4 =	10

-4	
5 - 4 =	1
6 - 4 =	2
7 - 4 =	3
8 - 4 =	4
9 - 4 =	5
10 - 4 =	6

1.

Скільки всього додали?

Скільки всього відняли?

2. Збільш на 4.

2	4	6	0	1	3	5

Зменш на 4.

4	5	7	8	9	6	10

3. У Маринки була стрічка завдовжки 10 см. Вона відрізала 4 см на прикрасу для ялинки. Якої довжини стрічка залишилась у Маринки?

4. Тарас вчив песика Тяпу «служити». Хлопчик тримав 6 грудочок цукру і давав Тяпі по 1 грудочці 4 рази. Скільки грудочок цукру залишилось у Тараса?

5. Склади задачі за коротким записом. Розв'яжи їх.

Було — 8 апельсинів	Сиділо — 5 лисенят
З'їли — 4 апельсини	Побігло — 4 лисенят
Залишилося — ?	Залишилося — ?

1. Додавай по 4, починаючи з числа 1.
Віднімай по 4, починаючи з числа 9.

2. $10 - 4$ $1 + 4$ $5 + 4$ $9 - 4$ $3 + 2 + 4$
 $7 - 4$ $5 - 4$ $8 - 4$ $6 - 4$ $2 + 2 + 3$

3. Знайди невідомі числа. Запиши відповідні рівності.

Доданок	4	5		4
Доданок	4		6	3
Сума		9	10	

Зменшуване	10	9	8	
Від'ємник	4			4
Різниця		5	4	2

4. Порівняй задачі. Для їх розв'язання скористайся підказками.

- Ведмедик Топтижка заготував на зиму кілька бочок меду. За зиму він з'їв 7 бочок меду і у нього залишилася ще одна повна бочка. Скільки бочок меду заготував Топтижка?

$\square - 7 = 1$ $7 + 1 = \square$

- Ведмедик Топтижка заготував на зиму 8 бочок меду. За зиму він з'їв кілька бочок меду і у нього залишилася ще одна повна бочка. Скільки меду з'їв Топтижка за зиму?

$8 - \square = 1$ $8 - 1 = \square$

5. Побудуй відрізки задовжки 6 см і 3 см.

1. Прослідкуй, як змінюється різниця від зміни одного з компонентів при сталому другому. Зроби висновки.

Зменшуване	4	5	6	7	8	9	10
Від'ємник	4	4	4	4	4	4	4
Різниця	0	1	2	3	4	5	6

Зменшуване	10	10	10	10	10	10	10
Від'ємник	4	5	6	7	8	9	10
Різниця	6	5	4	3	2	1	0

2. Порівняй, не обчислюючи.

$$6 - 4 \bigcirc 8 - 4 \quad 7 - 3 \bigcirc 7 - 2 \quad 9 - 5 \bigcirc 5 - 5$$

$$10 - 4 \bigcirc 9 - 4 \quad 5 - 1 \bigcirc 5 - 4 \quad 10 - 6 \bigcirc 7 - 6$$

3. Виміряй довжини сторін многокутників.

4. Накресли в зошиті фігури за зразком. Виміряй довжини сторін чотирикутників. Порівняй їх. Зроби висновки.

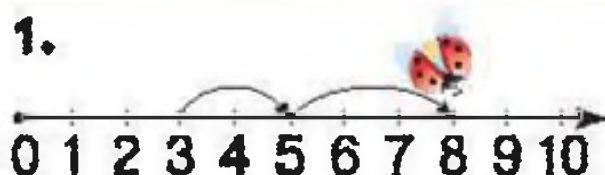

Розглянь таблиці додавання і віднімання числа 5:

+5	
1 + 5 =	6
2 + 5 =	7
3 + 5 =	8
4 + 5 =	9
5 + 5 =	10

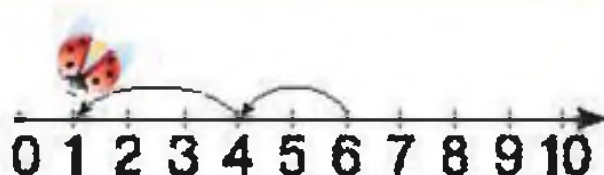
-5	
6 - 5 =	1
7 - 5 =	2
8 - 5 =	3
9 - 5 =	4
10 - 5 =	5

1.

$$3 + 2 + 3$$

Скільки всього додали?

$$6 - 2 - 3$$

Скільки всього відняли?

2. Збільш на 5.

2	4	3	0	1	5

Зменш на 5.

5	7	8	9	6	10

3. $4 + 5$	$6 + 4$	$8 + 2$	$2 + 5$	$5 - 3$	$8 - 5$
$7 - 5$	$5 + 5$	$3 + 5$	$1 + 5$	$6 - 5$	$9 - 3$

4. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

8 г., це на 5 г. більше

?

5. Накресли в зошиті відрізки. Перший відрізок має довжину 7 см. Довжина другого відрізка на 3 см менша, ніж довжина першого, а довжина третього — на 5 см більша, ніж довжина другого.

1. Порівняй кількість предметів на малюнках.

На скільки більше блюдець, ніж чашок?
На скільки менше ложок, ніж виделок?

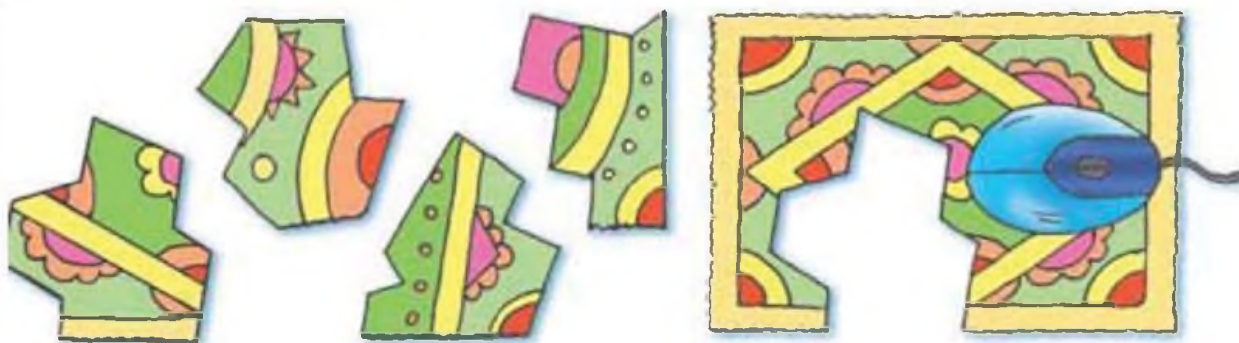
Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше за інше, треба від більшого числа відняти менше.

2. На скільки число 5 менше, ніж число 7; ніж число 9?
3. На скільки число 10 більше, ніж число 5; ніж число 3?
4. Поціль у мішечок.

Перевір свої знання

1. Склади з числами 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 по 4 рівності на додавання і віднімання.
Зразок: $4 + 2 = 6$ $8 - 3 = 5$
2. Склади з числами 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 десять нерівностей, використовуючи знаки «>» і «<».
Зразок: $8 > 7$ $4 < 6$
3. • Перший доданок 4, другий 5. Знайди суму.
• Зменшуване 5, від'ємник 4. Знайди різницю.
4. У Знайки було 3 диски з казками, а музичних дисків — на 5 більше. Скільки музичних дисків було у Знайки?
5. У бабусі було 10 гусей. 8 гусей паслося на бережку, а ще кілька плавало на озері. Скільки гусей плавало на озері? Скористайся рівністю:
 $8 + \square = 10$
6. На Різдво 5 дітей колядували. Їх пригостили печивом і цукерками. Кожен отримав по 1 цукерці і по 1 печиву. Скільки всього солодощів наколядували діти?
7. Якої частинки не вистачає в килимку для комп'ютерної мишки?

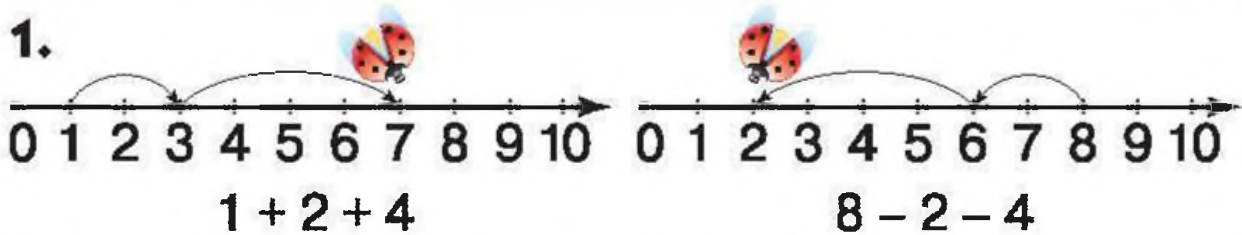

Розглянь таблиці додавання і віднімання числа 6:

$$\begin{array}{l} +6 \\ 1 + 6 = 7 \\ 2 + 6 = 8 \\ 3 + 6 = 9 \\ 4 + 6 = 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} -6 \\ 7 - 6 = 1 \\ 8 - 6 = 2 \\ 9 - 6 = 3 \\ 10 - 6 = 4 \end{array}$$

1.

Скільки всього додали?

Скільки всього відняли?

2. $3 + 6$ $6 + 4$ $8 - 6$ $3 + 5$ $2 + 6$ $0 + 6$
 $7 - 6$ $5 + 5$ $4 + 5$ $1 + 6$ $9 - 6$ $10 - 6$

Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше за інше, треба від більшого числа відняти менше.

3. На скільки число 6 менше, ніж число 7; 8; 9; 10?
Запиши за зразком: $6 < 7$ на 1.

4. На скільки число 10 більше, ніж число 6; 7; 8; 9?
Запиши за зразком: $10 > 6$ на 4.

5. На скільки синій відрізок довший від зеленого?
А коротший від червоного?

6. У кінотеатр ішло 5 хлопчиків, а на зустріч їм — стільки ж дівчат. Скільки дітей ішло в кінотеатр?

1. Знайди невідомі числа. Запиши відповідні рівності.

Доданок	4	7		6
Доданок	6		6	3
Сума		10	8	

Зменшуване	10	9	8	
Від'ємник	6			6
Різниця		3	2	2

2. $6 - 4 + 2$ $8 + 2 - 6$ $7 - 1 - 5$ $6 + 3 - 2$
 $7 + 2 - 6$ $9 - 3 - 2$ $2 + 6 - 3$ $8 - 6 + 3$
 $4 + 2 - 6$ $5 - 1 - 4$ $6 + 4 - 6$ $5 + 1 - 6$

3. Порівняй задачі і розв'яжи їх. Склади задачі, подібні до них.

• У Полі було 6 червоних яблук і 2 зелених. На скільки більше червоних яблук ніж зелених було у Полі?

• У Полі було 6 червоних яблук і 2 зелених. На скільки менше зелених яблук ніж червоних було у Полі?

4. Побудуй у зошиті 2 рівних відрізки, якщо довжина одного з них дорівнює 4 см. Побудуй третій відрізок, довжина якого дорівнює сумі довжин цих двох відрізків.

5. Настуня поставила в ряд 6 склянок. Перші три склянки вона наповнила водою. Як за допомогою одного переливання зробити так, щоб склянки були наповнені через одну?

1. Збільш на 6.

2 4 3 0 1

Зменш на 6.

7 8 9 6 10

2.

	$9 - 3$		$5 + 3$		$3 + 2 + 4$
$10 - 6$		$4 + 1$		$7 - 4$	
	$8 - 6$		$6 + 4$		$2 + 2 + 3$

3. $3 + 4 < 8$ $2 + 6 \bigcirc 8$ $7 \bigcirc 6 + 1$
 $8 > 5 + 2$ $8 - 6 \bigcirc 3$ $9 \bigcirc 10 - 6$

4. Полічи вогники зліва направо. Якого кольору третій вогник? А якщо лічити справа наліво? На скільки синіх вогників менше, ніж червоних?

5. Яку фігуру описує коза Манька на прив'язі?

6. Накресли в зошиті фігури за зразком.

Проведи в кожній по 2 відрізки таким чином, щоб вийшло 3 трикутники.

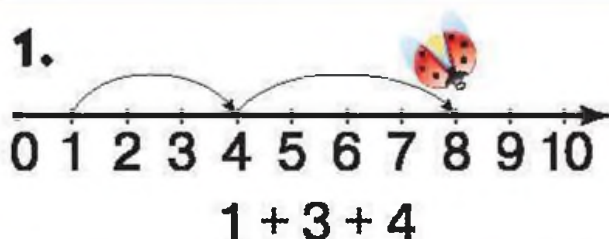

Розглянь таблиці додавання і віднімання числа 7:

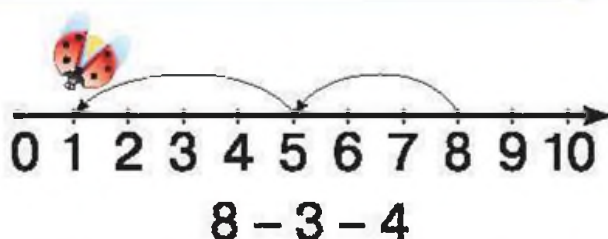
$$\begin{array}{r}
 +7 \\
 1 + 7 = 8 \\
 2 + 7 = 9 \\
 3 + 7 = 10
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 -7 \\
 8 - 7 = 1 \\
 9 - 7 = 2 \\
 10 - 7 = 3
 \end{array}$$

1.

Скільки всього додали?

Скільки всього відняли?

2. Збільш на 7.

2	1	3	0

Зменш на 7.

7	8	9	10

3. $3 + 7$ $6 + 4$ $8 - 7$ $3 + 5$ $2 + 7$ $0 + 7$
 $7 - 7$ $5 + 5$ $4 + 5$ $1 + 7$ $9 - 7$ $10 - 7$

4. Народні майстрині оздобили 10 українських костюмів. З них 7 костюмів — для дівчаток. Скільки костюмів для хлопчиків оздобили майстрині?

5. У курки одна пара лап. Скільки лап у курки?
 У kota 4 лапи. Скільки пар лап у kota?

1. Обчисли і запиши у зошит ті приклади, у яких відповідь 7.

$5 + 2$	$5 + 4$	$6 - 2 + 3$	$10 - 1 - 2$
$10 - 3$	$8 - 1$	$5 + 2 - 4$	$7 + 1 - 8$
$2 + 6$	$6 + 1$	$5 + 4 - 2$	$4 + 3 - 0$

2. У Михайлика було 7 к., а в Артемка 9 к. Які монети могли бути у Михайлика? Які монети могли бути в Артемка? У кого більше грошей? На скільки?

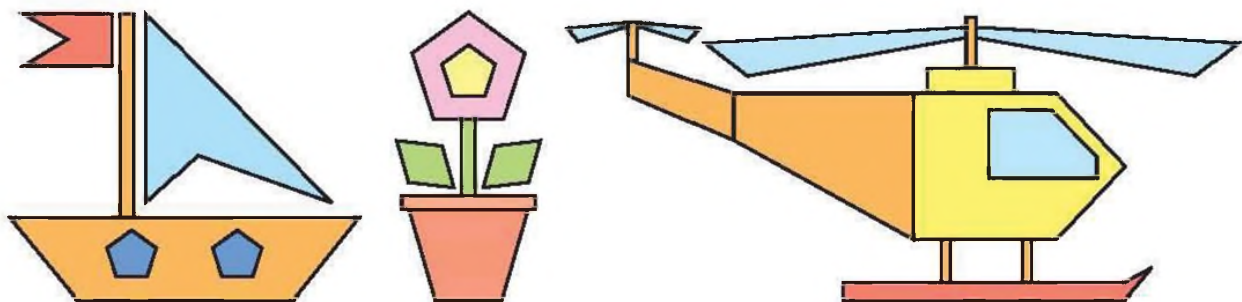
3. $9 - 1 < 10 - 1$ $7 + 2 \bigcirc 2 + 7$ $8 - 7 \bigcirc 8 - 6$
 $5 + 4 = 4 + 5$ $10 - 7 \bigcirc 9 - 7$ $1 + 7 \bigcirc 1 + 8$

4. Дідусь посадив у клітку 5 білих кролів, 4 сірих і одного чорного. Скільки всього кролів посадив дідусь у клітку?

5. Туристи з Польщі придбали 5 футболок з українською символікою, 2 вишитих рушники і 1 гетьманську булаву. Скільки всього сувенірів придбали туристи?

6. Догодівнички прилетіли 7 синичок і 3 горобчики. Скільки всього пташок прилетіло? На скільки менше прилетіло горобчиків, ніж синичок?

7. Знайди на малюнку чотирикутники і п'ятикутники.

Розглянь таблиці додавання і віднімання чисел 8 і 9:

+8

$$1 + 8 = 9$$

$$2 + 8 = 10$$

+9

$$1 + 9 = 10$$

-8

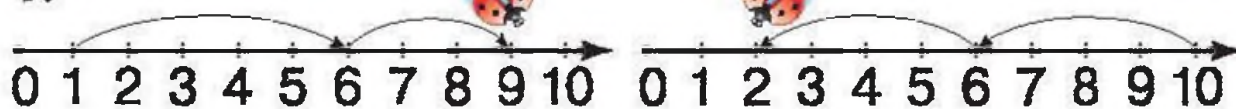
$$9 - 8 = 1$$

$$10 - 8 = 2$$

-9

$$10 - 9 = 1$$

1.

$$1 + 5 + 3$$

$$10 - 4 - 4$$

Скільки всього додали? Скільки всього відняли?

2. Збільш на 9 число 0; число 1.

Зменш на 9 число 10; число 9.

3. $2 + 2 + 4$

$4 + 2$

$9 - 8$

$7 - 3$

$3 + 2 + 4$

$8 - 5$

$6 + 4$

$1 + 6$

4. Заєць живе 10 років. Це на 8 років більше, ніж живе хом'як. Скільки років живе хом'як?

5. Накресли відрізки завдовжки 10 см і 8 см. На скільки довжина другого відрізка менша, ніж довжина першого?

6. Знайди розбіжності.

1. Які числа пропущено? Запиши відповідні рівності.

$$\square + 4 + 3$$

$$4 + \square + 3$$

$$\square + 1 + 2 = 8$$

$$4 + 4 + \square = 9$$

$$4 + 3 + \square$$

$$5 + 3 + \square$$

2. Розв'яжи чарівні ланцюжки.

$$8 - 4 - 1 + 5 - 4 - 1 + 5$$

$$8 - 2 - 3 + 5 - 2 - 1 + 5$$

3. Довжина відрізка AB дорівнює 3 см, а відрізок CD — на 5 см довший. Накресли ці відрізки.

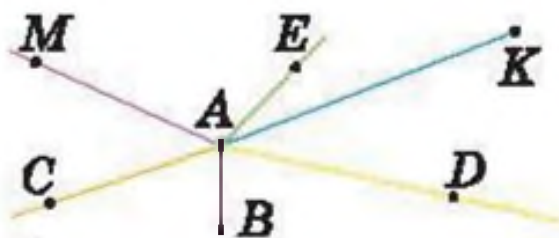
4. Розглянь малюнок. Прочитай висловлювання (речення). Визнач, які з них істинні (правильні), а які — хибні (неправильні).

- Будинок — одноповерховий.
- Біля будинку ростуть кущі.
- Кущів менше, ніж дерев.
- Кішка сидить на даху.
- Собака спить під лавкою.

5. Які висловлювання істинні, а які — хибні?

- AB і AK — відрізки.
- AK — промінь.
- AM і AC — промені.
- На малюнку є 3 промені.

1 літр — одиниця вимірювання місткості.

1. У банці 2 л квасу, а в бочці — 10 л. На скільки менше квасу вміщується у банці, ніж у бочці?

Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше за інше, треба від більшого числа відняти менше.

2. Склади рівності на додавання і віднімання з чисел:

3. Виміряй, скільки склянок води міститься у літровій банці. Скільки літрів води містить каструля? (Скористайся літровою банкою.)

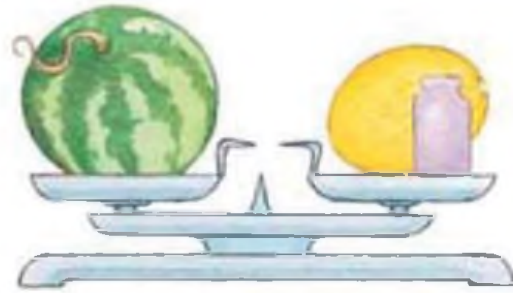
4. Чи однакову кількість води налито в посудини? Чому? В якій посудині води найбільше? А найменше?

Масу можна виміряти зважуванням.
1 кілограм — одиниця вимірювання маси.

1. Хто легший: лисичка чи ведмедик?

2. Яка гиря привела терези у рівновагу, якщо маса одного кавуна 6 кг, а однієї дині — 3 кг?
3. Як можна за допомогою гир масою 1 кг, 2 кг, 5 кг зважити 7 кг горіхів? А 4 кг яблук?

Якщо за умовою задачі частину чогось витратили (відняли), то стало менше. Таку задачу розв'язують дією віднімання.

4. У фруктовий відділ магазину завезли 10 кг лимонів. До обіду продали 3 кг. Скільки кілограмів лимонів залишилося?
5. Мама зварила 8 л компоту. За обідом випили 3 л. Скільки літрів компоту залишилося?

1. Поясни, як виконали додавання.

$$5 + 3 = 5 + 1 + 1 + 1 = 8$$

$$5 + 3 = 5 + 1 + 2 = 8$$

$$5 + 3 = 5 + 2 + 1 = 8$$

2. Поясни, як виконали віднімання.

$$7 - 3 = 7 - 1 - 1 - 1 = 4$$

$$7 - 3 = 7 - 1 - 2 = 4$$

$$7 - 3 = 7 - 2 - 1 = 4$$

3. $6 + 3 = 6 + 1 + 1 + 1 = 9$

$$6 + 3 = 6 + 1 + 2 = 9$$

$$6 + 3 = 6 + 2 + 1 = 9$$

$$5 + 4$$

$$5 + 4$$

$$5 + 4$$

$$7 + 3$$

$$7 + 3$$

$$7 + 3$$

4. $9 - 3 = 9 - 1 - 1 - 1 = 6$

$$9 - 3 = 9 - 1 - 2 = 6$$

$$9 - 3 = 9 - 2 - 1 = 6$$

$$7 - 4$$

$$7 - 4$$

$$7 - 4$$

$$8 - 5$$

$$8 - 5$$

$$8 - 5$$

5. $6 + 4$

$$9 - 3$$

$$10 - 3$$

$$2 + 4$$

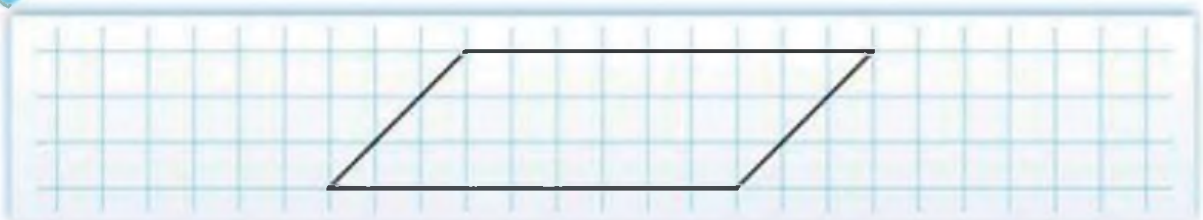
$$7 + 2$$

$$6 - 4$$

$$4 + 5$$

$$8 - 4$$

6. Накресли в зошиті такий чотирикутник.

Проведи відрізок так, щоб вийшло два трикутники. Зроби це різними способами.

7. Як за допомогою трилітрової і двохлітрової посудин відміряти 1 л води?

1. $4 + 2 = 4 + 1 + 1 = 6$
 $5 - 2 = 5 - 1 - 1 = 3$

$6 + 3$ $5 + 4$
 $7 - 3$ $9 - 4$

2. $5 + 4 = 5 + 2 + 2$
 $7 - 3 = 7 - 2 - 1$

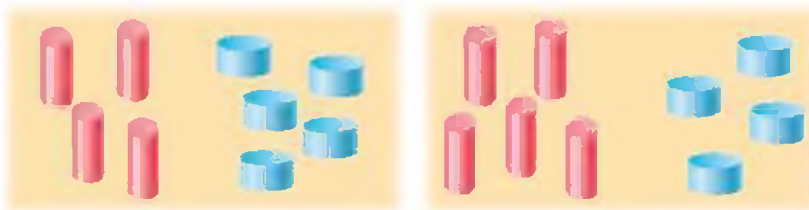
$4 + 3$ $6 + 4$
 $6 - 5$ $9 - 5$

3. Чи однакові результати обчислень у Аліси і Кролика?

$6 + 2 + 2$ $6 + 1 + 1 + 1 + 1$

4. Склади приклади на додавання. Порівняй відповіді і зроби висновки.

5. Розв'яжи приклади. Порівняй приклади кожної пари. Зроби висновки.

$4 + 6$ $2 + 3$ $3 + 7$ $5 + 4$ $9 + 0$
 $6 + 4$ $3 + 2$ $7 + 3$ $4 + 5$ $0 + 9$

При додаванні доданки можна переставляти. Сума від цього не змінюється.

6. У бідоні було 6 л молока. Долили 2 л, а потім ще 2 л. Скільки літрів молока долили? Скільки літрів молока стало у бідоні?

1. $4 + 3 = 7$

  $3 + 4 = 7$

Кількість квітів позначимо маленькою латинською літерою a

Кількість квітів позначимо маленькою латинською літерою b .

**Переставний закон
додавання**
 $a + b = b + a$

Від зміни місць доданків сума не міняється.

2. Обчисли зручним способом.

$3 + 7$ $2 + 8$ $4 + 5$ $1 + 7$ $4 + 6$ $2 + 5$

3. Обчисли і зроби висновки.

$1 + 5 + 4$ $5 + 1 + 4$ $4 + 5 + 1$

4. Склади 4 рівності і 4 нерівності. Використовуй числа: 7, 3, 4, 8, 5, 2.

5. Хто важчий? Поясни свою відповідь.

6. $9 \bigcirc 2 \bigcirc 2 \bigcirc 1 = 6$

$4 \bigcirc 3 \bigcirc 1 \bigcirc 3 = 9$

$6 \bigcirc 3 \bigcirc 1 \bigcirc 2 = 10$

$5 \bigcirc 5 \bigcirc 5 \bigcirc 3 = 8$

1. Які числа потрібно вставити? Запиши утворені рівності. Зроби висновок.

$5 + 1 = 6$

$4 + 2 = 6$

$7 + 2 = 9$

$1 + \square = 6$

$2 + \square = 6$

$2 + \square = 9$

2.

У Ганнусі — і

У Іванки — і

Чим схожі букети дівчаток?

Чим відрізняються їхні букети?

3. Знайди пари квітів, які ілюструють переставну властивість додавання.

4.

$\boxed{4} + \boxed{2} + \boxed{1}$

$\boxed{6} + \boxed{3} + \boxed{1}$

$\square + \square + \square = \boxed{7}$

$\square + \square + \square = \boxed{10}$

$\square + \square + \square$

$\square + \square + \square$

5. Які висловлювання істинні, а які хибні?

- Після осені настає зима.
- Після літа настає весна.
- Влітку діти навчаються у школі.
- Число 7 менше, ніж число 10.
- Число 9 більше, ніж число 10.

Перевір свої знання

1. $4 - 3 - 3 < 9$
 $2 + 6 - 2 = 6$

$7 \bigcirc 5 - 2$
 $4 \bigcirc 9 - 5$

$8 - 8 \bigcirc 8$
 $10 + 0 \bigcirc 10$

2. Збільш число на 2.

0 5 7 4 1 3

Зменш число на 2.

10 2 6 4 5 8

3. Розв'яжи задачі за коротким записом.

• 1 відрізок — 9 см
2 відрізок — ?, на 4 см коротший

• 1 відрізок — 4 см
2 відрізок — 9 см на ? довший

Побудуй відрізки до першої задачі.

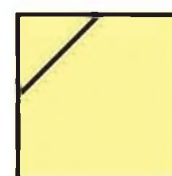
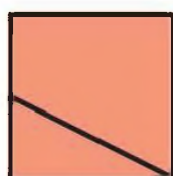
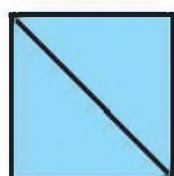
4. На виставці гончарного мистецтва в музеї українського побуту діти придбали 2 маленьких глечики, 3 горнятка і 4 розфарбованих півники. Скільки всього сувенірів придбали діти?

5. У класі було 9 вазонів. Чергові полили 5 вазонів. Скільки вазонів їм залишилося полоти?

6. Які висловлювання істинні, а які хибні?

- Влітку йде сніг.
- Всі птахи літають.
- Одеса — столиця України.
- Дніпро — це річка.

7. Який квадрат складається з трикутника і п'ятикутника?

Розділ 3

НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ ВІД 11 ДО 20.

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ У МЕЖАХ 20 НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ

Один на десять		одиннадцять
Два на десять		дванадцять
Три на десять		тринадцять
Чотири на десять		чотирнадцять
П'ять на десять		п'ятнадцять
Шість на десять		шістнадцять
Сім на десять		сімнадцять
Вісім на десять		вісімнадцять
Дев'ять на десять		дев'ятнадцять
Два десятки		двадцять

1. Полічи від 10 до 20.

1. Полічи гудзики.

2. Назви «сусідів» числа.

3. Оленка купила 2 десятки яєць. Одне яйце розбилося. Скільки яєць залишилося?

4. $10 > 9$ $10 \bigcirc 15$ $15 \bigcirc 19$ $10 \bigcirc 6$
 $8 < 12$ $11 \bigcirc 10$ $20 \bigcirc 10$ $19 \bigcirc 5$

5. • Збільш на 1 числа: 12, 14, 17, 19.
• Зменш на 1 числа: 12, 14, 17, 20.

6. Накресли відрізок завдовжки 11 см. Накресли інший відрізок, довжина якого на 1 см менша.

7. Як за допомогою монет різної вартості отримати 8 к.; 10 к.; 12 к.; 15 к.; 17 к.; 19 к.; 20 к.?

8. Марічка приготувала для ляльки спідничку, блузу, джинси і футболку. Скільки всього одягу приготувала Марічка для ляльки? Що вона може їй одягнути? Назви всі можливі варіанти.

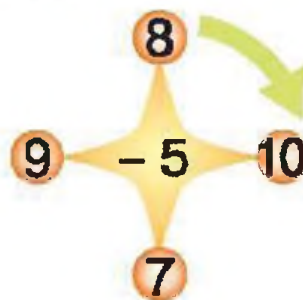
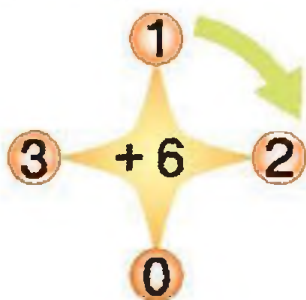
1. Скільки монет? Скільки копійок?

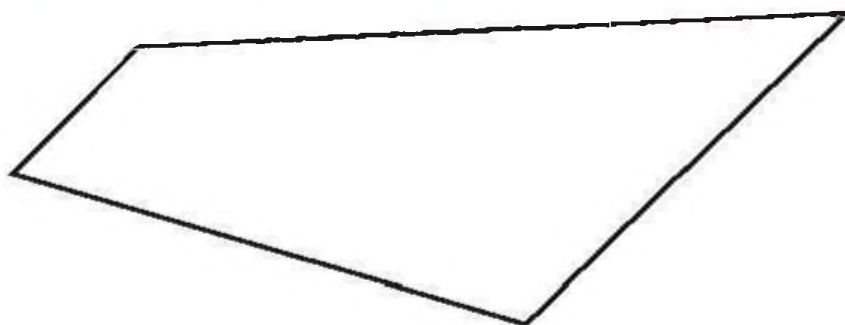
2. Прочитай числа. Назви найбільше і найменше число в кожному наборі.

3. Склади та розв'яжи приклади.

4. Вимірй сторони многокутника. Порівняй довжину найменшої і найбільшої сторін.

5. Снігова Королева загадала Каю скласти 10 крижаних картинок. Він уже склав 8 картинок. Скільки картинок йому залишилося скласти?

10 сантиметрів – це 1 дециметр.

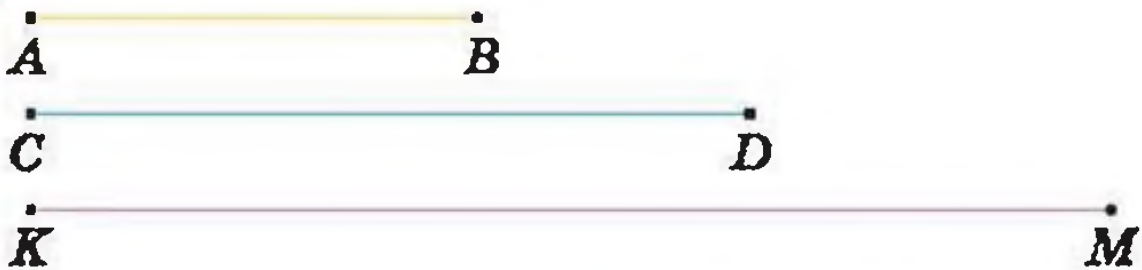
Записують: $10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$

Читають: «10 сантиметрів дорівнюють 1 дециметру».

1. Виміряй на малюнку відстань від футболіста до м'яча.

2. Виміряй довжину відрізків.

Записують: $AB = 5 \text{ см}$, $CD = 8 \text{ см}$, $KM = 12 \text{ см}$.

3. Накресли відрізки завдовжки 11 см і 13 см.
Скільки це дециметрів і сантиметрів?
4. Склади із 7 паличок 2 однакових квадрати.

1. Назви пропущені числа. Запиши всі числа.

10 11 □ □ 14 □ 16 17 □ □ 20

20 □ 18 □ 16 □ □ 13 12 □ 10

Ці числа записані за допомогою двох цифр. Їх називають **двоцифровими**.

2. Запиши числа:

- більші на 1 — 5, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 19;
- менші на 1 — 20, 18, 16, 14, 12, 11, 10, 9, 6, 3, 1.

3. Розглянь числа.

- Випиши:
- множину одноцифрових чисел;
 - множину двоцифрових чисел;
 - множину натуральних чисел.

Скільки елементів містить кожна множина?

4. $6 + 3 < 10$ $9 \bigcirc 3 + 6$ $8 - 4 \bigcirc 5$
 $7 + 1 > 7$ $11 \bigcirc 4 + 6$ $10 - 2 \bigcirc 7$

5. Розв'яжи задачі за коротким записом. Порівняй.

Нарцисів — 5 } ? Нарцисів — 5
Тюльпанів — 4 } Тюльпанів — ?, на 4 більше.

6. Три білочки збирали грибочки. Перша збрала більше за другу, але менше за третю. Хто з білочок назбирав грибочків найбільше, а хто найменше?

7. Згряя з 13 лелек пролетіла 18 кілометрів. Скільки кілометрів пролетів 1 лелека?

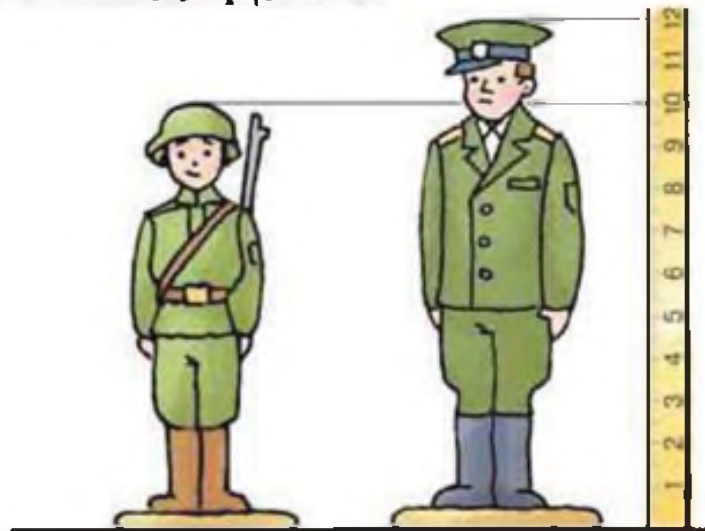

1. Число 12 містить 1 десяток і 2 одиниці. Скільки десятків і скільки одиниць містять числа: 10, 11, 13, 19, 20? Яке число найменше? Яке найбільше?

Десятки	Одиниці
1	0
1	1
1	3
1	9
2	0

2. $10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$ $18 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
 $20 \text{ см} = 2 \text{ дм}$ $11 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
 $12 \text{ см} = 1 \text{ дм } 2 \text{ см}$ $14 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

3. Запиши зріст солдатика і офіцера у сантиметрах; у дециметрах і сантиметрах. На скільки офіцер вищий ніж солдатик?

4. Виміряй довжину відрізків і відповідь запиши у сантиметрах; у дециметрах і сантиметрах.

5. Знайди зайве.

куб

куля

циліндр

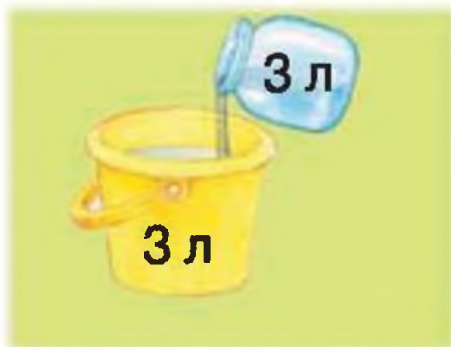

Це просторові геометричні фігури.

1. Назви предмети, що мають форму куба, кулі, циліндра.
2. Склади і розв'яжи приклади за таблицею.

Число	8	6	7	10	4	5	9
Відняти 4							
Додати 2							

3. Склади і розв'яжи задачі за малюнками.

Стало — ?

?

4. У їдальню привезли 10 кг цукру. Використали 4 кг. Скільки кілограмів цукру залишилось у їдальні?
5. Пасічник привіз бочку, маса якої разом з медом 9 кг. Половину меду з'їли і бочка з медом стала важити 5 кг. Яка маса порожньої бочки?

1. Назви предмети і фігури, зображені на малюнку. Знайди відповідність між предметами та геометричними фігурами.

2. Назви пропущені числа.

10 наступне →

попереднє ← 15

попереднє ← 12

13 наступне →

18 наступне →

попереднє ← 20

Більше на ... — «+»

Менше на ... — «-»

3. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

4

?, на 3 п. більше

4. Тетянка вирізала 6 синіх прапорців, а червоних — на 4 більше. Скільки червоних прапорців вирізала Тетянка?
5. Маса гарбуза 6 кг, а кавуна — на 2 кг менша. Яка маса кавуна?

1. Математичний диктант

- Запиши число, в якому: 1 десяток і 2 одиниці; 1 десяток і 8 одиниць; 1 десяток і 4 одиниці; 1 десяток і 6 одиниць; 2 десятка і 0 одиниць.
- Запиши число, наступне до числа: 11, 18, 13.
- Запиши число, яке передує числу: 17, 18, 12.
- Подані числа збільш на 10: 6, 4, 0, 10.
- Подані числа зменш на 10: 16, 18, 12, 10.

2. Прочитай числа в розрядній таблиці. Скільки десятків і скільки одиниць містить кожне число? Яке число найменше? А найбільше? Запиши кілька нерівностей з даними числами.

Десятки	Одиниці
1	0
1	1
1	5
1	3
1	8
1	9
2	0

Зразок: $10 < 11$; $20 > 18$.

3. $1 \text{ дес.} < 1 \text{ дес.} 7 \text{ од.}$ $2 \text{ дм} > 18 \text{ см}$
 $2 \text{ дес.} \bigcirc 1 \text{ дес.} 5 \text{ од.}$ $1 \text{ дм} 4 \text{ см} \bigcirc 14 \text{ см}$
 $2 \text{ дес.} \bigcirc 20 \text{ од.}$ $19 \text{ см} \bigcirc 2 \text{ дм}$

4. У Дениса було 8 підручників. З них 5 він поклав на одну полицю, а решту — на другу. Скільки підручників Денис поклав на другу полицю?
5. Тоня вирізала 5 трикутників, Поля стільки ж, а Зіна — на 4 трикутники більше, ніж Поля. Хто з дівчат вирізав трикутників найбільше? Скільки?
6. Накресли відрізки: AD — завдовжки 11 см; KE — на 1 см довший за AD ; MB — на 1 см коротший за KE . Назви рівні відрізки.

1. У кішки 5 сірих кошенят, а білих — на 2 менше. Скільки білих кошенят у кішки?

Для розв'язання цієї задачі, треба скласти числовий вираз $5 - 2$ та знайти його значення: 3.

$5 - 2 = 3$ — значення числового виразу
числовий вираз

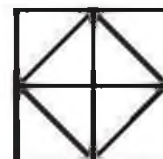
2. Знайди числові вирази, що містять дію віднімання. Обчисли їх значення. Підкресли зменшуване.

$5 + 3$ $7 - 1$ $10 - 10$ $9 - 5$ $1 + 6$ $10 - 9$

3. Знайди пари кросівкам і склади числові вирази, що містять дію додавання. Обчисли їх значення. Назви компоненти дії додавання.

4. Скільки чотирикутників заховалося у квадраті? А скільки трикутників? Чого більше? На скільки більше?

1. Математичний диктант

- Назви число, наступне до числа: 17, 19, 10, 15.
- Назви число, що передує числу: 16, 17, 12, 20, 6.
- Запиши числа від 10 до 20.
- Запиши числа від 20 до 10.

2. $12 + 1$ $14 + 1$ $18 + 1$ $15 + 1$ $19 + 1$
 $13 - 1$ $18 - 1$ $11 - 1$ $14 - 1$ $16 - 1$

3. Знайди суму і різницю чисел 10 і 1.

4. Розв'яжи чарівні ланцюжки.

$18 - 1$ $- 1$ $+ 1$ $15 + 1$ $+ 1$ $- 1$

$14 - 1$ $+ 1$ $- 1$ $11 + 1$ $+ 1$ $+ 1$

5. $12 < 20$ $1 \text{ дм} \bigcirc 9 \text{ см}$ $1 \text{ дм } 5 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ дм } 6 \text{ см}$
 $10 > 9$ $12 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ дм}$ $1 \text{ дм } 3 \text{ см} \bigcirc 15 \text{ см}$

6. У каструлі 6 л узвару, а в глечику — на 4 л менше. Скільки узвару в глечику?

7. У цукерниці лежали льодяники. Коли до них поклали ще 1, то їх стало 16. Скільки льодяників було у цукерниці спочатку?

?

16

8. У Захарка було 10 горішків, а в Тарасика — 6. Захарко віддав кілька горішків Тарасику, після чого у них їх стало порівну. Скільки горішків віддав Захарко Тарасику?

1. Розглянь таблицю. Який компонент змінюється? Який не змінюється? Обчисли різницю. Запиши утворені рівності в зошит. Проаналізуй, як змінюється різниця.

Зменшуване	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Від'ємник	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Різниця									

2. Запиши числа: нуль, дванадцять, вісім, чотирнадцять, одинадцять, вісімнадцять, три, шістнадцять. Кожне двоцифрове число зменш на 1, а одноцифрове — збільш на 1.
3. Запиши вирази, в яких різниця чисел більша за 10.
 $17 - 1$ $10 + 1$ $16 - 1$ $14 + 1$ $10 - 1$
 $13 - 1$ $19 - 1$ $20 - 1$ $17 + 1$ $12 + 1$
4. Для карнавалу казок приготували 7 масок. Ще 3 маски принесли артисти. Скільки стало масок?
5. Для карнавалу казок приготували костюми. Коли 8 костюмів роздали артистам, залишилося ще 2 костюми. Скільки костюмів було спочатку?
6. Дізнайся, скільки грибочків зібрав їжачок Стоголочок.

1. Накресли в зошиті таблицю. Запиши в таблицю розряди чисел: 10, 17, 14, 20. Яке число найменше? А найбільше? В якому числі більше десятків? А одиниць?

Десятки	Одиниці
1	0

2. Запиши двоцифрове число, в якому кількість десятків дорівнює кількості одиниць.

3. $17 = 10 + 7$ $13 =$ $16 =$ $12 =$
 $19 = 10 + 9$ $11 =$ $14 =$ $18 =$

4. $10 + 5 = 15$ $10 + 2 = 12$ $10 + 7 = 17$
 $15 - 10 = 5$ $12 - \square = \square$ $\square - \square = \square$
 $15 - 5 = 10$ $\square - \square = \square$ $\square - \square = \square$

5. Висота берези 6 м, а висота сосни — на 4 м більша. Яка висота сосни?

6. Сосна вища від берези на 4 м, а тополя — на 10 м. Порівняй висоту сосни і тополі.

7. Яка дівчинка іде вліво, а яка вправо? Яка наближається до ялинки, а яка віддаляється? У якій конструкції найбільше трикутників?

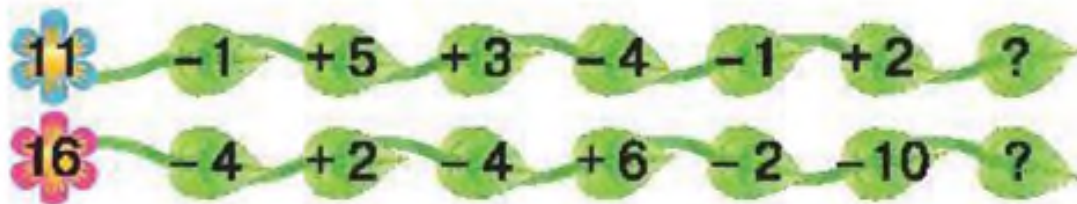
$$1. \quad 10 + 4 \quad 18 - 8 \quad 19 - 10 \quad 10 + 1 \quad 17 - 10$$

$$16 - 6 \quad 10 + 6 \quad 10 + 4 \quad 19 - 9 \quad 10 + 3$$

2. Встанови закономірність, продовж числовий ряд.
 0, 2, 4, 6, 8.....20 — це **парні** числа.
 1, 3, 5, 7..... 19 — це **непарні** числа.

3. $13 + 4 = 10 + \underline{3} + 4 = 10 + 7 = 17$ $12 + 5$
 $16 - 3 = 10 + \underline{6} - 3 = 10 + 3 = 13$ $18 - 4$

4. Розв'яжи ланцюжки. Який ланцюжок закінчується парним числом?

5. Бабуся спекла 5 великих пасок, а маленьких — на 5 більше. Скільки маленьких пасок спекла бабуся? Скільки всього пасок спекла бабуся?

Запиши за зразком:

1) $5 + 5 = 10$ (п.) — маленьких

2) $10 + 5 = 15$ (п.) — всього

Відповідь: 15 пасок.

6. В актовій залі у першому ряду сиділо 10 дівчаток, а в другому — на 3 дівчинки менше. Скільки дівчаток сиділо в другому ряду? Скільки дівчаток сиділо у двох рядах?

7. Скільки кінців у стрічки? А у трьох стрічок?

1. $16 - 5 > 20 - 10$ $19 - 8 \bigcirc 10 + 1$ $17 - 4 \bigcirc 10 - 10$
 $12 + 6 < 19 + 1$ $11 + 4 \bigcirc 15 - 5$ $15 + 3 \bigcirc 10 + 8$

2. Порівняй і розв'яжи задачі. Скористайся підказками.

Задача 1. Майстриня розписала 10 коників і 6 півників. Скільки всього іграшок розписала майстриня? — Пряма задача.

$$10 + 6 = \square$$

Задача 2. Майстриня розписала 10 коників і кілька півників. Усього вона розписала 16 іграшок. Скільки півників розписала майстриня? — Обернена задача.

$$10 + \square = 16$$

Задача 3. Майстриня розписала кілька коників і 6 півників. Усього вона розписала 16 іграшок. Скільки коників розписала майстриня? — Обернена задача.

$$\square + 6 = 16$$

3. Прочитай і розв'яжи лише ті приклади, що містять дві дії.

$$12 + 4 - 10 \quad 18 + 2 \quad 20 - 10 + 3 \quad 10 + 7 - 3$$

$$13 - 2 \quad 17 + 2 - 9 \quad 18 - 10 \quad 19 - 5 + 4$$

4. Черв'ячок проповз відстань 2 дм, а гусінь — на 10 см менше. Накресли відстань, яку проповзла гусінь.

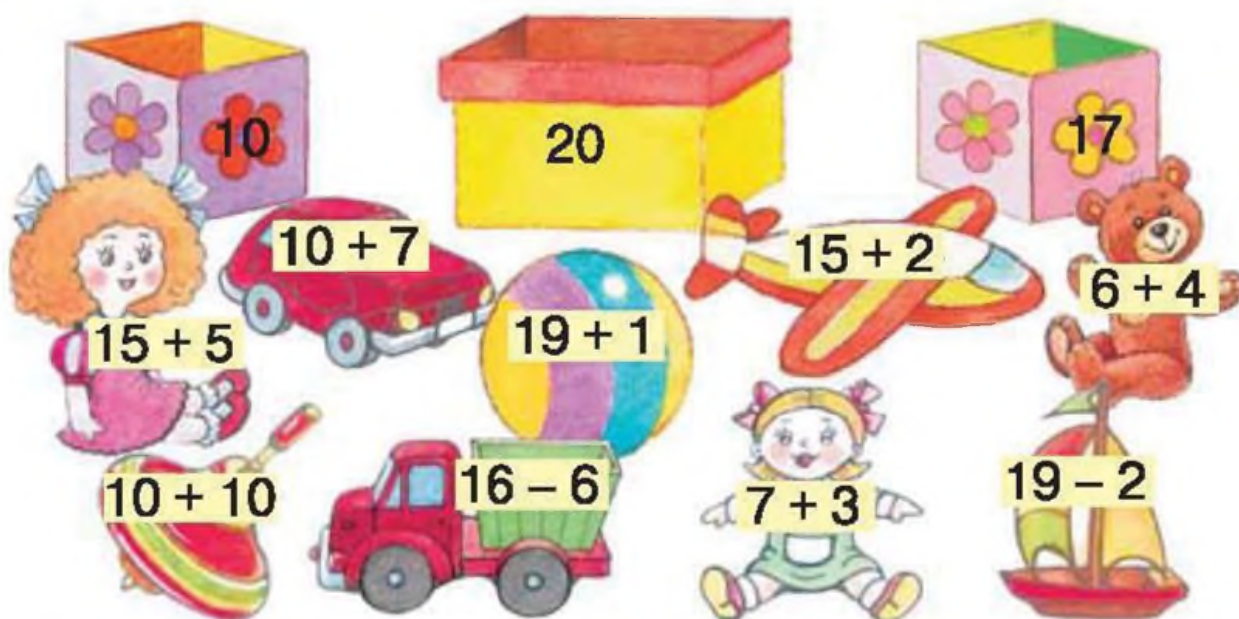

1. Математичний диктант

- Знайди суму чисел 12 і 8.
 - Знайди різницю чисел 19 і 3.
 - Перший доданок 13, другий 4. Знайди суму.
2. Яка іграшка з якої коробки? Запиши приклади у три стовпчики: 1-й стовпчик — з відповіддю 10, 2-й — з відповіддю 20, 3-й — з відповіддю 17.

3. Накресли відрізок завдовжки 1 дм 1 см, а інший відрізок — коротший за даний.

4. Порівняй і розв'яжи задачі.

• У Слава — 6 журналів «Пізнайко»
У Олега — 19 журналів «Стежка» } на ? менше

• У Слава — 6 журналів «Пізнайко»
У Олега — 19 журналів «Стежка» } на ? більше

5. Український майстер мініатюр Микола Сядристий розмістив у 1 зернині 3 томи «Кобзаря» Т. Шевченка. Скільки макових зернин потрібно мати, щоб розмістити 9 таких томів збірки?

1. Математичний диктант

- Запиши таку різницю чисел, у якій зменшувач — найбільше число другого десятка, а від'ємник — найменше натуральне число.
- Запиши суму чисел 14 і 5.
- Число 17 збільш на 2.
- Число 16 зменш на 5.

2. Знайди невідоме число. Запиши утворені рівності.

$$\square - 2 = 11$$

$$6 + \square = 19$$

$$\square - 3 = 17$$

$$\square + 5 = 17$$

$$\square - 12 = 0$$

$$9 + \square = 20$$

3. Порівняй, не обчислюючи значення виразів.

$$6 + 10 \bigcirc 10 + 6 \quad 14 + 4 \bigcirc 14 - 4 \quad 13 - 3 \bigcirc 15 - 3$$
$$10 + 7 \bigcirc 7 + 10 \quad 19 + 1 \bigcirc 19 - 1 \quad 16 - 4 \bigcirc 14 - 4$$

4. Склади і розв'яжи задачі за коротким записом.

Було — 13 кг
Використали — ?
Залишилося — 10 кг

Було — ?
Використали — 3 кг
Залишилося — 10 кг

Скористайся підказками: $13 - \square = 10$; $\square - 3 = 10$.

5. Назви багатокутники. Назви просторові фігури. Яких геометричних фігур найбільше?

6. Як перекласти один сірник так, щоб вишенька «випала» зі склянки?

Перевір свої знання

- Назви числа, менші за 12; більші за 9.
• Скільки десятків у числі 11? А у числі 20?
- Склади вирази і обчисли їх значення.

Числа	Знайти
10 і 2	суму
20 і 1	різницю
17 і 5	різницю
16 і 1	суму
17 і 0	різницю

Числа	Знайти
13 і 6	суму
20 і 10	різницю
15 і 5	суму
13 і 2	різницю
17 і 10	різницю

- Порівняй.

1 дм ○ 11 см 17 см ○ 1 дм 16 см ○ 1 дм 7 см
20 см ○ 2 дм 18 см ○ 2 дм 1 дм 4 см ○ 14 см

- Знайди значення виразів.

12 + 4 15 - 4 10 + 8 17 - 10 + 2 18 - 4 + 5
17 - 3 12 + 6 19 - 9 14 - 4 + 7 11 + 6 - 3

- Накресли відрізок, на 2 см коротший від даного.

- Розв'яжи пряму і обернену задачі. Склади і розв'яжи іншу обернену задачу.

• У Петруся 16 марок, а у Вовчика 4. Скільки марок у хлопчиків разом? — Пряма задача.

• У Вовчика 4 марки. Скільки марок у Петруся, якщо разом у хлопчиків 20 марок? — Обернена задача.

- На ґанку сиділо 7 голубів. До них підкрався кіт Рудько. Скільки тварин стало на ґанку?

Розділ 4

НУМЕРАЦІЯ ЧИСЛА ВІД 21 ДО 100. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ У МЕЖАХ 100 НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ

1.

10 — 1 десяток

2.

20 — 2 десятки 30 — 3 десятки 40 — 4 десятки

3. Прочитай.

4. Назви числа від 13 до 24; від 25 до 38.

5. Зменш 12 на 2; 20 на 5. Збільш 11 на 9; 13 на 7.

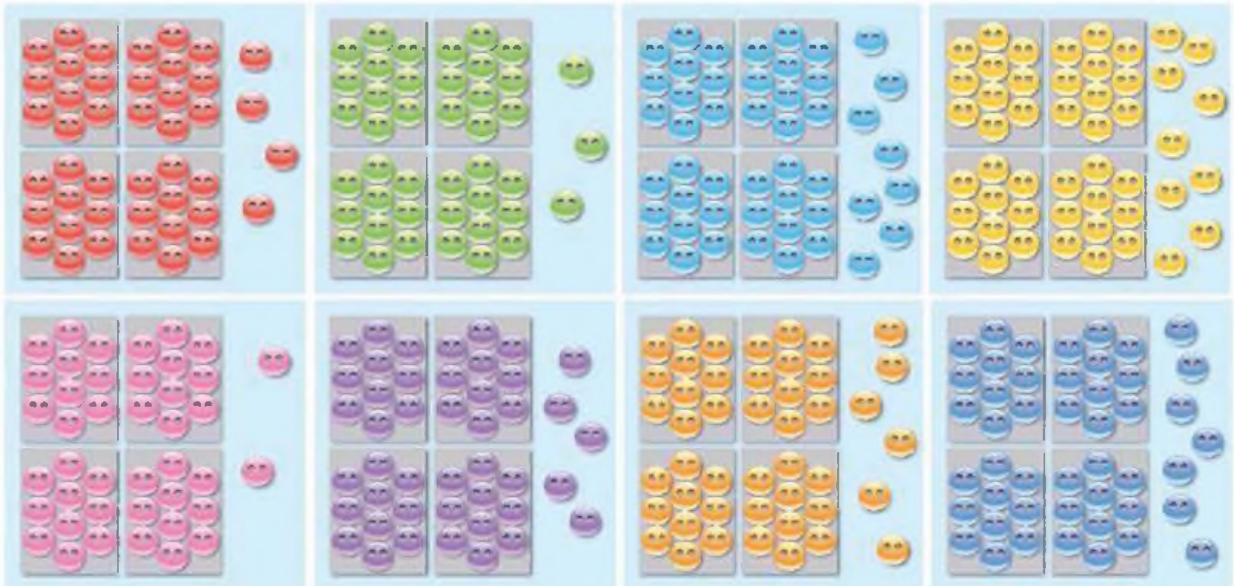

1. Яке число наступне до числа 40?

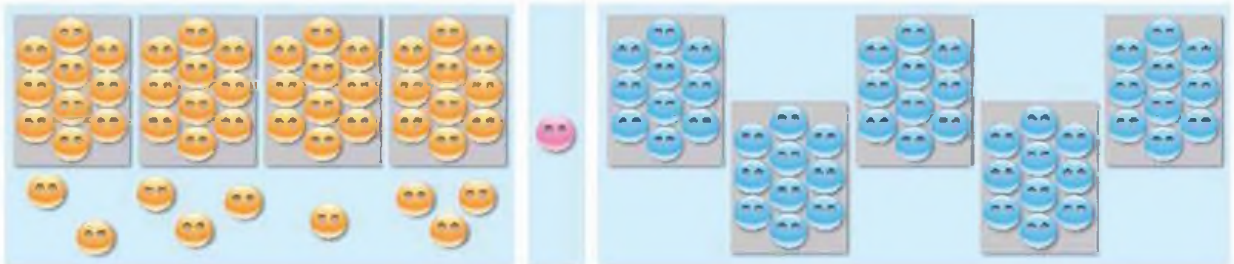

4 десятки, або сорок один олівець.
4 десятки та ще одиниця — сорок один.

2. Скільки гудзиків на кожному малюнку?

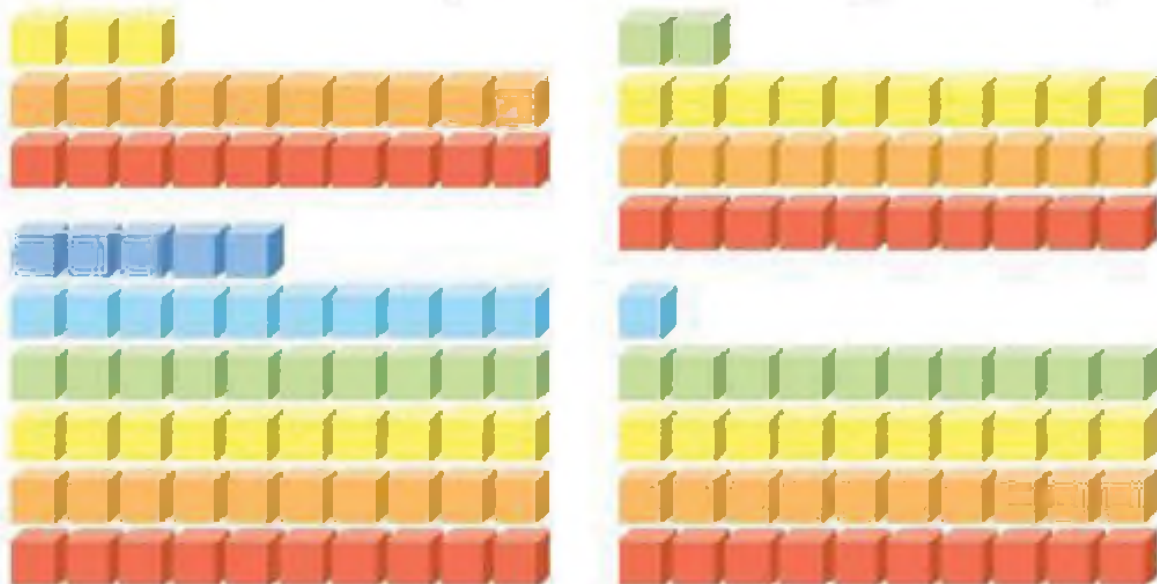

3. Маємо сорок дев'ять гудзиків. Додамо один гудзик до дев'яти. Утвориться ще один десяток. Отже, отримали 5 десятків, або 50.

4. Назви всі числа від 30 до 40; від 41 до 50; від 65 до 85; від 89 до 98.

1. Назви кількість кубиків на кожному малюнку.

2. Назви всі числа від 20 до 33; від 40 до 58; від 72 до 99.

3. Назви число, в якому:

1 дес. 9 од. 2 дес. 6 од. 8 дес. 2 од. 9 дес. 9 од.

4. $10 < 12$ $29 \bigcirc 20$ $31 \bigcirc 35$ $50 \bigcirc 40$
 $39 > 30$ $40 \bigcirc 39$ $62 \bigcirc 70$ $91 \bigcirc 90$

5. Прилічуй по одному, починаючи з числа 81.

6. Відлічуй по одному, починаючи з числа 46.

7. Склади і розв'яжи задачі за малюнком.

8. Петрик П'яточкін стрибнув на 7 дм у висоту.
Скільки це сантиметрів?

Якщо до дев'яноста дев'яти додати одиницю, то отримаємо сто.

$$99 + 1 = 100$$

Якщо до дев'яти десятків додати один десяток, отримаємо десять десятків, або сто одиниць.

$$9 \text{ дес.} + 1 \text{ дес.} = 10 \text{ дес.}$$
$$90 + 10 = 100$$

Числа можна додавати і віднімати десятками:
2 дес. + 1 дес. = 3 дес., або $20 + 10 = 30$

1. $20 + 30$ $40 - 20$ $70 + 10$ $90 + 10$ $70 - 30$
 $50 - 10$ $80 + 20$ $60 + 30$ $90 - 40$ $50 + 40$

2. У коробці 10 акварельних фарб. Скільки всього фарб у двох таких коробках? У 5 коробках? У 10 коробках?

3. Бабуся напекла 20 пиріжків. 10 із них були з джемом, а решта — з яблуками. Скільки пиріжків із яблуками напекла бабуся?
4. Довжина тіла синього кита 33 м. На спині цього кита може розміститися 30 слонів. Скільки слонів може розміститися на спинах двох китів? А трьох?

1. Математичний диктант

- Яке число при лічбі йде за числом: 39; 70; 99?
- Яке число при лічбі передує числу: 20; 45; 61?
- Яке число знаходиться між числами: 34 і 36?
- Назви «сусідів» числа: 40, 75, 99.

З десяти цифр 0, 1, ..., 9 можна скласти двоцифрові числа: 10, 11, 12, ..., 98, 99.

Найменше двоцифрове число — 10.

Найбільше двоцифрове число — 99.

2. Запиши п'ять одноцифрових і п'ять двоцифрових чисел.

3. Яке число утвориться, якщо взяти:

4. Скільки десятків і одиниць у кожному з чисел?

5. Прочитай числа в таблиці. На що вказує цифра 7; цифра 2; цифра 0; цифра 3? Яке число найбільше? А найменше? Порівняй числа. Запиши кілька нерівностей.

Десятки	Одиниці
7	2
2	7
2	0
3	3

6. На полі чайний кущ росте 20 років. Це на 50 років менше, ніж у горах. Скільки років живе чайний кущ у горах?

**Розглянь нумераційну таблицю на форзаці.
Користуючись нею, виконай завдання 1—6.**

- 1. Прочитай числа першого десятка, другого десятка, третього десятка, четвертого десятка, п'ятого десятка, шостого десятка, сьомого десятка, восьмого десятка, дев'ятого десятка.**
- 2. Прочитай усі числа, в яких число одиниць 0.**
- 3. Що означає кожна цифра у числі 90?**
- 4. Скільки у числі 82 десятків і скільки одиниць?**
- 5. Яке число більше від 49 на 1; менше від 90 на 1?**
- 6. Запиши 5 двоцифрових чисел. Збільш кожне з них на 1.**
- 7. Розв'яжи пряму і обернену задачі. Склади і розв'яжи іншу обернену задачу.**
 - До Мальвіни на день народження прийшли 10 артистів і 2 собаки: Артемон та Мімі. Скільки гостей прийшло до Мальвіни на день народження?
 - До Мальвіни на день народження прийшли артисти і 2 собаки: Артемон та Мімі. Скільки артистів прийшло до Мальвіни на день народження, якщо всього було 12 гостей?

1. Математичний диктант

- Запиши числа першого десятка, шостого десятка, восьмого десятка, десятого десятка.
- Запиши числа: 21, 36, 70, 16, 61.
- Збільш на 20 числа: 30, 80, 50, 70, 10.
- Зменш на 10 числа; 100, 20, 60, 80, 10.

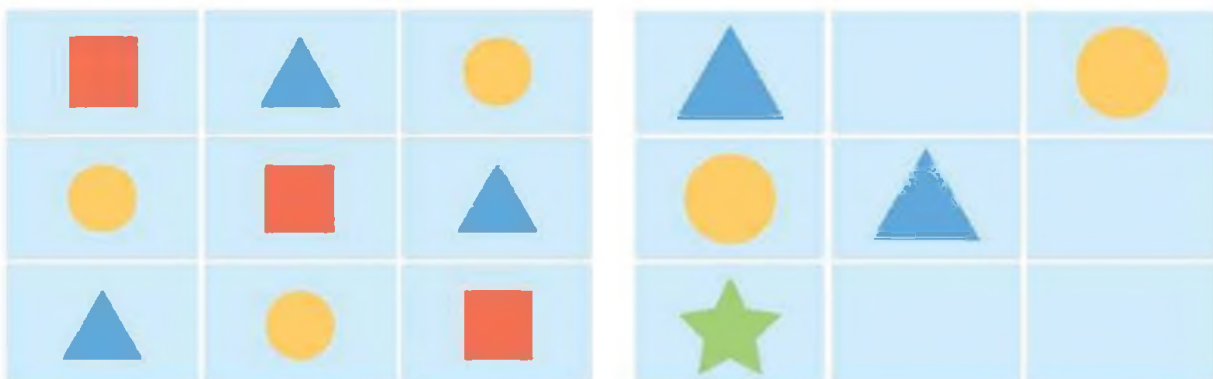
2. $3 + 4$ $9 - 2$ $4 + 5$ $8 - 3$
 $30 + 40$ $90 - 20$ $40 + 50$ $80 - 30$

3. $20 > 10$ $34 \bigcirc 30$ $40 - 30 \bigcirc 20$ $70 - 50 \bigcirc 10$
 $35 < 37$ $68 \bigcirc 86$ $50 + 50 \bigcirc 100$ $60 + 20 \bigcirc 70$

4. До Попелюшки на бал приїхало 10 принців і 20 принцес. Скільки всього приїхало гостей? На скільки більше принцес приїхало на бал?

5. Знайди закономірність. Як заповнити вільні клітинки?

1. Математичний диктант

- Запиши числа: 19, 91, 61, 45, 33, 17, 71, 70, 99.
- Запиши числа: 1 дес. і 2 од.; 6 дес. і 6 од.; 3 дес.; 8 дес. і 7 од.
- Запиши, скільки у числі 42 десятків; одиниць.
- Запиши всі двоцифрові числа, у яких число одиниць дорівнює нулю.
- Запиши можливі рівності з чисел: 20, 30, 50.
- Запиши число, що при лічбі передує числу 80.

2. $50 - 30 < 50$ $70 + 30 \bigcirc 90$ $50 + 30 \bigcirc 60 + 20$
 $40 + 10 < 70$ $40 - 10 \bigcirc 20$ $70 - 10 \bigcirc 70 - 20$

3. В одній папці 10 аркушів кольорового паперу для уроків праці. Для виготовлення аплікації кожному учню потрібен 1 аркуш. Чи вистачить 3 таких папки на всіх, якщо у класі навчається 29 учнів?

4. Розглянь чарівний квадрат. Додай числа у рядках і стовпчиках. Зроби висновок. Склади свій чарівний квадрат. Використовуй числа: 1, 3, 6.

2	3	4
3	4	2
4	2	3

5. $39 + 1 + 1$ $20 + 1 + 1$ $78 - 1 - 1$
 $65 - 1 - 1$ $100 - 1 - 1$ $91 - 1 - 1$

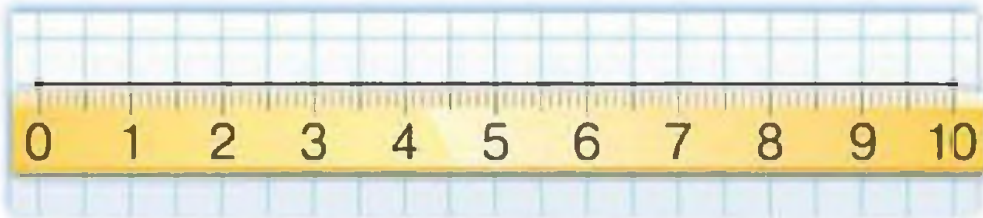
6. Знайди ознаку відмінності однієї групи фігур від іншої.

1. Прочитай спочатку одноцифрові числа, потім — двоцифрові. Яке число найменше? Найбільше? Запиши одноцифрові числа в порядку зростання, а двоцифрові — в порядку спадання.

45	6	90	8	27	1	33	14	5	72

2.

$$10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм} = 100 \text{ см}$$

3. Що чим можна виміряти? У яких одиницях?

4. Виміряй розміри класу, класної дошки, дверей. Якими вимірювальними приладами треба скористатись у кожному випадку?

5. $13 - 3$ $10 + 10$ $19 - 5$ $18 - 7$
 $14 + 1$ $15 + 1$ $12 + 2$ $16 + 2$

1. $81 \text{ см} = 8 \text{ дм } 1 \text{ см}$
 $20 \text{ дм} = 2 \text{ м}$
 $24 \text{ дм} = 2 \text{ м } 4 \text{ дм}$

- $86 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
 $61 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
 $36 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$

2. Слон з'їдає 30 кг сіна за добу. Це на 60 кг менше, ніж він з'їдає всієї їжі за добу. Скільки кілограмів їжі потрібно слону на добу?

3. Багато птахів під час перельоту перебувають у повітрі по 20 год. Пташка золотава сивка перебуває у повітрі на 30 год більше. Скільки годин перебуває у повітрі під час перельоту золотава сивка?

4. Шпак живе 10 років. Це на 20 років менше, ніж живе полярна качка. Який вік полярної качки?

5. Від стрічки завдовжки 80 см спочатку відрізали 5 дм стрічки, а потім ще 10 см. Стрічка якої довжини залишилася?

6. Розв'яжи чарівний ланцюжок.

7. $23 < 32$ $30 \bigcirc 13$ $17 \bigcirc 70$ 5 дес. 1 од. \bigcirc 15
 $65 > 55$ $40 \bigcirc 50$ $9 \bigcirc 90$ 4 дес. 9 од. \bigcirc 94

8.

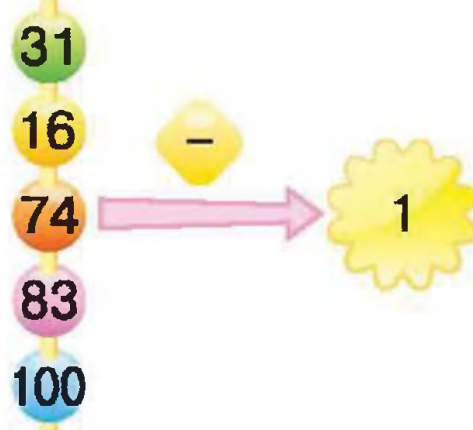
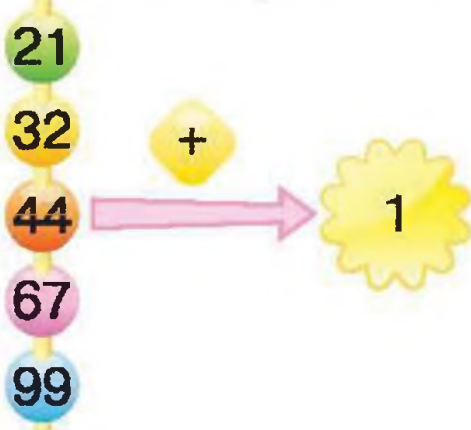

$$15 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 16$$

$$20 \bigcirc 9 \bigcirc 7 = 18$$

1. Склади вирази і знайди їх значення.

2.

$$27 \bigcirc 1 = 26 \quad 30 \bigcirc 1 = 29$$

$$97 \bigcirc 1 = 96 \quad 49 \bigcirc 1 = 50$$

$$65 \bigcirc 1 = 66 \quad 100 \bigcirc 1 = 99$$

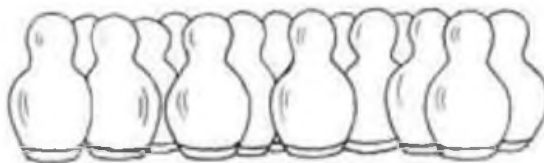

3. • Запиши числа, більші на 1: 34, 67, 12, 90, 48.
• Запиши числа, менші на 1: 92, 25, 19, 87, 40.

$$2 \text{ дм} = \square \text{ см} \quad 1 \text{ м} = \square \text{ дм} \quad 19 \text{ см} = \square \text{ дм} \square \text{ см}$$

$$7 \text{ дм} = \square \text{ см} \quad 5 \text{ м} = \square \text{ дм} \quad 74 \text{ см} = \square \text{ дм} \square \text{ см}$$

5. Наталочці та Богданці потрібно розфарбувати 23 мотрійки. Вони вже розфарбували по одній. Скільки мотрійок ще потрібно розфарбувати?

6. Морозиво «Ескімо» коштує 6 грн. Це на 2 грн дорожче, ніж коштує морозиво «Пломбір». Скільки коштує «Пломбір»?

7. На двох тарілках лежала однакова кількість яблук. Якою стала різниця між кількістю яблук на тарілках після того, як з першої тарілки 1 яблуко переклали на другу?

1. $40 \text{ см} = \square \text{ дм}$ $54 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$ $10 \text{ дм} = \square \text{ м}$
 $70 \text{ см} = \square \text{ дм}$ $99 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$ $80 \text{ дм} = \square \text{ м}$

Числа, що закінчуються нулем, називають круглими.

10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 — це **круглі числа**.

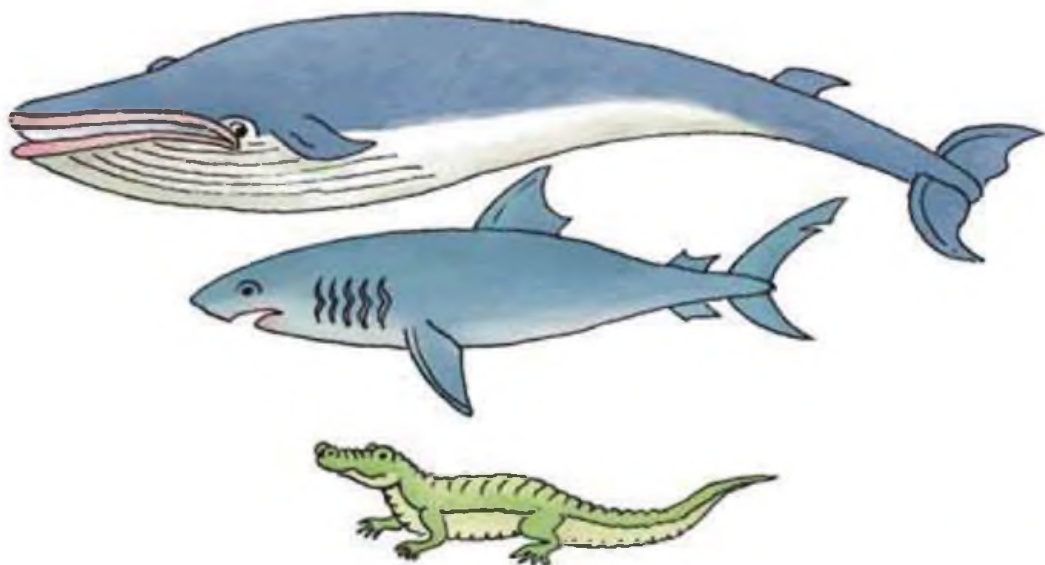
2. Прочитай всі числа, крім круглих.

23, 10, 42, 38, 30, 51, 70, 18, 100, 95, 9.

3. $30 - 20$ $10 + 40$ $100 - 60$ $70 - 70$
 $50 + 50$ $40 + 30$ $0 + 60$ $60 - 30$

4. Бабуся купила 3 десятки яєць. Вона зварила 1 десяток для приготування салату і ще 1 десяток використала для приготування тіста. Скільки яєць залишилось у бабусі?

5. Визнач довжину тіла кожної тварини, якщо відомо, що довжина крокодила 6 м, акула — на 4 м довша за крокодила, а кит — довший від акули на 20 м.

1. Скільки одиниць першого і другого розрядів у кожному з чисел: 77, 29, 40, 41, 100, 53? Яке число найменше? Яке найбільше? Порівняй числа. Запиши кілька нерівностей.

2. Прочитай числа.

 8, 15, 1, 10, 85, 44, 100, 0, 61.

Скільки всього чисел? Скільки одноцифрових? Скільки двоцифрових? А трицифрових? Скільки всього цифр записано? Скільки різних цифр?

3. На Великдень Сашко розфарбував 20 писанок, а Марійка — на 10 писанок менше. Скільки писанок розфарбувала Марійка?

4. У шкільній їдальні на обід приготували 40 котлет, а сосисок зварили на 20 більше, ніж котлет. Скільки сосисок приготували на обід у шкільній їдальні?

5. $90 - 20$ $10 + 20$ $60 + 20 - 30$ $90 - 10 - 20$
 $30 - 20$ $50 - 10$ $100 - 50 - 30$ $40 - 20 + 60$

6. Накресли відрізок, на 1 дм коротший за відрізок завдовжки 2 дм.

7. Знайди зайве число.

 21 23 25 37 29

 1 8 55 9 3

8. Гелікоптер летів на висоті 100 м. Потім він знизився на 50 м і знову піднявся на 40 м. На якій висоті опинився гелікоптер?

1. $16 = 10 + 6$
 $81 = 80 + 1$

$24 = \square + \square$
 $79 = \square + \square$

$53 = \square + \square$
 $45 = \square + \square$

2. $10 + 8 = 18$
 $18 - 8 = 10$
 $18 - 10 = 8$

$30 + 7 = 37$
 $30 - \square = \square$
 $\square - \square = \square$

$60 + 2 = 62$
 $\square - \square = \square$
 $\square - \square = \square$

3. Полічи скільки грошей у кожного з хлопчиків.
У Гліба — 3 монети по 10 к. і одна — вартістю 2 к.
У Олеся — 5 монет по 10 к. і одна — вартістю 5 к.
У Сашка — 2 монети по 10 к.
У кого найбільше монет? А копійок?

100 копійок = 1 гривня
100 к. = 1 грн

4. $39 \text{ к.} > 30 \text{ к.} + 8 \text{ к.}$
 $12 \text{ к.} < 21 \text{ к.}$
 $6 \text{ к.} < 6 \text{ грн}$

$50 \text{ к.} + 40 \text{ к.} \bigcirc 1 \text{ грн}$
 $19 \text{ к.} - 9 \text{ к.} \bigcirc 1 \text{ грн}$
 $50 \text{ к.} + 50 \text{ к.} \bigcirc 1 \text{ грн}$

5. $20 + 40 - 10$
 $90 - 30 - 10$

$60 + 10 + 1$
 $35 - 30 - 5$

$75 - 5 + 10$
 $71 + 10 - 20$

6. Місткість відра 10 л. Скільки літрів молока можна долити у відро, якщо в ньому вже є 7 л?

7. У Тимка 33 грн, а у Семена 27 грн. Білет у кіно-театр коштує 30 грн. Скільки гривень має позичити Тимко Семену, щоб вони могли відвідати кінотеатр разом?

1. Скільки десятків і скільки одиниць має кожне з чисел?

2. Спочатку назви тільки круглі числа, потім — числа, у яких кількість розрядних одиниць однакова. Решту чисел запиши у вигляді суми розрядних доданків: 13, 80, 95, 31, 60, 22, 19, 70, 44, 37, 10, 55, 91.

3. $20 \text{ к.} + 40 \text{ к.}$ $50 \text{ к.} + 30 \text{ к.} + 20 \text{ к.}$ $1 \text{ грн} - 10 \text{ к.}$
 $50 \text{ к.} + 10 \text{ к.}$ $80 \text{ к.} - 20 \text{ к.} - 10 \text{ к.}$ $1 \text{ грн} - 40 \text{ к.}$

$18 + 1$	$19 + 1$	$10 + 8$	
$80 - 20$	$20 + 20$	$40 + 40$	$60 - 50$

5. Купили 10 кг суниць і 5 кг агрусу. З 5 кг ягід зварили варення. Скільки ягід залишилося?

6. Розглянь вирази, складені до попередньої задачі, і розкажи, які ягоди могли бути використані. Чи можуть бути інші випадки?

$10 - 5 + 5$	$5 - 5 + 10$

7. У супермаркет привезли 80 кг огірків і стільки само помідорів. За день продали всі помідори і 60 кг огірків. Скільки кілограмів овочів залишилося?

8. Якої вартості бувають монети? Паперові гроші? Хто зображений на банкноті 1 грн; 2 грн? Скільки коштує проїзд у міському транспорті?

1. Допоможи білочці скласти картки з числами по порядку. Запиши числа, яких не вистачає?

2. Які числа потрібно вставити? Запиши утворені рівності.

$$38 = 30 + \square$$

$$96 = \square + 6$$

$$72 = 70 + \square$$

3. $43 = 40 + 3$

$23 = \square + \square$

$45 = \square + \square$

$56 = 50 + 6$

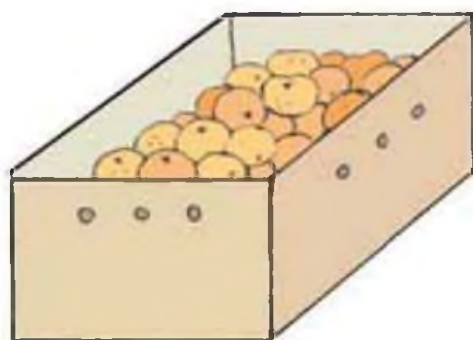
$75 = \square + \square$

$67 = \square + \square$

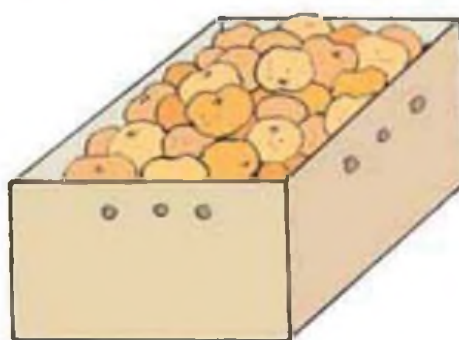
4. $25 - 20$ $25 - 5$ $15 - 10$ $40 + 4$ $34 - 4$
 $15 - 10$ $10 + 5$ $56 - 50$ $50 + 6$ $45 - 5$
 $90 - 20$ $59 - 9$ $65 - 60$ $82 - 2$ $49 + 0$
 $74 + 20$ $99 + 1$ $87 - 80$ $95 - 5$ $60 + 6$

5. Накресли відрізок завдовжки 1 дм 3 см.

6. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

20 кг

?, на 6 кг більше

7. Івасик і Лесик, ідучи вранці до школи, знайшли на тротуарі 2 монети по 10 к. Скільки грошей знайшли хлопчики? А скільки б грошей знайшов Івасик, якби йшов до школи один?

1. Прочитай числа і скажи, які цифри використали для їх запису. Яке число найменше? А найбільше?

2. За допомогою цифр 6 і 3 утвори всі можливі числа. Яке число найменше? А найбільше?
3. Запиши двоцифрове число однаковими цифрами. Скільки чисел такого типу можна утворити? Запиши всі такі числа.

4. $45 - 5$ $64 - 60$ $20 + 7$ $29 - 9$ $30 + 6$
 $35 - 30$ $45 - 40$ $39 + 1$ $60 - 1$ $80 + 6$
 $88 - 80$ $20 + 80$ $77 - 7$ $20 + 0$ $30 + 3$

5. Із 60 кг абрикосів одержали 20 кг кураги. Скільки води випарувалося?

6. Назви геометричні фігури.

1. Розглянь, як виконали додавання.

$$\begin{array}{r} 34 + 20 = \underline{30} + 4 + \underline{20} = \underline{30} + \underline{20} + 4 = 50 + 4 = 54 \\ \wedge \\ 30 \quad 4 \end{array}$$

2. Розв'яжи з усним поясненням.

$$65 + 30 \quad 47 + 20 \quad 53 + 30 \quad 77 + 20 \quad 36 + 40$$

3. Крокодил Гена ніс валізу масою 20 кг і Чебурашку, маса якого на 5 кг більша, ніж маса валізи. Скільки важить Чебурашка? Скільки всього кілограмів ніс крокодил Гена?

4. У лісовій школі гномики складали такі задачі:

— Я задумав число, — сказав гномик Веселун.
— Воно на 10 менше від 100. Яке число я задумав? — загадково посміхнувся гномик Веселун.

Маленька Поночка здогадалася і теж сказала:
— Я задумала число. Воно на 1 менше від 100. Яке число я задумала?

5. Назви найменше двоцифрове число; найбільше одноцифрове число.

1. Розв'яжи за зразком.

$$31 + 20 = \underline{30 + 20} + 1 = 50 + 1 = 51$$

$$63 + 30 = 60 + 30 + \dots$$

$$17 + 50 =$$

$$45 + 50 =$$

$$62 + 10$$

$$80 + 11$$

$$54 + 40$$

$$40 + 16$$

2. Математичний диктант

- Запиши число, в якому 5 дес. і 9 од.
- Запиши найменше двоцифрове число, яке утворене однаковими цифрами.
- Запиши найбільше двоцифрове число, яке утворене однаковими цифрами.
- Запиши суму чисел: 39 і 30; 60 і 3.
- Запиши різницю чисел: 60 і 50; 50 і 30.
- Збільш 65 на 30.
- Зменш 60 на 30.

3. Довжина кита-смуґастика 20 м. Він на 13 м коротший за синього кита. Яка довжина синього кита?

4. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

Про тварин — 45 книг	} ?
Про рослини — 20 книг	

5. Розв'яжи чарівний ланцюжок.

6. Склади подібну фігуру із паличок. Прибери три палички так, щоб стало три трикутники.

1. Розглянь, як виконали віднімання.

$$45 - 20 = \underline{40} + 5 - \underline{20} = \underline{40} - \underline{20} + 5 = 20 + 5 = 25$$

2. Розв'яжи з усним поясненням.

$$\begin{array}{ccccc} 36 - 20 & 75 - 40 & 23 - 10 & 57 - 30 & 64 - 30 \\ 45 - 40 & 62 - 50 & 91 - 60 & 88 - 70 & 82 - 50 \end{array}$$

3. Братові 22 роки, а сестрі 10. На скільки років брат старший за сестру?

4. У море вийшли 34 вітрильні яхти. Через деякий час 20 яхт повернулося. Скільки яхт залишилося у морі?

5. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

16, це на 30 менше ?

6. На причалі стояло 35 човнів і 10 катерів. Постав питання і розв'яжи задачу.

7. Назви «сусідів» чисел.

1. Розв'яжи за зразком.

$$31 - 20 = \underline{30} - \underline{20} + 1 = 10 + 1 = 11$$

$$63 - 30 = 60 - 30 + \dots$$

$$76 - 50 =$$

$$54 - 50 =$$

$$62 - 10$$

$$87 - 60$$

$$54 - 40$$

$$49 - 30$$

2.

$$65 - 50$$

$$0 + 30$$

$$15 + 20$$

$$35 - 30$$

$$60 + 5$$

$$25 - 25$$

$$5 + 20$$

$$30 + 30$$

3. $40 + 4 = 44$ $77 - 70 \bigcirc 10$ $19 + 10 \bigcirc 19 - 10$
 $33 - 30 < 30$ $58 - 20 \bigcirc 38$ $30 + 30 \bigcirc 60$

4. До школи привезли мандарини. В одному ящику було 29 кг, а в другому — на 10 кг менше. Скільки кілограмів мандаринів було у другому ящику?

5. У класній бібліотеці було 50 книжок. Дівчатка принесли ще 20 книжок, а хлопчики — ще 8. Скільки книжок стало у класній бібліотеці?

Запиши за зразком:

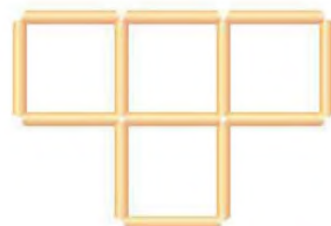
1) $20 + 8 = 28$ (кн.) — принесли діти.

2) $50 + 28 = 78$ (кн.)

Відповідь: 78 книжок стало у бібліотеці.

6. Медсестра зробила щеплення учням 1-А і 1-Б класів. Дівчаток було 20, а хлопчиків — на 10 більше. Скільком учням перших класів зробили щеплення?

7. За зразком склади з паличок 4 чотирикутника. Забери одну паличку так, щоб залишилося 3 чотирикутника.

1. Розглянь, як виконали додавання.

$$\begin{array}{r} 45 + 2 = 40 + \underline{5} + \underline{2} = 40 + \underline{7} = 47 \\ \wedge \\ 40 \quad 5 \end{array}$$

2. Розв'яжи з усним поясненням.

$35 + 3$	$48 + 2$	$36 + 3$	$24 + 5$	$16 + 4$
$44 + 4$	$54 + 3$	$62 + 7$	$71 + 8$	$63 + 6$
$56 + 2$	$84 + 5$	$96 + 1$	$93 + 6$	$74 + 5$

3. Після того, як з полиці взяли 4 книги, на ній залишилося 25 книг. Скільки книг було на полиці спочатку?

4. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

Було — ? грн

Витратили — 7 грн

Залишилося — 42 грн

5.	$20 + 70 < 100$	$30 + 40 > 45 + 5$
	$10 + 80 \bigcirc 70$	$20 + 60 \bigcirc 82 + 3$
	$85 - 30 \bigcirc 50$	$62 + 2 \bigcirc 30 + 30$
	$35 + 4 \bigcirc 50$	$55 + 2 \bigcirc 55 + 3$

6. Якщо знайдеш правильну відповідь та підставиш букви в таблицю, відгадаєш слово.

20	10	34	80	20	10	34	27	45	10

$20 - 10 = \underline{A}$

$70 - 50 = \underline{M}$

$30 + 4 = \underline{I}$

$100 - 20 = \underline{E}$

$22 + 5 = \underline{И}$

$42 + 3 = \underline{K}$

1. Знайди числа, на 4 більші від кожного з чисел.

2. Розв'яжи за зразком.

$$31 + 6 = 30 + \underline{1} + 6 = 30 + 7 = 37$$

$$62 + 7$$

$$63 + 3 = 60 + \underline{3} + 3 = \dots$$

$$87 + 2$$

$$75 + 3 = \dots$$

$$54 + 4$$

$$54 + 5 = \dots$$

$$41 + 8$$

3. Знайди усно значення виразів. Запиши вирази, в яких сума дорівнює 67.

$$30 + 27$$

$$40 + 27$$

$$63 + 4$$

$$17 + 40$$

$$97 - 30$$

$$37 + 30$$

$$57 + 10$$

$$77 - 10$$

4. В одній цукерниці 23 цукерки. Це на 6 цукерок менше, ніж у другій. Скільки цукерок у другій цукерниці?

5. Для дитячого садка придбали 10 ляльок, 8 керованих машинок, а м'ячів стільки, скільки ляльок. Скільки всього іграшок придбали?

6. Скільки фігур зображено на малюнку? Які множини можна утворити з цих фігур за формою? Скільки фігур буде у кожній множині? Які множини можна утворити з цих фігур за кольором? Скільки фігур буде у кожній множині?

1. Розглянь, як виконали віднімання.

$$\begin{array}{r} 45 - 2 = 40 + \underline{5} - \underline{2} = 40 + \underline{3} = 43 \\ \wedge \\ 40 \ 5 \end{array}$$

2. Розв'яжи з усним поясненням.

$$\begin{array}{ccccc} 36 - 2 & 15 - 4 & 88 - 5 & 56 - 3 & 95 - 3 \\ 48 - 4 & 38 - 6 & 73 - 2 & 57 - 3 & 68 - 5 \end{array}$$

3. Знайди суму чисел 43 і 2. Знайди різницю чисел 43 і 2.

4. Юрась купив булочки за 6 грн і цукерки. За всю покупку він заплатив 38 грн. Скільки коштують цукерки?

5. У відрі 12 л води, у каструлі 5 л, а у бідоні стільки, скільки в каструлі і відрі разом. На скільки більше води у бідоні, ніж у каструлі?

6. У Тамари 7 горіхів. Скільки горіхів вона віддала братові, якщо до цього в неї було 29 горіхів?

7. Із паличок складена хатинка. Як перекласти дві палички, щоб хатинка повернулася іншим боком?

1. Розв'яжи за зразком.

$$34 - 2 = 30 + \underline{4} - 2 = 30 + 2 = 32$$

$$68 - 3 = 60 + \underline{8} - 3 =$$

$$76 - 5 =$$

$$59 - 5 =$$

$$67 - 5$$

$$87 - 6$$

$$57 - 4$$

$$46 - 3$$

2. Які числа можна вставити у порожні квадратики, щоб висловлювання були істинними?

менше 42

більше 23

більше 84

менше 17

3. $96 + 2$ $98 - 8$ $46 + 50$ $95 - 90$
 $90 - 20$ $70 + 5$ $75 + 20$ $5 + 41$

4. Чого не вистачає в умові задачі для її розв'язання?

- У букеті були волошки і маки. Скільки всього квітів було в букеті?
- Наталя купила 2 книжки. Скільки грошей вона витратила?
- Софійка списала кілька зошитів у клітинку, а в лінійку — на 5 зошитів менше. Скільки всього зошитів списала дівчинка?

5. Дай швидку відповідь.

- Чи є число 20 одноцифровим?
- Чи є число 10 двоцифровим?
- Чи є точка геометричною фігурою?
- Чи є круг многокутником?

1. Чому свиня не потрапила на вітрильник?

2. Знайди зайвий годинник. Чим він відрізняється від решти годинників?

Маленька стрілка годинника вказує на години, а велика — на хвилини.

3. Чому так сталося? Коли художник почав роботу? Коли завершив? Скільки часу він писав картину?

1. Виконай завдання за таблицею.

- До чисел першого стовпчика додай числа другого стовпчика.
- До чисел другого стовпчика додай числа третього стовпчика.
- Від чисел четвертого стовпчика відними числа п'ятого стовпчика.
- Від чисел четвертого стовпчика відними числа другого стовпчика.
- Від чисел п'ятого рядка відними числа четвертого рядка.

	1	2	3	4	5
1	1	9	10	29	20
2	3	4	40	36	10
3	5	3	60	59	30
4	6	1	70	40	40
5	8	2	90	89	50

1 година = 60 хвилин
1 год = 60 хв

2. $10 \text{ хв} < 25 \text{ хв}$ $55 \text{ хв} \bigcirc 30 \text{ хв}$ $1 \text{ год } 30 \text{ хв} \bigcirc 2 \text{ год}$
 $1 \text{ год} > 40 \text{ хв}$ $1 \text{ год} \bigcirc 70 \text{ хв}$ $1 \text{ год} \bigcirc 60 \text{ хв}$

1 доба = 24 години
1 тиждень = 7 діб

3. Встав пропущені числа.

1 тиждень 1 день = днів 25 год = доба год
1 тиждень 3 дні = днів 28 год = доба год

4. Назви́ дні тижня.

1. Скільки десятків і скільки одиниць у кожному з чисел: 24, 18, 99, 67, 100, 50, 81, 42, 71, 10?
2. За одну добу сова з'їдає 20 гризунів — шкідників зерна. Скільки гризунів знищить сова за 2 доби?

**Початок доби — 0 год; кінець доби — 24 год.
Від півночі до полудня час відлічують:
1 год, 2 год, 3 год, ..., 12 год. Від полудня
до півночі: 13 год, 14 год, 15 год, ..., 24 год.
15 хв — чверть години;
30 хв — половина (пів)години.**

3.

12 год 15 хв — чверть на 13 годину.

18 год 30 хв — опів на сьому вечора.

5 год — це ранок.

17 год — це 5 годин вечора ($5 + 12 = 17$).

4. Визнач час на кожному годиннику. Назви час по-різному.

5. Котра зараз година, якщо до кінця доби залишилося 10 год?

1. Визнач час на кожному годиннику. Який час буде показувати кожний годинник через 10 хв?

2. 1 год — ніч 22 год 4 год 12 год
 19 год — вечір 17 год 24 год 9 год

3. Софійка гостювала у бабусі 1 тиждень і 3 дні. Скільки днів провела Софійка у бабусі?

4. Визнач час прибуття електрички до села Петрівка, якщо вона відправилася з Одеси о 16 год 10 хв і рухалась 1 год.

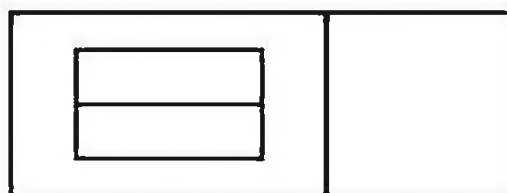
5. $10 \text{ год} + 20 \text{ хв}$ $19 \text{ год } 30 \text{ хв} - 7 \text{ год } 10 \text{ хв}$
 $5 \text{ год} + 1 \text{ год } 35 \text{ хв}$ $24 \text{ год } 35 \text{ хв} - 10 \text{ год } 15 \text{ хв}$

6. Бджола живе 30 днів, а метелик шовкопряд 10 днів. На скільки довше живе бджола, ніж метелик шовкопряд?

7. Андрій, Миколка та Гліб їхали в одному автобусі 3 год 30 хв. Скільки часу був у дорозі кожен хлопчик?

8. Чи може іти дощ 2 дні підряд?

9. Скільки чотирикутників заховалося на малюнку?

1. $47 = 40 + 7$
 $15 = 10 + 5$

$84 = \square + \square$
 $31 = \square + \square$

$92 = \square + \square$
 $99 = \square + \square$

2. Розглянь як виконали додавання.

$\begin{array}{r} 43 + 25 = 60 + 8 = 68 \\ \wedge \quad \wedge \\ 40 \ 3 \ 20 \ 5 \end{array}$	$40 + 20 = 60$
	$3 + 5 = 8$

До десятків додай десятки, до одиниць — одиниці, а отримані результати додай.

3. Розв'яжи з усним поясненням.

$35 + 32$	$48 + 21$	$36 + 43$	$24 + 54$
$44 + 14$	$54 + 23$	$62 + 37$	$71 + 28$

4. Знайди значення виразів, у яких другий доданок — двоцифрове число.

$96 + 2$	$81 + 15$	$95 + 3$	$81 + 6$
$16 + 40$	$63 + 36$	$35 + 54$	$22 + 77$

5. $22 + 71 < 100$ $32 + 40 \bigcirc 62$ $45 + 30 \bigcirc 45 + 3$
 $17 + 70 = 87$ $41 + 25 \bigcirc 66$ $52 + 35 \bigcirc 50 + 35$

6. Довжина дзьоба лелеки 19 см, а африканського марабу — на 11 см більша. Яка довжина дзьоба африканського марабу?

1. Математичний диктант

- Запиши число, в якому 9 дес. і 4 од.
- Запиши найменше двоцифрове число; зменш його на 10.
- Запиши найбільше двоцифрове число; збільш його на 1.
- Знайди суму чисел: 47 і 30; 56 і 33.
- Знайди різницю чисел: 64 і 20; 99 і 30.
- Збільш 48 на 21.
- Зменш 100 на 30.

2. Розв'яжи за зразком.

$$31 + 24 = \underline{30} + \underline{20} + \underline{1} + \underline{4} = 50 + 5 = 55 \qquad 62 + 14$$
$$63 + 35 = 60 + 30 + \dots \qquad 86 + 11$$

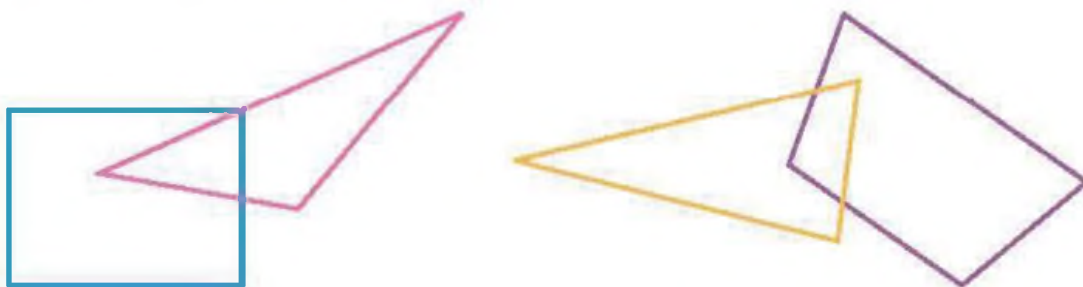
3. $17 + 52$ $27 + 32$ $54 + 45$ $72 + 16$
 $45 + 45$ $45 + 23$ $34 + 25$ $64 + 34$

4. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

На 1 кущі — 24 троянди }
На 2 кущі — 32 троянди } ?

5. У шкільному шаховому турнірі брали участь 16 хлопчиків і 10 дівчаток. На скільки менше дівчаток, ніж хлопчиків, брало участь у шаховому турнірі? Скільки всього учнів змагалось?

6. Якою фігурою є спільна частина багатокутників на малюнку?

1. Розглянь, як виконали віднімання.

$\begin{array}{r} 58 - 45 = 10 + 3 = 13 \\ \wedge \quad \wedge \\ 50 \ 8 \ 40 \ 5 \end{array}$	$50 - 40 = 10$
	$8 - 5 = 3$

Від десятків відними десятки, від одиниць — одиниці, а отримані результати додай.

2. Розв'яжи з усним поясненням.

$38 - 27$	$76 - 15$	$24 - 12$	$96 - 63$
$83 - 42$	$47 - 36$	$76 - 54$	$55 - 45$

3. $57 - 50$	$55 + 32$	$7 + 30$
$22 + 33$	$37 - 15$	$87 - 30$

4. $54 + 4 = 58$	$77 - 71 \bigcirc 79 - 73$	$48 \bigcirc 50 - 10$
$38 - 3 > 35$	$58 - 28 \bigcirc 38 - 30$	$86 \bigcirc 30 + 36$

5. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

Було — 94 ябл.

Витратили — ?

Залишилося — 61 ябл.

6. Склади задачу на порівняння.

Продукт	Вартість
3 кг яблук	____
2 кг яблук і 1 кг груш	____ ____

7. Побудуй два відрізки. Один дорівнює сумі довжин даних відрізків, а другий — їх різниці.

1. Обчисли. Підкресли зменшуване.

$$\begin{array}{cccc} 84 - 72 & 46 + 33 & 95 - 64 & 49 - 38 \\ 76 + 23 & 31 + 58 & 69 - 25 & 90 - 20 \end{array}$$

2. Виконай завдання за таблицею. Запиши утворені рівності.

Число	48	67	84	78	91	62	31	85	79
Додати	21	32	15	20	8	35	53	13	11
Відняти	43	56	62	70	11	61	21	54	9

3.

$$\begin{array}{l} 99 \bigcirc 9 = 90 \quad 37 \bigcirc 0 = 37 \\ 65 \bigcirc 45 = 20 \quad 88 \bigcirc 12 = 100 \end{array}$$

4. Учні поїхали на екскурсію на трьох автобусах. У перший сіло 34 учні, у другий 22 учні, а у третій 23 учні. Скільки учнів поїхало на екскурсію?
5. В автобусі було 34 пасажирів. На зупинці вийшло 12 пасажирів, а зайшло 6. Скільки пасажирів стало в автобусі?

6. У Гната є дві посудини місткістю 2 л і 7 л. Допоможи йому набрати з річки 3 л води.

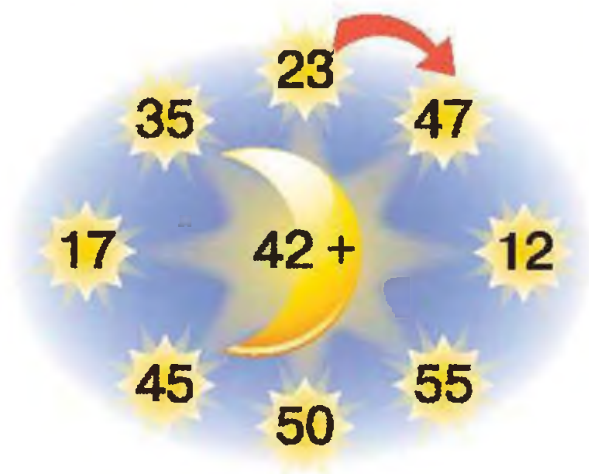

Перевір свої знання

1. Обчисли усно. Запиши тільки значення виразів.

$$46 + 40 \quad 95 - 85 \quad 27 + 22 \quad 83 - 42 \quad 94 - 93$$
$$55 + 10 \quad 81 - 60 \quad 70 + 25 \quad 100 - 70 \quad 21 + 12$$

2. Склади вирази та обчисли їх значення.

3. Визнач істинні та хибні висловлювання.
Візьми до уваги: питальні речення не є висловлюваннями.

- Усі геометричні фігури — многокутники.
- У одному метрі 100 см?
- Щоб порівняти два числа, треба від більшого відняти менше.
- $30 + 7$ — це сума розрядних доданків числа 73.

4. Розв'яжи чарівний ланцюжок.

$$85 - 64 \quad + 51 \quad - 12 \quad + 26 \quad - 10 \quad - 0$$

5. Дідусь, батько і син обкопували в саду дерева. Дідусь обкопав 12 дерев, батько 24 дерева, син — 10. Скільки всього дерев вони обкопали? Постав інші запитання до задачі. Дай на них відповідь.

Розділ 5

ЦІКАВІ ЗАДАЧІ

1. Страус — найбільший птах на Землі. Місткість одного яйця африканського страуса така, як місткість 20 курячих яєць. Скільки курячих яєць може вміститись у 2 страусиних яйцях?
2. Тіло дорослого блакитного кита завдовжки 30 м, а новонародженого китеняти 10 м. На скільки метрів довжина тіла новонародженого китеняти менша за довжину тіла його матері?
3. Білі журавлі — рідкісні птахи. Вони занесені до Червоної книги. У заповіднику живе 15 білих журавлів. У травні 2 пари журавлів звили гнізда. Скільки журавлів звили гнізда? Скільки журавлів лишилося без сімейних турбот?
4. Справжніми довгожителами на Землі є ворони і черепахи. Вони живуть по кілька сотень років. Вороні Карі виповнилося 80 років, а черепасі Масі 100. На скільки років Мася старша за Кару?
5. Вовк, лисиця та ведмідь змагалися з бігу. Хто яке місце посів, коли відомо, що вовк прибіг раніше лисиці, а лисиця — передостанньою.
6. На уроці фізкультури діти вишикувалися за зростом (крайній зліва — найвищий). Петрик вищий за Богдана, але нижчий за Оленку. Віталій — найвищий. Назвіть імена дітей за порядком зліва направо.
7. У мами дві доньки. У кожної з них є брат. Скільки у мами дітей?

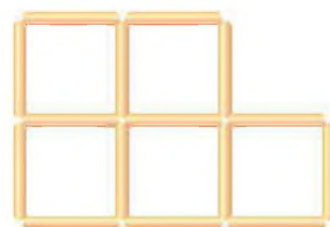

8. Миколка старший від Андрійка на 5 років, а від Степанка — на 2 роки. Хто старший: Андрійко чи Степанко? На скільки років?
9. Одне куряче яйце вариться 5 хвилин. Скільки хвилин будуть варитися 3 курячих яйця, якщо їх покласти в одну каструлю?
10. Скільки проміжків між 7 стовпами, якщо вони розміщені: у ряд по прямій; по колу?
11. Денис та Петрик домовилися поїхати до Києва електропоїздом. Денис сів у п'ятий вагон з голови поїзда, а Петрик — у п'ятий з хвоста. Скільки вагонів у поїзді, якщо хлопчики опинилися в одному вагоні?
13. Два учні грали в шахи упродовж 40 хвилин. Скільки хвилин грав у шахи кожен з них?
14. Якщо півень стоїть на одній нозі, то він важить 2 кг. Яка буде маса півня, коли він стане на ваги двома ногами?
15. У кошику лежали цукерки двох сортів. Задумалась Алінка: «Яка найменша кількість цукерок має бути, щоб серед них були дві цукерки одного сорту?»

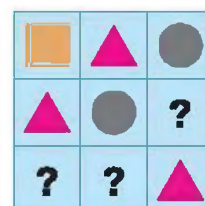
16. У фігурі — 5 квадратів.

• Забери 3 палички так, щоб залишилося 3 квадрати.

• Забери 4 палички так, щоб залишилося 3 квадрати.

17. Розглянь квадрат. Встанови закономірність. Яких фігур не вистачає?

Додаток (для вчителя)

Математична казка Альфа Прейсена

КОЗЕНЯ, ЩО ВМІЛО ЛІЧИТИ ДО ДЕСЯТИ

Жило собі маленьке Козеня, що навчилося лічити до десяти. Якось підійшло воно до великої калюжі, стало над нею як укопане і довго дивилося на себе у воді.

А тепер послухай, що було далі.

— Один! — сказало Козеня.

Це почуло Теля, що гуляло поблизу й скубло травичку.

— Що це ти робиш? — запитало Теля.

— Я само себе перелічило, — відповіло Козеня. — Хочеш, я й тебе перелічу?

— Якщо мені не болітиме, то перелічи, — сказало Теля.

— Зовсім не болітиме. Тільки ти не ворущись, і тоді я зможу тебе перелічити.

— Ні, я боюся, і моя мама, мабуть, не дозволить, — промовило Теля, задкуючи.

Але Козеня не відступалося і сказало:

— Я — це один, ти — це два. Один, два!

— Ма-а-мо! — заревло Теля заплакало.

Ураз до нього підбігла Корова із дзвіночком на шиї.

— Ти чого ревеш? — запитала Корова.

— Козеня мене перелічило! — поскаржилося Теля.

— А що це таке? — поцікавилася Корова.

— Я перелічило, — сказало Козеня. — Я вмію лічити до десяти. Ось послухайте: один — це я, два — це Теля, три — це Корова. Один, два, три!

— Ой, воно вже й тебе перелічило! — заревло Теля.

Коли Корова це зрозуміла, вона дуже розсердилася.

— Я тобі покажу, як знущатися з мого Телятка й з мене! Ану, Телятку, даймо йому духу!

І Корова з Телям кинулися до Козеняти. Козеня перелякалось, підскочило, як ужалене, і подалось геть по моріжку. А Корова й Теля — за ним.

Недалечко на пасовиську стояв Бик. Він колупав рогами землю й підкидав угору куштики трави. Теля й Корова протупотіли повз нього.

— Чого ви женетеся за цим малесеньким Козеням? — запитав Бик.

— Бо воно нас перелічило!

— Але ми його спіймаємо! — додала Корова.

— Один — це я, два — це Теля, три — це Корова, чотири — це Бик. Один, два, три, чотири! — сказало Козеня.

— Ой, воно вже й тебе перелічило! — захлипало Теля.

— Ну, це йому так не минеться! — заревів Бик і разом з усіма кинувся доганяти Козеня.

На узбіччі походжав Кінь і скуб травичку. Побачивши тварин, що мчали, як очманілі, він закричав:

— Куди це ви біжите?

— Женемося за Козеням, — відповіла Корова.

— Воно нас перелічило, — запхикало Теля.

— А йому ніхто не дав такого права! — проревів Бик.
— А як же воно це робить? — запитав Кінь.
— Дуже просто,— сказало Козеня.— Ось як! Один — це я, два — це Теля, три — це Корова, чотири — це Бик, а п'ять — це Кінь. Один, два, три, чотири, п'ять!
— Ой, воно вже й тебе перелічило! — сказало Теля.
— Ах ти ж, козино отака! Ну, постривай же! — заіржав Кінь і собі кинувся слідом за Козеням.

У загороді спокійно спала велика Свиня. Від тупоту вона підхопилася.
— Куди це вас усіх несе? — запитала Свиня.
— Ми женемось за Козеням,— відповіла Корова.
— Воно нас перелічило,— жалібно заревло Теля.
— А йому ніхто не давав такого права,— проревів Бик.
— Але ми йому покажемо! — заіржав Кінь.
— А як же це воно перелічило? — поцікавилася Свиня.
— Дуже просто! — вигукнуло Козеня. — Один — це я, два — це Теля, три — це Корова, чотири — це Бик, п'ять — це Кінь, шість — це Свиня. Один, два, три, чотири, п'ять, шість!
— Ой, воно вже й тебе перелічило! — схлипнуло Теля.
— Ну, нехай начувається! — сказала Свиня. Вона підрила писком загороду й подалася слідом за всіма.

Вони мчали прожогом, навмання і добігли до річки.
А біля причалу стояв невеликий вітрильник. На борту вітрильника вони побачили Кота, Пса, Вівцю та Півня. Кіт був кок на вітрильнику, Вівця — юнга, Півень — капітан, а Собака —лоцман.
— Стійте! — закричав Півень, побачивши тварин, що мчали наосліп.
Але вже було пізно. Козеня відштовхнулось копитами від причалу і... скочило на борт вітрильника. А за ним — і всі тварини. Вітрильник гойднувся, ковзнув по воді, і його понесло на найглибше місце.

Тоді Півень перелякався.
— Рятуйте! — закричав він.— Вітрильник тоне!
Усі затремтіли від страху. А Півень знов закричав:
— Хто з вас уміє лічити?
— Я вмю! — запевнило Козеня.
— Ану перелічи всіх нас швидше! Вітрильник може витримати тільки десятьох пасажирів.

— Швидше лічи, швидше! — загукали всі тварини. І Козеня почало лічити:
— Один — це я, два — це Теля, три — це Корова, чотири — це Бик, п'ять — це Кінь, шість — це Свиня, сім — це Кіт, вісім — це Собака, дев'ять — це Вівця і десять — це Півень. Один, два, три, чотири, п'ять, шість, сім, вісім, дев'ять, десять!
— Ура Козеняті, ура! — закричали всі.

Звірі перепливали річку і вийшли на берег. А Козеня відтоді так і лишилося на вітрильнику. Воно тепер працює контролером. І щоразу, коли Півень перевозить тварин на інший берег, Козеня стоїть на причалі й лічить пасажирів.

*За перекладом з норвезької
А. Підвишанської*

ЗМІСТ

Розділ 1

Ознаки і властивості предметів. Множини.
Геометричні фігури. Натуральні числа 1–10
і число 0 4

Розділ 2

Табличне додавання і віднімання чисел
у межах 10 57

Розділ 3

Нумерація чисел від 11 до 20. Додавання
і віднімання у межах 20 на основі нумерації . . . 87

Розділ 4

Нумерація чисел від 21 до 100. Додавання і
віднімання у межах 100 на основі нумерації. . . 105

Розділ 5

Цікаві задачі. 139

Додаток (для вчителя)

Математична казка Альфа Прейсена
«Козеня, що вміло лічити до десяти». 141

Відомості про стан підручника

№	Прізвище та ім'я учня	Навчальний рік	Стан підручника		Оцінка
			на початку року	в кінці року	
1					
2					
3					
4					
5					

Навчальне видання

*РІВКІНД Фаїна Михайлівна
ОЛЯНИЦЬКА Любов Віталіївна*

МАТЕМАТИКА

Підручник для 1 класу
загальноосвітніх навчальних закладів

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Редактор *І. Луценко*
Художній редактор *Н. Антоненко*
Технічний редактор *Л. Аленіна*

Формат 70×100¹/₁₆. Ум. друк. арк. 11,7 + 0,33 форзац.
Обл.-вид. арк. 12,2 + 0,55 форзац. Наклад 214 050 прим.
Зам. № .

ТОВ «Видавничий дім «Освіта»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 4073 від 26. 05. 2011 р.

Адреса видавництва: 03057, Київ, вул. О. Довженка, 3
Наш сайт: www.osvita-dim.com.ua